

P III 589

biblioteca

BULETIN TRIMESTRIAL
DE BIBLIOTECONOMIE
EDITAT DE REVISTA
„CÎNTAREA ROMÂNIEI“

1988
2

biblioteca

biblioteca

biblioteca

LISTA
BIBLIOTECA CENTRALĂ
1747, Nr. 790995

biblioteca

Sumar

Ion Stoica: *Bibliotecile universitare românești în fața unor noi exigențe* ● p. 1—2
Mil. ai Petrescu: *Perfecționarea profesională în contextul modernizării bibliotecilor de învățămînt superior* ● p. 2—3
În dezbatere: Cooperarea bibliografică între realizări și deziderate (Maria Negruțu, Maria Saliniuc, Justin Constantinescu, Ioan Hentea, Ion Mancaș)

● p. 4—8

Informaticizarea activității bibliotecale în bibliotecile de învățămînt superior (Florica Câmpeanu, Marilena Șuteu, Dan Radu Popescu, Gabriel Stoian, Vasile Ciubotaru, dr. Constantin A. Bob, dr. Aurel Negruțiu, Doina Toma)

● p. 9—14

DIALOG PROFESIONAL

Dan Matei, Bogdan Teodorescu: *Proiectul FOLIO. Subsistemul de informare*

● p. 15—17

Raveca Vitcu: *Valori de patrimoniu eminesciene*

● p. 17—19

Ancheta noastră: Aplicarea I.S.B.D. în bibliotecile de învățămînt superior. Studiu. Perspective. Dificultăți (Florica Câmpeanu: La B.C.U. București; Hojvat Ana: La Biblioteca centrală I.P. Timișoara)

● p. 20—24

AGENDA

● p. 25—30

MERIDIAN BIBLIOLOGIC

Anca Podgoreanu: *O bibliografie Eminescu*

● p. 32

FIȘIER

● p. 31

Redactor șef:

MIHAI NEGULESCU

Secretar responsabil de redacție:

ION MARINESCU

Redactori:

IOANA LUPU

ANNE-MARIE MIHIȚ

Tiparul executat la Întreprinderea Peliografică „13 Decembrie 1918”

* 550016285 *

BIBLIOTECILE UNIVERSITARE ROMÂNEȘTI ÎN FAȚA UNOR NOI EXIGENȚE

Dialectica devenirii bibliotecilor universitare

Relația dintre permanență și schimbare este, fără îndoială, profund dialectică și generativă. Într-o lume a nesfârșitelor adaptări și mutații, alcătuirile cele mai perene sînt tocmai cele care au surprins și preluat într-un mod creator, propriu și prospectiv, imperativele fundamentale ale vremii, modelîndu-se cu maleabilitate dar fără să-și piardă identitatea. Bibliotecile, cu deosebire marile colecții, rămase în miezul viu al interesului pentru continuitate și înnoire, fac parte dintre acele structuri cărora dialectica devenirii le este intrinsecă pentru că sînt legate de zona cea mai dialectică a activității umane care este cunoașterea. (Puțini cercetători și analiști ai formelor și structurilor culturii s-au aplecat asupra acestui aspect al evoluției bibliotecilor.) Bibliotecile universitare au — în comparație cu alte categorii de colecții — un statut încă și mai aparte, fiind integrate, prin zestrea lor documentară și prin funcțiile pe care le îndeplinesc, sferei de continuitate și de intense determinări a învățămîntului. Chipul de Ianus al școlii superioare, la fel de dăruit pentru a privi cît mai adînc în istoria cunoașterii și pentru a scruta cît mai îndrăzneț spre zarea de mîine, își găsește în bibliotecile universitare trupul său firesc, natura sa proprie. Niciodată egală cu imobilismul și rigiditatea, permanența se traduce în bibliotecile universitare printr-o specifică preluare a obiectivelor imediate și de perspectivă ale procesului de învățămînt, filtrînd, adaptînd, integrînd și eliminînd mereu pentru a potența informarea și studiul pe măsura complexului de motivații, interese, capacități de receptare și de creativitate ale unei epoci și chiar cu un pas înaintea acestora.

Desigur, a desprinde și formula principii este un lucru esențial pentru evoluția unui domeniu dar niciodată suficient. Sub cerul larg al ideii de integrare și de preluare specifică a obiectivelor școlii superioare se pot consuma experiențe diverse, pot fi aplicate strategii de largă deschidere, metodologii de optimă adecvare, după cum, sub același sceptru, pot fi ignorate determinări locale, hotărîtoare uneori în evoluția unei structuri. Cea mai importantă concluzie pe care o impune biblioteconomia universitară contemporană, în urma numeroaselor confruntări cu realitatea învățămîntului și cercetării, pornește de la caracterul dinamic al structurilor și se cuprinde în nevoia de continuă cercetare a desfășurărilor din sfera informației, înțeleasă ca stare de tensiune, ca diferență de potențial între polul de emisie și cel de receptare, între polul cerințelor și cel al realizărilor.

Exigențele stadiului actual al activității bibliotecilor universitare nu pot fi despărțite de comandamentele generale ale vieții economice, sociale, științifice și culturale din țara noastră. Imperativul dezvoltării intensive a tuturor domeniilor presupune, ca factori indispensabili, introducerea progresului tehnic, creșterea competenței, sporirea responsabilității. Prea rar s-a observat că bibliotecile, cele științifice în special, sînt bine plasate pentru a răspunde acestor obiective, nu numai pentru că vehiculează informația științifică cea mai nouă ci, mai ales, pentru că oferă, pot oferi, prin complexul informativ-formativ pe care îl compun, modele excelente de optimizare. Modelul bibliotecii, profund interdisciplinar, acoperînd generos atît zone de „input” cît și de „output” devine sesizabil și influențează în perioade de formație și de creativitate, intervenînd într-un mod determinant deși nu întotdeauna conștientizat — în conturarea modelelor de autoconstrucție și de acțiune ale tînerilor. De aceea, considerarea bibliotecii universitare ca un sector de vîrf al structurii de învățămînt și de cercetare, în care trebuie investite eforturi de concepție, de dotare și de implicare pe măsura efectelor imediate și de perspectivă care pot fi obținute, reprezintă o treaptă de exigență de la care pornesc toate celelalte cerințe.

Capacitatea informativ-formativă a întregului se realizează, desigur, prin perfecționarea activității fiecărei componente. Formularea unor noi exigențe în domeniul completării colecțiilor trebuie să pornească atît de la necesitatea îmbunătățirii selecției cît și de la nevoia la fel de acută a diversificării surselor. În numele lărgirii posibilităților de informare și studiu, decenii la rînd, în multe biblioteci s-a acționat necritic, deschizîndu-se porțile pentru lucrări cu un conținut științific necorespunzător standardului universitar, care nu au intrat în circulație, aglomerînd în mod inutil depozite și așa neîncăpătoare. O anumită exagerare a valorii unor publicații procurate de peste hotare, mai ales în cadrul schimburilor internaționale, dublată de unele rigidități în aprecierea oportunității scoaterii din biblioteci a acestei categorii de lucrări, conduce an de an la supradimensionarea zonei pasive a colecțiilor și, implicit, a instrumentelor de evidență și reflectare, a spațiilor de conservare.

Cît privește locul pe care îl ocupă microformatele în colecții, și cu deosebire în consultare, trebuie subliniată cu tărie rezistența abia disimulată a bibliotecilor față de această categorie de purtători, îndîrjirea cu care ocolesc achiziția lor și neplăcerea cu

care le introduc în circulație, alimentând astfel în plus inapetența cititorilor pentru formele condensate de vehiculare a informației. Desigur, studiul microformatelor complică relația dintre informații și beneficiari, introduce bariere tehnice reale și propune unele fluxuri diferite, dar înțelegerea, pe de altă parte, a facilităților pe care microformatele le oferă în conservare, în regăsire și chiar în consultare trebuie să determine acțiuni mai energice din partea bibliotecilor în achiziția și circulația lor. Văzute ca forme complementare ale colecțiilor tradiționale și legate, mai ales, de domeniile în care se transferă cantități mari de date, colecțiile de microformate pot rezolva multe din problemele de cuprindere, de oportunitate și de conservare care confruntă bibliotecile universitare de azi.

La capătul celălalt al proceselor biblioteconomice, ca o încununare a întregului efort al cărui obiectiv permanent este cititorul, se află informarea documentară. Așezarea în linie a tuturor desfășurărilor dintr-o mare bibliotecă, nu reflectă de fapt interferențele care se realizează în cadrul fiecărui cimp. Informarea documentară este o dimensiune prezentă pretutindeni în perimetrul bibliotecii, indiferent care este primul cerc de beneficiari. Deși, aparent, unele activități de informare documentară par să aibă caracter oclus, constituindu-se ca auxiliare ale proceselor interne de investigare, selecție, prelucrare și organizare a colecțiilor și de elaborare a unor instrumente, ele se răsfrâng întotdeauna asupra formelor destinate cititorilor, sporindu-le conținutul științific și adecvându-le structura. Informarea documentară este un produs al întregului ansamblu biblioteconomic și, totodată, un catalizator complex care orientează spre cititor toate activitățile bibliotecii, punând într-o lumină mai clară finalitatea ei informațională.

O astfel de considerare a bibliotecii, organizarea din perspectivă informațională a fiecărei componente reprezintă o determinantă pentru rezultatele pe care o astfel de structură le poate obține în cadrul de complexe solicitări al școlii superioare. Dincolo de înțelegerea dinamică a locului informației documentare în activitatea bibliotecilor științifice, se cade mereu subliniată legătura strinsă dintre planul de cercetare al instituțiilor de învățământ superior și orientarea activității de informare, o legătură care trebuie să depășească nivelul unei simple acoperiri documentare, alăturând specialiștii din bibliotecă de întreaga evoluție a unei cercetări, până la momentul finalizării acesteia și, uneori, chiar după acest moment.

Noile exigențe care trebuie însușite de bibliotecile universitare, indiferent de caracterul activității la care se raportează, trec cu necesitate prin teritoriile calității profesionale a specialiștilor din aceste structuri. Biblioteconomia modernă este o știință la fel de dinamică, de explozivă, ca cele mai animate domenii ale cunoașterii contemporane. A stimula și a organiza perfecționarea fiecărui bibliotecar, redactor, analist ori programator, a tuturor celor care asigură desfășurarea transferului de informații și documente în perimetrul bibliotecilor universitare reprezintă condiția hotărâtoare pentru ca importanța lor potențial informativ și formativ să se valorifice pe deplin.

dr. Ion STOICA

Perfecționarea în contextul bibliotecilor

În concepția profund științifică și de largă perspectivă istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a partidului nostru, competența profesională reprezintă un factor calitativ decisiv în dezvoltarea intensivă a economiei țării, în afirmarea deplină a personalității umane în cadrul operei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Cu atât mai important apare, în lumina acestor idei, nivelul de profesionalitate al celor ce slujesc direct sau implicit procesul de învățământ, de formare și perfecționare a forței de muncă. Iar în acest proces, bibliotecile ocupă un loc aparte, informarea și documentarea științifică și tehnică, politică și de cultură generală constituind o premisă și o condiție a modelării profesionale și umane în consens cu exigențele epocii contemporane și în viziunea viitorului pe care îl proiectăm și îl construim astăzi, calitatea serviciilor, a activității bibliotecare. În toate articulațiile ei, sincronizarea ei permanentă cu schimbările de concepție și de structură din oimul învățământului și deschiderea către toate cîștigurile de metode și tehnici biblioteconomice interne și internaționale depinzînd în mod hotărîtor de nivelul profesional al forței de muncă din acest sector.

Dintr-o asemenea perspectivă și în conformitate cu prevederile Legii nr. 2/1971 privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, Ministerul Educației și Învățămîntului a elaborat și pus în aplicare, încă din anul 1976 un program de măsuri pentru perfecționarea bibliotecarilor din instituțiile de învățământ de toate gradele, periodic, fiind analizată această activitate din sfera învățămîntului superior de Biroul Executiv al Consiliului Superior al Educației și Învățămîntului, pe măsura importanței ce se acordă acestui proces.

În contextul acestui număr, ne vom opri doar la aspectele specifice de conținut și finalitate ale perfecționării personalului muncitor din bibliotecile ce slujesc școala superioară.

Programele de perfecționare organizate direct de Ministerul Educației și Învățămîntului au în vedere lucrătorii din sectoarele-cheie, de care depinde buna organizare și funcționare a bibliotecilor, respectiv catalogare-olaficere, informare bibliografică și documentară, relații cu publicul. Ele au un caracter ciclic și, desfășurîndu-se zonal, cuprind practic pe toți lucrătorii domeniului respectiv de la nivelul rețelei, ceea ce permite, tematicile fiind unitare și conducătorii de cursuri în genere aceiași, adoptarea unor tehnici, metode și limbaje comune, aspect esențial într-un sistem integrat în care circulația informației trebuie să se desfășoare fluent și în care s-au făcut deja primii pași, chiar dacă încă la nivel de tatonare și experiment, în direcția automatizării unor servicii bibliotecare. Reținem ca o expresie a eficienței, faptul că imediat după cursul organizat de M.E.I., în 1983, cu privire la apli-

profesională

modernizării

de învățământ superior

carea descrierii internaționale standardizate, aceasta a trecut efectiv și imediat în practica curentă a catalogatorilor. De altfel, cursul fusese precedat de o ședință de lucru cu bibliotecile centrale universitare la care s-a adoptat un plan de măsuri privind trecerea la aplicarea I.S.B.D., după cum a fost urmat de elaborarea „Metodologiei aplicării normelor I.S.B.D. (M)“ difuzată tuturor bibliotecilor de învățământ superior, în vederea asigurării unui stil unitar de lucru.

Sub îndrumarea M.E.I. se desfășoară cursuri și instruiți pentru bibliotecarii din celelalte sectoare de activitate, de astă dată la locul de muncă, în organizarea bibliotecilor centrale universitare din Iași, Cluj-Napoca și București, investite prin lege cu funcția de îndrumare metodologică zonală, aspect asupra căruia vom reveni.

Pentru perfecționarea profesională a conducătorilor de bibliotecă, periodic sînt organizate consfătuiri și întâlniri de lucru, ca de pildă cele desfășurate la B.C.U.—București (1983) pe problemele aplicării I.S.B.D. sau la Universitatea din Brașov (1986), privind îmbunătățirea sistemului de informare-documentare în lumina „Programului de perspectivă privind modernizarea prelucrării, stocării și diseminării informației științifice din învățământul superior“, accentul fiind pus pe valorificarea superioară a bazei documentare existente în bibliotecile de învățământ superior, pe extinderea, aprofundarea și îmbunătățirea calitativă a prelucrării documentelor prin utilizarea tehnicii electronice de calcul.

De altfel, pentru pregătirea celor ce vor lucra la trecerea pe calculator a informației în bibliotecile care au posibilități în acest sens a fost programat un curs central de inițiere, s-au asigurat stagii de perfecționare, inclusiv peste hotare, s-au organizat schimburi de experiență.

Schimbul de experiență se impune tot mai mult ca formă dinamică a perfecționării, intrată în practica bibliotecilor de învățământ superior, fiind organizate la nivel de centru universitar, pe zone de îndrumare sau chiar cu participări din alte centre universitare. Uneori, aceste schimburi de experiență îmbracă forma unor micro-sesiuni de comunicări pe diferite teme, cu caracter periodic (microsesiunile interne de la B.C.U. București și B.C.P., cea de la Iași, din cadrul „Zilelor B.C.U.“, cu invitați și din alte centre universitare) sau ocazional (la Biblioteca Institutului Politehnic „50 de ani de clasificare zecimală tehnică“, la Biblioteca Institutului de Construcții pe aspecte ale „relațiilor cu publicul“, la Biblioteca Centrală Pedagogică pe tema „Schimbului internațional de publicații“ ș.a.)

În conformitate cu prevederile legale, instruirea la locul de muncă a lucrătorilor din bibliotecă joacă un rol esențial, constituind o preocupare de bază pentru conducătorii instituțiilor respective, pentru birourile de metodologie și perfecționare, realizin-

du-se deopotrivă prin cursuri de inițiere urmate de colocvii finale pe bază de bibliografie, cursuri de perfecționare, de specializare și instruiți pe diferite teme. Cităm pentru ilustrare, dar și pentru teme înțelegerea cu care a fost gândită, tematica pentru instruirea specialiștilor din diferite sectoare de activitate ale bibliotecilor de învățământ superior din zona de îndrumare a B.C.U. București din acest an: **Completare** — Determinarea tipurilor de documente înainte de inventariere în scopul organizării corecte a colecțiilor, organizarea și ținerea la zi a instrumentelor de informare și evidență din activitatea de completare; **Probleme privind schimbul internațional de publicații**; **Catalogare-Clasificare**: Descrierea bibliografică a materialelor audio-vizuale; C.Z.U. și tezaurele de specialitate în indexarea documentelor prelucrate în regim automatizat; **Domenii și noțiuni noi în știință și tehnică, modalități de clasificare a acestora**; **Bibliografie și informare documentară**: Centenar Mihai Eminescu. Implicații bibliografice; **Puncte de reper în istoria bibliografiei românești**. Spre o metodologie unitară de lucru în munca bibliografică și de informare documentară; **Relații cu publicul**: Informatizarea activităților de bibliotecă; Automatizarea operațiunilor de împrumut internațional la B.C.U. București.

O formă aparte, vizind de astă dată cultura generală a bibliotecarilor, o constituie Cercul de cultură științifică al bibliotecarilor din C.U.B., cu ciclul de conferințe „Rolul științei în dezvoltarea societății“.

Studiul individual constituie însă în ultimă instanță forma principală a perfecționării, fiind susținut prin liste bibliografice de recomandare, pe profilul diferitelor tipuri de activitate biblioteconomică de informare documentară, buletine de sumare, traducerea de materiale de specialitate cu antrenarea cunoscătorilor de limbă străină din bibliotecile din zonă etc. Vorbind în acest context de instrumentele perfecționării, trebuie să marcăm însă că e o zonă încă deficitară, numai domeniul catalogării fiind deocamdată parțial, acoperit prin „Ghidul de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România“ și „Metodologia de aplicare a normelor I.S.B.D. (M) în bibliotecile de învățământ“.

Țesind din sfera propriu-zisă a perfecționării profesionale, dar cu implicații directe și de un nivel calitativ superior asupra acestora în plan individual, eventual de micro-grup este cercetarea științifică, desfășurată mai ales în bibliotecile centrale universitare, dar nu numai acolo, în domeniul bibliologic valorificată, cum arătam, în sesiuni științifice de mai mică sau mai mare anvergură, dar și în volume precum „Biblioteca, universitară între tradiție și devenire“ (1988) editată de B.C.U.—Iași sau „Biblioteca și învățământul“, cu caracter serial, editat de B.C.U. Cluj-Napoca.

Indiferent de nivelul la care se produce și de forma pe care o îmbracă, perfecționarea profesională, desfășurată procesual, într-o viziune coerentă, prospectivă și permanent deschisă înnoirilor este racordată dinamic la cerințele învățământului superior și ale integrării acestuia cu cercetarea științifică și cu practica productivă, exprimind tendința de modernizare a structurilor biblioteconomice universitare, de eficientizare continuă a potențialului informațional deținut de această puternică rețea ce înglobează 3 biblioteci universitare și 38 de biblioteci ale instituțiilor de învățământ superior, cu rol decisiv în formarea tinerei generații, a specialiștilor de mîine ai țării.

În dezbatere: Cooperarea bibliografică între realizări și deziderate

Maria NEGRARU

„Drumul cooperării bibliografice rămâne mereu deschis“

Bibliotecile de învățământ superior, organizate în trei mari rețele, axate pe cele trei biblioteci centrale universitare — din București, Cluj-Napoca, Iași — se constituie într-un sistem informațional cu multiple posibilități și perspective.

Condiția funcționării eficiente a sistemului o constituie cooperarea bibliografică între diversele unități componente, dublată de o bună centralizare a datelor și o dirijare a activității, în vederea eliminării suprapunerilor și paralelismelor.

Realizarea unei bune cooperării presupune un aspect tehnic — suportul material al prelucrării și vehiculării informației, un aspect profesional — legat de calitatea umană și de formele comune de pregătire a celor implicați în procesul informațional și în sfârșit, un aspect metodologic, vizind realizarea unor metodologii comune de lucru și utilizarea acelorași modalități de prelucrare a informației.

Aceste trei aspecte pot fi urmărite pe verticală la toate nivelele cooperării: la nivelul național, la nivelul celor trei zone de îndrumare, în interiorul aceleiași zone, și chiar la nivelul aceluiași centru universitar.

Spațiul de care dispunem nu ne îngăduie să analizăm aici toate aspectele și nivelele cooperării bibliografice. Ne vom limita, deci, la acele aspecte mai puțin cunoscute și la cele care constituie, deocamdată, un deziderat.

Cel mai important aspect al cooperării bibliografice universitare ni se pare a fi implicarea bibliotecilor universitare în elaborarea unor instrumente de informare de largă cuprindere sau a unor programe informaționale de interes național. Astfel, pe primul loc se situează colaborarea bibliotecilor universitare la **Bibliografia națională retrospectivă a cărții**. Elaborată inițial de Biblioteca Academiei R.S. România, care a acoperit perioada de până la 1918, bibliografia este continuată acum cu sprijinul bibliotecilor centrale universitare de la București, Cluj-Napoca, Iași. Perioada luată în considerație este 1918—1952, iar principiile și metodologia de lucru sînt cele stabilite pentru partea anterioară de Biblioteca Academiei R.S. România, care își păstrează rolul conducător.

Un interes deosebit îl prezintă programul național de realizare a indicilor de revistă. Elaborat în urmă cu câțiva ani, programul nu a fost observat cu rigurozitatea pe care o merită. Interesată în realizarea acestui program, Biblioteca Centrală Universitară București a întreprins o vastă corespondență, elaborînd, pe baza răspunderilor primite și a investigațiilor proprii, un **Repertoriu al periodicelor indexate și în curs de indexare din R.S. România** (în curs de multiplicare). Acesta funcționează ca o oglindă a tuturor indicilor realizați, evidențiind, alături de informația existentă, lacune și paralelisme. Biblioteca își propune actualizarea periodică a acestui instrument de lucru, atît de util tuturor. Interesul pentru elaborarea indicilor de revistă s-a materializat

și în elaborarea unei metodologii comune de lucru pentru acest tip de instrument de informare, metodologie comunicată deja unităților din zona de îndrumare a Bucureștiului.

Prin caracterul lor — preponderent științific sau tehnic —, bibliotecile universitare sînt în cea mai mare măsură implicate în elaborarea de sinteze bibliografice urmărind stadiul sau progresele realizate în diverse domenii. Această necesitate, acut resimțită, nu a fost suficient acoperită. Volumelor seriale anuale, **Filozofia contemporană și Sociologia contemporană** (elaborate de Biblioteca Centrală Universitară din București, conform planului național de informare în științele sociale, prin exploatarea fondului documentar al tuturor marilor biblioteci din țară) li se adaugă, din acest an, două lucrări similare aflate în curs de realizare — **Fizica azi și Economia contemporană**, ultima în colaborare cu Academia de Științe Economice și cu biblioteca acesteia. Lista rămîne, totuși, deschisă, iar cooperarea bibliografică în vederea acestui tip de instrument la cît mai multe domenii, un deziderat.

Reflex al cooperării sînt și alte lucrări — realizate de Biblioteca Centrală Universitară din București — cu un grad mai redus de prelucrare bibliografică și ilustrînd bibliografia curentă de astăzi. Exemplificăm numai cu două: **Din sumarul periodicelor străine**, seria **Drept** (în colaborare cu bibliotecile centrale universitare din Iași și Cluj-Napoca, la care se adaugă și alte biblioteci enciclopedice sau de profil: Biblioteca Centrală de Stat, bibliotecile de la Asociația Juriștilor, Consiliul Legislativ, Procuratura Generală etc., precum și **Surse pentru Dvs.**, liste bibliografice care se constituie în timp în adevărate buletine de creștere a colecțiilor, pentru 25 de profile. Acest ultim instrument bibliografic ilustrează o tendință nouă în cooperarea bibliografică. Inițiat ca un buletin de creștere a colecțiilor Bibliotecii Centrale Universitare, s-a extins — prin colaborare cu celelalte biblioteci de învățământ superior — la nivelul Centrului Universitar, iar unele din seriile specializate au trecut în răspunderea bibliotecilor de profil, ca de exemplu seria de Medicină la Biblioteca Institutului de Medicină și Farmacie (cu colaborarea Bibliotecii Institutului de Educație Fizică și Sport) sau seria de Științe economice, la Biblioteca ASE. Același sens al cooperării bibliografice se decelează în elaborarea la Biblioteca Institutului de Petrol și Gaze din Ploiești a unui buletin de sumare din periodicele străine cu profilul geologie-geografie sau la Biblioteca Universității din Brașov care — pentru profilul silvicultură — colaborează cu INID-ul în cadrul programului PRODOC.

Prelucrarea colecțiilor lacunare într-un centru universitar de o bibliotecă aparținînd altui centru universitar este o practică curentă. Astfel, Biblioteca Centrală Universitară din București prelucrează unele publicații periodice străine existente la București și lacunare la Cluj-Napoca, pentru lucrarea **Explicație și predicție**, elaborată acolo. La fel, acoperă lacunele colecțiilor craiovene pentru indicii revistelor **Traian — Columna lui Traian și Preocupări literare**, abordată la Biblioteca Universității din Craiova.

Preocuparea pentru cooperarea bibliografică universitară există la toate nivelele. Lipsesc însă o preocupare dirijată și un plan de perspectivă al acesteia, problemă ce ne rămâne de rezolvat în viitor.

În încheiere, am semnalat numai două elemente majore interesând cooperarea bibliografică, ambele legate de aspectul teoretic al profesiei noastre și de pregătirea profesională a personalului antrenat în munca de informare în bibliotecile universitare. Este vorba de cursul „Bazele bibliografiei și informării documentare” ținut la Biblioteca Centrală Universitară din București pentru bibliografii din zona sa de îndrumare (preponderență din București) și de elaborarea unui set de metodologii de lucru, în curs de realizare la aceeași bibliotecă, parte integrantă a unui proiectat **Ghid de bibliografie și documentare**.

Pentru realizarea acestui deziderat, sperăm în colaborarea și ajutorul celorlalți colegi din bibliotecile specializate de învățământ superior.

Implicate prin specificul și funcțiile lor în însăși inima procesului instructiv — educativ și de cercetare, bibliotecile de învățământ superior din țara noastră constituie o prezență vie și dinamică în contextul informațional actual, făcând din cooperare un mijloc cât mai eficient de satisfacere a necesităților de informare ale beneficiarilor lor. În pofida eforturilor și realizărilor de până acum, drumul cooperării bibliografice rămâne mereu deschis...

Maria SALINIUC

„Diversificarea cerințelor beneficiarilor impune o armonizare a sistemelor de informare

Explozia informațională la care asistăm astăzi, a provocat, ca o reacție firească, înființarea a numeroase centre și servicii de informare și documentare; întreprinderi industriale și comerciale, ministere, organisme politice, sociale, toate și-au creat centre și servicii de informare și documentare. Într-un cuvânt, politica de luare a deciziilor, planurile pe termen scurt și de perspectivă, se bazează din ce în ce mai mult pe rezultatele activității acestor organizații, care, la rândul lor, fac parte dintr-un sistem mai larg, național de informare.

O componentă a sistemului național de informare este biblioteca universitară, prin rolul major pe care-l are în răspândirea informației și prin același fel de important pe care va trebui să și-l asume într-un viitor apropiat în constituirea unui organism național unic de informare.

Biblioteca universitară are un profil specific care o deosebește de alte tipuri de bibliotecă și care decurge din relația de interdeterminare stabilită între învățământul superior și biblioteca universitară în calitatea sa de parte integrantă a acestuia.

Dezvoltarea extrem de diversificată a științei și tehnicii a provocat o egală diversificare a cerințelor beneficiarilor, lucru care impune o armonizare a sistemelor de informare, o integrare a lor într-un sistem național unic, în scopul evitării paralelismelor și pentru a spori eficiența transferului de informații.

Bibliotecile universitare oglindesc, prin colecțiile lor, direcțiile de specializare a tineretului studios, dinamica și adâncimea studiului, condițiile de formare și educație. Împreună, bibliotecile de învățământ superior constituie cea mai puternică bază documentară a țării, de o ridicată valoare științifică, acoperind toate domeniile de activitate și cu personalul de specialitate de care dispun, judecat după

exigențele unui sistem, poate răspunde unui mare număr de solicitări, îmbunătățind calitativ activitatea de informare. Totuși, puține biblioteci dispun de posibilitatea de a-și procura majoritatea documentelor necesare beneficiarilor lor.

De aici, imperativul colaborării între unitățile documentare indiferent că aparțin învățământului superior, industriei, tehnicii sau culturii. Realizarea cooperării este un deziderat mai vechi. În fapt, pe un plan mai restrâns și pe anumite probleme, unele biblioteci științifice și-au găsit în ultimii ani forme diverse de cooperare, care și-au dovedit pe deplin utilitatea.

Activitatea de informare bibliografică constituie un domeniu cu nesfârșite posibilități de cooperare. Aproape întotdeauna colaborarea între bibliotecile de învățământ superior s-a finalizat în acțiuni și lucrări meritorii care au demonstrat capacitatea întregii rețele ori au pus în lumină bogăția surselor de documente existente în colecțiile lor.

Și la Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu” Iași activitatea de informare și documentare urmărește servirea în tot mai mare măsură a procesului instructiv-educativ pe linia integrării lui cu cercetarea și producția, în vederea cunoașterii rapide a tot ceea ce se realizează nou în știință, tehnică și în alte domenii, pe plan intern și extern, urmărindu-se a se realiza mai buna sprijinire și valorificare a fondului informativ și documentar existent, ținerea lui în actualitate, satisfacerea priorităților a nevoilor de informare a diferitelor categorii de beneficiari.

Informarea curentă asupra producției naționale de publicații periodice științifice și tehnice, ca și asupra noilor achiziții de cărți și periodice străine, având ca scop acoperirea tuturor domeniilor de activitate, o realizăm prin lucrări de interes național și social efectuate în colaborare cu unele biblioteci de învățământ superior și de specialitate din țară.

Dăm câteva exemple de lucrări efectuate în colaborare:

— **Bibliografia cărții românești contemporane — 1918—1952**, lucrare în colaborare cu Biblioteca Academiei R.S. România, Biblioteca Centrală Universitară București și Biblioteca Centrală Universitară Cluj-Napoca. La realizarea acestei proiectate Serii a III-a, coordonată de Biblioteca Academiei R.S. România, Societatea de Științe Filologice și-a reafirmat, prin I. Hangiu, sprijinul său constant, angajându-se să depună în continuare eforturi — de la faza de elaborare și editare până la cea de popularizare și difuzare — pentru desăvârșirea repertoriului bibliografic național retrospectiv;

— **Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile din R.S. România (B.C.S.)**

— **Repertoriul periodicelor străine din R.S. România (B.C.S.)**;

— **Repertoriul periodicelor străine de drept intrate în bibliotecile din R.S. România (B.C.S.)**;

— **Din sumarul revistelor străine de drept (B.C.U. București)**;

— **Bibliografia manualelor, cursurilor, tratatelor (B.C.U. București și B.C.U. Cluj-Napoca)**;

— **Repertoriul colectiv al bibliografiilor nepublicate (B.C.S.)**

Pe plan local, Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu” Iași colaborează cu Biblioteca Institutului Politehnic la elaborarea unor lucrări de tipul:

— **Repertoriul colectiv al revistelor străine intrate în bibliotecile din orașul Iași**;

— **Repertoriul colectiv al revistelor românești intrate în orașul Iași**;

Cu Biblioteca Județeană „Gh Asachi”, B.C.U. Iași a elaborat o serie de „Contribuții la bibliografia județului Iași”: „Viața literară în regiune, 1944—1964, — Iași 1964; Dezvoltarea agriculturii, 1959—1965, — Iași, 1966; „Teatrul Național „V. Alecsandri” Iași, 1966; „Viața culturală și artistică” — Iași, 1967; „Dezvoltarea științei și învățămîntului” — Iași, 1969; „Dezvoltarea economiei județului Iași” — Iași, 1970.

Cu bibliotecile de învățămînt superior și de specialitate precum și cu unitățile documentare din întreprinderi colaborăm la elaborarea „Buletinului bibliografic al cărților străine intrate în bibliotecile din orașul Iași”. De subliniat strînsa colaborare între Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu” din Iași și filialele sale. Cu Biblioteca Facultății de Biologie elaborăm Sumarul a 20 de titluri de reviste străine existente la această bibliotecă — Ecologie, Entomologie, Microbiologie.

Importanța amplexării pe care o ia cooperarea bibliotecilor de învățămînt superior nu poate să ne scape. Dacă ne gîndim însă la caracterul obligatoriu pe care trebuie să-l capete astăzi cooperarea, care a devenit condiția existenței și dezvoltării noastre, ne dăm seama că tot ceea ce am făcut pînă acum reprezintă o primă fază a cooperării. Se impune să ne pregătim pentru o nouă fază, în care să se reglementeze întreaga activitate, faza cooperării coordonate.

Ceea ce este necesar, este ca modalitățile de cooperare să se transforme în sistem, un sistem care să fructifice experiențele de pînă acum. Acest sistem ar presupune: acceptarea ideii de cooperare și a efortului pe care îl cere aceasta, de către toate bibliotecile de învățămînt superior; inițiative de cooperare; perseverarea în cooperare; Organizarea cooperării — un for care să reglementeze această activitate.

Așa cum în cercetarea științifică s-a extins metoda contractelor cu întreprinderile productive, colaborarea cu bibliotecile universitare la unele teme foarte importante va trebui să se încadreze într-un plan coordonat — de perspectivă.

Acest plan al activității de informare a bibliotecilor de învățămînt superior ar introduce aceste biblioteci, în circuitul informațional republican, stimulînd interesul și încrederea beneficiarilor, punînd în lumină capacitatea bibliografilor din bibliotecile din rețea, iar pe de altă parte, acționînd mobilizator, sporînd responsabilitatea acestora față de îndeplinirea obiectivelor propuse.

Prelucrarea unor teme de importanță și realizarea instrumentelor bibliografice prin cooperarea bibliografică de același profil ar sprijini cercetarea, oferindu-i o bază documentară vastă.

Pe plan local cooperarea cu marile întreprinderi și cu bibliotecile de specialitate, prin trimiterea fișelor de semnalare a cărților și periodicelor procurate ar avea două mari avantaje: a) cunoașterea lor de către cei interesați; b) ar fi posibilă coordonarea achizițiilor pe plan local, economisindu-se fondurile valutare pentru achiziții. Din păcate, mai sînt instituții și biblioteci care nu vor să se știe ce documente au în colecțiile lor sau despre acestea sînt informate numai anumite categorii de beneficiari.

Cooperarea bibliotecilor de învățămînt superior, între ele și cu alte instituții, capătă o importanță nouă în perspectiva viitorului, a stringerii și prelucrii electronice a datelor, a pregătirii vocabularelor și a tezaurilor. În formele utilizate astăzi, ea pregătește relațiile pe care va trebui să le avem mai frînz, contribuie la formarea unei mentalități și a unui mecanism al relațiilor absolut necesare în perioada care va urma.

Justin CONSTANTINESCU
— Craiova —

„O deschidere a colaborării între structuri diferite”

Vorbînd despre coordonarea bibliografică, trei planuri, de fapt trei trepte, trebuie considerate: local, la nivel de rețea și la nivel de sistem.

Biblioteca Universității din Craiova răspunde, prin funcțiile ei, nevoilor de informare ale studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor științifici din cadrul celor șapte profile existente, ca și ale cadrelor didactice din învățămîntul preuniversitar — gimnazial și mediu —, în vederea obținerii gradelor didactice, răspunzînd totodată solicitărilor informaționale ale cercetării științifice extrauniversitare din municipiu sau ale diverselor categorii de beneficiari neomogeni, în afara celor specifici.

Activitatea de informare se realizează printr-o gamă largă de activități: informații orale, îndrumări metodologice în regăsirea informației, elaborarea de bibliografii la cerere, organizarea de cursuri de informare pentru studenți — pe facultăți —, elaborarea unor diverse categorii de lucrări bibliografice în regim extraeditorial (în colaborare cu instituții similare sau pe cont propriu), colaborări la lucrări bibliografice realizate pe plan național.

La nivel de zonă, Biblioteca Universității din Craiova scoate lunar un Buletin de creștere a colecțiilor și, anual, un Repertoriu al periodicelor străine intrate în bibliotecile din municipiu, organizează cursuri de perfecționare în colaborare cu Universitatea cultural-științifică pentru bibliotecarii din rețeaua bibliotecilor școlare și din alte rețele din municipiu, are în lucru un ghid al acestor unități documentare.

Departate de a considera că aceste preocupări reușesc să potenteze întreaga zestre informațională și să acopere toate cerințele diferitelor categorii de beneficiari, credem că se impune la nivel de zonă o cooperare mai strînsă, în vederea realizării unor instrumente bibliografice, îndeosebi de importanță culturală locală. Ne gîndim la elaborarea unor cataloage colective (asupra periodicelor de cultură și științifice, asupra cărților vechi românești și străine), la realizarea unor indici bibliografici pentru cele mai importante reviste din Oltenia, elaborarea bibliografiei tipăriturilor locale, valorificarea prin lucrări bibliografice a evidenței de patrimoniu, în general. Aceasta presupune o deschidere a colaborării între structuri diferite, între Biblioteca Universitară, Biblioteca Județeană, Oficiul de Patrimoniu, și chiar Filiala Arhivelor Statului Craiova, alte biblioteci și impune stabilirea direcțiilor în care dezvoltăm cooperarea, fixarea unor metodologii comune de lucru, stabilirea priorităților, a bibliotecii coordonatoare, excluderea paralelismelor.

Parte a rețelei locale, biblioteca noastră se înscrie prin funcționalitatea specifică în rețeaua națională a bibliotecilor de învățămînt superior care înglobează astăzi 43 de unități, multe dintre ele cu bogate tradiții în activitatea de informare, aproape neexistînd lucrare bibliografică de interes național la care ele să nu aibă o contribuție.

În ultima perioadă, se remarcă la nivelul rețelei bibliotecilor de învățămînt superior o activitate bibliografică mai omogenă ca pînă acum, ele reușind să-și definească mai bine sarcinile, după cum bi-

bliblioteca Centrală Universitară București își exercită mai susținut funcția de coordonare a activității celorlalte biblioteci universitare (prin întâlniri periodice, cursuri și asistență metodologică, elaborarea unor metodologii de lucru unitare, colaborarea cu alte biblioteci universitare etc.).

Prin publicațiile Oficiului de Informare al M.E.I., ale Bibliotecii Centrale Pedagogice, ale B.C.U. București sau ale celorlalte biblioteci universitare, rețeaua are un rol prioritar în analiza informației din domeniul învățământului, dar și al prelucrării informației din domeniile științei și culturii la nivel național. Fondurile valoroase, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale sub egida M.E.I. au contribuit substanțial la ridicarea valorii științifice a informației, a lucrărilor, au dus la abordarea diversificată a unor genuri de lucrări specifice pe linia unei probități cu care ne obișnuise Biblioteca Academiei.

Sporirea, în continuare, a rolului de coordonare metodologică a B.C.U. București s-ar putea realiza, credem, și pe alte direcții:

— planificarea de perspectivă a activității de informare a bibliotecilor de învățământ superior, înainte de conceperea planurilor extraeditoriale proprii, în vederea eliminării paralelismelor;

— organizarea unor ședințe lunare operative la B.C.U. București în care să se dezbată metodologiile de lucru, problemele cooperării și obiectivele acestora, prelucrarea modernă a informației etc.;

— crearea unor instrumente bibliografice de stătează în cooperare, îndeosebi pentru informarea curentă sau retrospectivă (reviste de sumare, ghiduri de surse de referință etc.);

— departajarea mai exactă, în funcție de profil, a sarcinilor ce ne revin și a sferei de cuprindere a activității, în vederea unei și mai bune omogenizări a rețelei.

Așa cum se știe, bibliotecile universitare participă susținut la realizarea sistemului național de informare. În acest sens credem că se impun mai multe acțiuni care să vizeze următoarele obiective:

— o mai exactă departajare a sarcinilor și atribuțiilor pe rețele în analiza informației naționale;

— o uniformizare a metodologiilor de lucru;

— eliminarea paralelismelor în informare;

— creșterea accesului la informații și a schimbului de informații de la o rețea la alta.

Ioan HENTEA

Ion MANCAȘ

— Cluj-Napoca

„Un deziderat : Modernizarea structurilor documentare existente“

În structura economico-socială actuală rolul bibliotecilor este acela de asigurare a mijloacelor reale de ordonare națională a imensului rezervor de resurse creatoare în fluxul cunoașterii noului, spre valorificarea în ritm accelerat a realizărilor științifico-tehnice avansate și optimizarea cercetării în disciplinele socio-umane, ale culturii în genere. Materialul operant al bibliotecilor sînt informațiile, care azi au dobîndit ponderea unei adevărate materii prime naționale. Intrucît se vorbește mereu despre o criză a informării, depășirea acesteia constituie o problemă de mare actualitate, în care rolul principal revine informării documentare chemată să realizeze contro-

lul și orientarea informațiilor științifice, tehnice și economice, culturale. Orizontul actual al cercetării impune cadrul și limitele activității practice documentar-științifice, inclusiv al formelor de cooperare. Se știe că datorită creșterii prețurilor de abonamente la revistele de specialitate are loc o centralizare a informării documentare /1/, aceasta implicînd o creștere a rolului serviciilor de informare specializate, gen INID. Pe de altă parte, ele nu acoperă integral necesarul de prestații documentare, în continuă creștere. Soluționarea problemei rezidă în cooperarea tuturor bibliotecilor interesate, metodă considerată, între anumite limite, ca o garanție de calitate /2/. De asemenea, pe linia asistenței documentare specializate, se tinde spre cercetări bibliografice complexe, cumînd și ele efortul mai multor echipe de lucru, unde succesul pretinde concentrarea spre activități de informare specifice /3/, de maximă eficiență. Aceasta impune găsirea unor metode noi, optime, de cooperare, ca și o înțelegere superioară a organizării la nivel de coordonare.

În acest cadru, serviciul bibliografic al BCU-Cluj-Napoca își orientează activitatea, anuală și în plan de perspectivă, spre crearea unor instrumente informaționale cît mai eficiente. Pentru informarea curentă în specialitate a beneficiarilor au fost alcătuite, respectiv completate, cataloage speciale, cataloage cu particularități specifice, care abordează parțial fondul de publicații existente, în funcție de necesități, pe domenii. Între acestea: „Catalogul de socialism științific“, „Probleme fundamentale ale istoriei patriei și partidului“, „Pedagogie-Psihologie“, „Economie politică“, „Literatură“, „Bibliologie“, „Activitatea științifică a cadrelor didactice și cercetătorilor“ funcționează la unitatea centrală; li se adaugă cataloagele alcătuite la filiale potrivit profilului facultății. În elaborarea lor s-a materializat o concepție și o metodă unitare. În același timp, în mare parte, ele sînt rodul colaborării cu cadre didactice de specialitate în întocmirea vocabularelor, mai ales la bibliotecile filiale.

Între cataloagele speciale un loc aparte îl ocupă cele create în cadrul serviciului bibliografic pentru sprijinirea informării și cercetării în domeniul literaturii: Catalogul de istorie și critică literară, Scriitorii din R. S. România, „Catalogul de estetică și teorie literară“ și „Catalogul de literatură universală“. Începînd cu anul 1966, la inițiativa competențului bibliograf Dumitru S. Petruțiu, primele două apar în formă multigrafată, în lucrarea Referințe critice, cu cele două serii: „Istorie și critică literară“ (cu apariție anuală) și „Estetică și teorie literară“ (pe o perioadă de cinci ani). Seria: Scriitorii din R.S.R., echivalînd cu o bibliografie națională de literatură, cumulativă, este, pe domeniul revistelor literare din România, exhaustivă. Distribuirea periodicelor și a volumelor de excerptat se face echilibrat, în cadrul fondului românesc urmîndu-se repartizarea proporțională de reviste lunare, săptămînale etc. Prelucrarea de nivel secund, teoretic, pentru seria „Estetică și teorie literară“ impune o conlucrare dinamică între „coautori“, atît pentru definitivarea listei normalizate a descriptorilor, cît și la selectarea unitară a materialului pe baza acestei grile uniforme. Cooperarea se vrea exemplară și sub aspectul armonizării valorilor „paralele“ — de expresie română, maghiară, germană, un fapt în plus pentru care bibliografia în speță poate fi considerată cumulativă. Colectivul redacțional al acestor lucrări a lărgit aria de investigare cuprinzînd, din 1983, pe lîngă informațiile extrase din cele 60 de periodice apărute în țară, și despuiera monografiilor de autori, a volumelor colective și culegerilor de studii critice, pre-

cum și a prefetelor și postfetelor ce însoțesc volumele de poezie, proză, eseuri etc.

Colaborarea la „Bibliografia națională retrospectivă” deși e asigurată de un colectiv restrâns, e poate cea mai importantă contribuție pe care biblioteca noastră o aduce cercetării bibliografice actuale, eu fiind totodată și o investitură de încredere și responsabilitate. Consultările periodice, în ședințe de lucru cu participarea unor specialiști din cadrul Bibliotecii Academiei, au devenit o practică frecventă, unanim acceptată.

Între lucrările bibliografice cu o pondere mare în structura universitară este și „Activitatea științifică a cadrelor didactice și cercetătorilor din cadrul universității clujene” perioada 1979—1986, lucrare de mari proporții, însumând peste 1900 de pagini cu peste 16.000 de semnalări, constituită în 13 fascicule și terminată în 1988, la care au cooperat toate filialele, serviciului bibliografic revenindu-i sarcina de coordonare, ca și de redactare a fasciculei proprii. Este încheierea unor îndelungi eforturi colective și un motiv de mobilizare sporită a forțelor pentru completarea la zi a „catalogelor”, în acest fel simplificându-se lucrările de redactare a seriei următoare. Între publicațiile bibliografice retrospective aflate în lucru merită menționați indicii de reviste: „Tribuna”, perioada anilor 1957—1986 și „Studia Universitatis...” perioada 1981—1986. Începând cu acest an, edităm buletinul „Cărți străine în colecțiile BCU” din care apar nouă fascicule ce acoperă disciplinele facultăților din cadrul Universității, având o periodicitate lunară sau în funcție de intrările de carte provenite prin schimb sau achiziții.

Mutații substanțiale sînt de consemnat la colaborările cu instituții documentare și biblioteci în cadrul unor programe centralizate precum: „Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile din R.S. România (BCS)”, „Repertoriul periodicelor străine intrate în bibliotecile din R. S. România” (BCS), „Repertoriul tezelor de doctorat românești” (BCUB). La „Repertoriul periodicelor străine...”, spre pildă, fișa tip prevede, de la ultimul volum, parametri suplimentari și o exactitate formală strictă, în vederea transunerii pe calculator. Noua formulă a impus o coordonare detaliată, pe bază de instrucțiuni precise formulate în scris, pentru fiecare zonă a fișei catalogate. Au fost necesare deplasări ale redactorului de volum din cadrul BCS, explicitări, în ședințe de lucru cu colectivul de colaboratori ai repertoriului. Lucrarea va avea, în final, o structură mai riguroasă științifică, ceea ce va simplifica munca de regăsire a informației. Dat fiind numărul mare de publicații repertoriare, acest fapt este esențial. În cadrul serviciului bibliografic au mai fost realizate cercetările bibliografice „Munții Apuseni” — 1982 și „Țara Oașului” — 1983, de însemnătate pentru cercetarea complexă, interdisciplinară a acestor zone. Ambele lucrări au fost patronate de universitatea clujeană și realizate ca rod al unei conlucrări prețioase cu cercetători din diverse domenii: istorie, geografie, economie, agronomie, sociologie, folclor, etnografie, medicină, biologie, demografie etc. Actualmente se lucrează, cu bune rezultate, la cercetarea bibliografică „Explicație și predicție”, din planul comun al Institutului de istorie-filosofie al Academiei, al catedrei de sociologie și al B.C.U.

O bună parte a personalului B.C.U. efectuează cercetare directă, fapt firesc avînd în vedere excepționala valoare documentară a bibliotecii noastre. Contribuțiile științifice, comunicările la sesiuni, reunite în buletinul B.C.U. „Biblioteca și învățămîntul” — singurul buletin existent, la această oră, al unei biblioteci românești universitare — îi asigură acestuia o valoare competitivă, fapt dovedit de balanța fa-

vorabilă a schimbului cu publicații similare din străinătate. Dincolo de aspectul financiar al relației de schimb cu această publicație, ca și cu altele, de primă importanță este menținerea în acest fel la curent cu bibliografia problemelor, la nivelul ideilor înaintate, al disciplinei bibliologice, în dialog și „cooperare” cu publicații de anvergură precum „IFLA Journal”, „The Bodleian Librarian Record”, „Documentaliste”, „Revue de la Bibliothèque Nationale”, „Informatica e documentatione” ș.a. Numărul mare de colaborări reunite în volume contribuie la realizarea unei imagini concludente a stadiului actual în cercetarea bibliologică. Obiectivele prioritare avute în vedere în redactarea publicației sînt: asigurarea ținutei, a unei exigențe științifice corespunzătoare; cultivarea preocupărilor de bibliologie propriu-zisă; orientarea cercetărilor de istorie culturală spre impactul cu universul cărții și al bibliotecii (prezentări de fonduri, colecții, biblioteci); stimularea contribuțiilor documentare și a celor rezervate noilor tehnici informaționale; realizarea unui tablou sinoptic de stare, a unui „essential” bibliografic referativ, în disciplina bibliologiei românești și străine (la secțiunea de recenzii și revista revistelor de biblioteconomie, între compartimentele forte ale revistei). Sînt de menționat și comunicările la sesiuni „externe” din Cluj-Napoca sau alte centre, organizate de biblioteci, filialele Academiei și Consiliul Culturii.

Deziderate — firește există. Poate nu este lipsit de interes să invocăm în acest cadru legile informării documentare, deduse din cele cinci legi ale biblioteconomiei formulate de Ranganathan /4/: I. Informația este destinată a fi utilizată; II. Fiecărui beneficiar îi este destinată o informație corespunzătoare; III. Fiecare informație este destinată unui anumit beneficiar; IV. Timpul beneficiarului și specialistului în informare trebuie economisit la maximum; V. Sistemul de informare este un organism în continuă dezvoltare. Sub raport biblioteconomic aceste repere se întemeiază, evident, pe relația cardinală bibliotecar-beneficiar. Se ia în considerare acceptivitatea mai largă a noțiunii de beneficiar, incluzînd organizații și organisme culturale științifice, institute de cercetare, colective de autori, institute de învățămînt. În acest context, dinamica informațiilor impune diversele aspecte ale prelucrării lor, de asigurare a documentației, cunoașterea beneficiarilor și a diferitelor cerințe bibliografice și documentare, analiza informațiilor oferite de sursele și serviciile documentare, perfecționarea tehnicilor și procedeele informativ-documentare, cu accent special pe cercetarea coordonată, efortul colectiv, de orizont multidisciplinar, sistematic, compatibil cu formalizarea și prelucrarea automată a datelor.

În aceste condiții, cooperarea în informarea documentară se include în sistemul unei politici naționale în biblioteconomie /5/, perfectibilă la noi ca și în alte țări, inclusiv în cele avansate. Punerea în rețea a serviciilor documentare e condiționată de evoluția proiectelor de automatizare a bibliotecilor. La diferite stadii de realizare, automatizarea pune probleme tuturor. Se acceptă, ca stare general europeană, faptul că realizările în informatizarea bibliografiei naționale, de pildă, nu sînt (ca și la noi) la înălțimea investițiilor /6/. Informatizarea, la rîndu-i, aduce mutații necesare în structurile existente. Funcționarea în rețea a sistemelor integrate implică o întărire a rețelei de biblioteci regionale, care vor beneficia și la noi de avantajele serviciilor documentare telematice și implicit de valoarea documentară a unor fonduri aflate la mare distanță. Capacitatea limitată a actualelor unități de informare și documentare va

(Continuare în p. 24.)

Informatizarea activității bibliotecare în bibliotecile de învățământ superior

La Biblioteca Centrală Universitară București

În Biblioteca Centrală Universitară București a fost inițiată informatizarea unor activități bibliotecomice și de informare documentară fiind seama de imperatiile modernizării și de tendințele manifestate pe plan mondial în această direcție.

Informatizarea bibliotecilor presupune folosirea calculatorului ca instrument curent în munca bibliotecarului și a beneficiarului. În acest sens, pentru activitățile dintr-o bibliotecă pot fi proiectate două categorii principale de sisteme informatice — cele care asistă bibliotecarul (în achiziție, evidență, catalogare-clasificare, informare, controlul periodicelor, circulația publicațiilor, statistică de bibliotecă etc.) și cele care îl asistă pe beneficiar (în consultarea catalogelor automatizate, în regăsirea automată a datelor).

În funcție de echipamentul de care dispun și de politica de automatizare promovată de instituțiile bibliotecare pe care se greșesc sistemele informatice, acestea pot opta pentru automatizarea anumitor funcții (evidență, catalogare, circulație) sau a ansamblului activităților. Pe plan mondial, pe măsură ce microcalculatoarele câștigă teren, marile sisteme integrate coexistă cu sistemele axate pe automatizarea independentă a activităților desfășurate în diverse locuri de muncă, după cum rezultă din literatura străină de specialitate.²

În bibliotecile instituțiilor de învățământ superior românești, atenția s-a îndreptat de la început spre crearea de sisteme informatice documentare, în vederea satisfacerii mai eficiente a cerințelor de informare ale beneficiarilor, lăsându-se pe planul al doilea problema informatizării activităților bibliotecomice.

Pentru centralizarea și coordonarea tuturor acțiunilor de informatizare a bibliotecii s-a instituit, în anul 1985, Comisia de automatizare din B.C.U. de pe lângă COM, condusă nemijlocit de către direcția instituției.

Conformându-se tendinței generale, determinată în mare măsură și de absența unor calculatoare proprii, B.C.U. București s-a orientat spre automatizarea activității de informare documentară, folosind, la început, dotările altor instituții. Primul pas în această direcție a fost făcut prin angajarea, în anul 1985, a unui contract cu Centrul European pentru Învățământul Superior (CEPES) privind prelucrarea, pentru introducerea la calculator, a informațiilor din articole de educație-învățământ conținute în publicații periodice străine.³ Datele erau prelucrate într-un format antemașină furnizat de instituția colaboratoare, elaborat de Unesco/BIE pentru banca automatizată de date de la Geneva, care lucrează în sistem CDS/ISIS, pe calculatoare WANG. Conform unui manual de catalogare⁴ și a unui manual de indexare⁵, prelucrătorii completau cu exactitate cimpurile fișei de lucru, sarcina încărcării și gestionării bazei de date LIB a CEPES revenind lucrătorilor centrului. În 3 ani, specialiștii BCU au realizat în cadrul contractului, 2750 de fișe cu descriptori, atribuite pe baza tezaurului UNESCO/BIE de termeni din domeniul învățământului.⁶

Un curs internațional pentru utilizatorii finali ai programului Micro ISIS, urmat de doi bibliotecari din B.C.U., ne-a ajutat să ne apropiem mai mult de problemele prelucrării automatizate a datelor, pregătindu-ne pentru pasul următor — realizarea unei baze proprii de date.

În anul 1986, pe baza unei convenții cu Centrul de calcul al Universității București și în cadrul unei triple colaborări, a început lucrul la elaborarea bazei de date BU/INFOMAT din domeniul matematicii pe baza prelucrării a diverse tipuri de documente în limbi străine intrate în colecțiile BCU, folosindu-se programul FOCUS, elaborat de specialiștii de la ICSIT-TCI, și minicalculatorul CORAL din dotarea centrului.⁷

Specialiștii bibliotecari au fost, de această dată, confrunțați cu probleme legate de elaborarea unui format de înregistrare a datelor, de machetarea formatului antemașină, de redactarea instrucțiunilor de completare a formatului și de introducerea datelor la calculator. După generarea sistemului și încărcarea experimentală a bazei de date cu cca 50 de înregistrări, s-a efectuat cu 12 bibliotecari un stagiu de instruire practică privind completarea formatului și regăsirea datelor la calculator. În urma experimentării (anii 1987—1988) s-a trecut la prelucrarea sistematică a publicațiilor (cărți, articole din publicații seriale, teze de doctorat, materiale audio-vizuale) în limbi străine intrate în fondurile unității centrale, Bibliotecii Facultății de Matematică și Bibliotecii Facultății de Fizică din domeniile matematică, mecanică și astronomie. Descrierea și clasificarea sint efectuate de către bibliotecarii din BCU, iar descriptorii și rezumatele de către cadrele didactice de specialitate de la Facultatea de Matematică. Până în prezent s-au redactat cca 600 de fișe de preluare de date, din care cca 300 au fost introduse în baza de date.

Asociația Psihologilor din R.S.R. este interesată în colaborarea cu B.C.U. București în vederea realizării unei baze de date din domeniul psihologiei, implementate pe microcalculatorul JUNIOR (compatibil cu CUB-Z), pus la dispoziție de asociație. Se lucrează la scrierea în DBASE a unui program dedicat, din echipă făcând parte și un bibliotecar de la B.C.U. Într-o primă fază vor fi introduse fișele realizate la bibliotecii în regim tradițional pentru lucrarea „Bibliografia psihologiei românești”: (articole din publicații seriale).

În cursul anului 1988 s-au transmis la B.C.S. 2.230 de fișe de evidență pentru catalogul colectiv, în vederea realizării în regim automatizat a repertoriului de publicații periodice străine intrate în bibliotecile din R. S. România. Fișele au fost redactate de bibliotecarii de la Biroul de periodice și de către cei din unitățile filiale în a căror atribuție intră prelucrarea publicațiilor seriale.

De la momentul dotării, în trimestrul III 1988, a B.C.U. cu două microcalculatoare CUB-Z, s-a pus problema informatizării unor activități tehnice bibliotecare. Cu o capacitate redusă a memoriei interne și externe, aceste echipamente nu pot fi utilizate cu succes în proiecte de mare amploare, cum ar fi sis-

temele bibliografice și documentare acumulative. Pînă în momentul de față s-au experimentat cu programe preluate, activități de procesare de text (cu programul WORD-STAR realizat de Micro Pro International Corporation) și de împrumut interbibliotecar internațional (prin utilizarea programului MICRODOC, realizat la ICSIT-TCI). Pentru controlul împrumuturilor s-a constituit o colecție de date — INTERBIB — conținând următoarele elemente de date: instituția care efectuează împrumul (sigla), cota topografică, numărul de inventar, autorul și titlul publicației împrumutate, termene de împrumut, termenul de restituire, numele, denumirea, adresa, locul de muncă, telefonul persoanei (sau instituției) împrumutătoare, numărul de înregistrare a cererii, numărul împrumutătorului. Programul permite accesul direct la toate cîmpurile și combinații la regăsire, pe baza operatorilor logici SI/SAU/NU, dar nu prevede proceduri de sortare sau de realizare a unor indexuri asociate, ceea ce prezintă unele dezavantaje.

Pregătirea personalului bibliotecar, în majoritate de formație filologică, în vederea informatizării bibliotecii, se realizează printr-un program continuu și diversificat, avînd ca forme: informarea curentă prin liste bibliografice, informarea documentară prin publicația anuală „Automatizarea în bibliotecă”, întruniri tematice, prelegeri în cadrul cursurilor de inițiere și perfecționare, instruirii și instructaje privind completarea formatelor de prelucrare a datelor, introducerea și regăsirea datelor la calculator, utilizarea programelor cu ajutorul cărora se realizează aplicațiile informatice ale bibliotecii, participarea la manifestări științifice pe probleme de automatizare.

Demersurile efectuate în ultimii ani de către conducerea bibliotecii la diferite foruri de resort s-au finalizat prin obținerea aprobării de înființare în 1989 la B.C.U. București, a unei stații mici de calcul, în dotarea căreia s-a între cele două microcalculatoare CUB-Z deja existente și un microcalculator I-102F (pentru care este deja deschisă finanțarea) și încadrată cu specialiști informaticieni (2 analiști-programatori cu studii superioare și 2 analiști informaticieni cu studii medii) și personal operativ (de deservire (2 operatori cu studii medii). Aceasta va determina definirea unei noi politici a informatizării, care să aibă în vedere instalarea unui sistem integral, constituit din mai multe subsisteme specializate (de completare, evidență, catalogare, indexare, de informare, de circulație, de statistică etc.), dar interconectate, care să funcționeze ca un tot unitar.

Preocuparea pentru informatizarea activităților biblioteconomice și de informare documentară depășește, la BCU București, cadrul strict al instituției. În calitate de reprezentanți ai bibliotecilor universitare, directorii BCU au participat la discutarea primei variante a proiectului național INFONET privind crearea unei rețele automatizate de informare tehnico-științifică lansat de CNST și ICSIT-TCI. Membrii Comisiei de automatizare au transmis în scris propuneri de îmbunătățire. Un specialist în probleme de prelucrare a cărții de patrimoniu a colaborat la elaborarea formatului de înregistrare a bunurilor de patrimoniu (cărți) sub egida CCES și BCS, iar șefa Serviciului de catalogare-clasificare a fost desemnată să participe, ca specialist în probleme de prelucrare în regim automatizat a publicațiilor, la elaborarea formatului bibliografic extern FOLIO, revenindu-i, în cadrul grupului de lucru, responsabilitatea fișierului de autorități.

Este necesar să se urmărească, în continuare, ca prin respectarea unor principii general cunoscute, conformarea la standardele în vigoare, utilizarea unui format național de înregistrare și a unor limbi informaționale comune (clasificări, vocabulare controlate, tezaure), să se realizeze compatibilitatea între sistemele informatice elaborate de instituțiile bibliotecare, pentru a se asigura punerea în comun a resurselor informaționale de care acestea dispun și utilizarea lor eficientă — avantaje majore pe care informatizarea le oferă și pe care trebuie să le folosim, printr-o colaborare mai strînsă la nivel de rețea, de domeniu și chiar la nivel național.

Marilena ȘUTEU
Florică CÂMPEANU

NOTE BIBLIOGRAFICE

- 1) Badea, N.; Matei D.; Teodorescu B. *Informati- zarea bibliotecilor pe plan mondial*. In: Biblioteca, nr. 1, 1989, p. 31—33.
- 2) *State of the art of the application of new infor- mation technologies in libraries and their impact on library functions in the United Kingdom*. — London, 1986.
- Egor'icev, A. V.; Rostovcev, V. M. *Ispol'zovanie mikro EVM dlja avtomatizacii processov / Folosirea microcalculatoarelor în automatizarea proceselor de bi- bliotecă /*. In: Naučnye i tehničeskie biblioteki SSSR, nr. 4, 1988, p. 15—22.
- Informatika / pod red. K. V. Tarakanova*. — Moskva, 1986.
- 3) CîmpEANU, Florică; ȘUTEU, Marilena. *Din ex- periența BCU București în prelucrarea automatizată a articolelor din reviste străine pe probleme de în- vățămînt superior*. In: Biblioteca, nr. 2, 1987, p. 16—18.
- 4) *Unesco Computerized Documentation System. CDS/ISIS cataloguing manual*. — [Geneva], 1982.
- 5) *Unesco Computerized Documentation System. CDS/ISIS indexing manual*. — [Geneva], 1979.
- 6) *Unesco/IBE education thesaurus*. — 4 th rev. ed. — Paris, 1984.
- 7) CîmpEANU, Florică; ȘUTEU, Marilena. *BU/INFO- MAT — rodul unei triple colaborări*. In: Biblioteca, nr. 4, 1988, p. 18—20.

La Biblioteca Centrală a Institutului Politehnic București

Dezvoltarea fără precedent pe care a cunoscut-o întregul învățămînt românesc în anii socialismului. În special în anii glorioși de după Congresul al IX-lea al Partidului, este oglindită simbolic și în avîntul învățămîntului politehnic bucureștean.

În această perioadă de mari înfăptuiri a fost construit un nou local al Institutului, au fost înființate noi facultăți și specializări, au fost create noi labora- toare și ateliere bine utilitate.

Perfecționarea și modernizarea întregului proces de învățămînt, mutațiile calitative substanțiale vizînd lega- rea sa mereu mai strînsă cu cercetarea, proiecta- rea și producția, cu practica social-politică și, alături de acestea, creșterile cantitative impresionante, au făcut ca, astăzi, Politehnica bucureșteană să devină

un puternic centru de învățămînt, cercetare și producție.

Învățămîntul politehnic integrat, a cărui principală sarcină o constituie formarea unor specialiști cu înaltă calificare, trebuie să fie în pas cu cele mai recente achiziții ale revoluției tehnico-științifice, receptiv la tot ce este nou în cunoașterea umană.

Biblioteca Institutului Politehnic din București, creată în urmă cu mai bine de un secol, se prezintă în anul 1989 drept cea mai mare bibliotecă tehnică din țară.

Fondurile sale au sporit permanent, depășind 1 400 000 unități biblioteconomice, dintre care circa 450 000 reprezintă publicațiile în limbi străine.

Au crescut numeric toate categoriile de beneficiari ai bibliotecii, s-au diversificat tipurile de informații solicitate, în domenii și pe grade de generalizare diferite.

Cu toate acestea, biblioteca a fost și rămîne, ca organizare și funcționalitate, o bibliotecă tradițională.

Pornind de la faptul că fondurile Bibliotecii se găsesc dispersate în mai multe depozite centrale de publicații, în 10 biblioteci filiale și 45 de biblioteci ale catedrelor și colectivelor de cercetare (ultimele deținînd circa jumătate din totalul publicațiilor străine) a fost identificată ca o primă urgență necesitatea de a face mai bine cunoscut, operativ, tuturor categoriilor de beneficiari existența acestor fonduri și locul unde pot fi consultate.

În cadrul ședințelor de lucru ale Consiliului Științific al Bibliotecii, cît și cu prilejul unor investigații științifice privind opiniile studenților și ale cadrelor didactice din Institut asupra activității prezente și de perspectivă (ale căror concluzii au fost comunicate în lucrările „Studentul și biblioteca”, „Profesorul și biblioteca” ș.a.), au fost formulate numeroase sugestii și propuneri privind inițierea unei activități de documentare, pregătire și trecere neîntîrziată la folosirea posibilităților informatice, astfel încît, pe măsura dotării laboratoarelor și bibliotecii cu tehnica de calcul, să devină posibilă informatizarea principalelor activități de bibliotecă, avînd drept scop final accesul direct, de la un termen, la cît mai multe surse și, în cele din urmă, la texte.

Un colectiv mixt, constituit din cadre didactice și tehnicieni din cadrul Catedrei de calculatoare și al Centrului de calcul, a pregătit un proiect de program privind implementarea modalităților de prelucrare și regăsire automată a informațiilor, în cadrul Bibliotecii Institutului.

Cu sprijinul catedrei a fost inițiat și organizat pentru lucrătorii bibliotecii un curs introductiv privind automatizarea prelucrării informației.

Începînd din anul 1984, s-a trecut la fișarea, selectiv, pentru calculator, în primul rînd a cărților străine din unele domenii prioritare (automată, chimie, construcții de mașini). Fișele de analiză bibliografică, incluzînd cuvinte-cheie și scurte rezumate, au fost introduse parțial în memoria calculatorului central. O altă parte dintre aceste fișe, în lipsa spațiului la calculator, au fost multiplicat (xerox), legate în volume și difuzate la bibliotecile de profil.

Fișa de analiză bibliografică utilizată în acest scop în I.P.B. cuprinde 12 zone de informație, codificate după cum urmează: COTE (cola sub care apare respectiva lucrare în catalog); AUTR (autor); AUSP (editată sub auspiciile); TITR (titlul); SOUR (sursa de proveniență); REFE (referințe editoriale; localitatea de editare, editura, anul apariției, număr de pagini etc.); MOTC (cuvinte cheie); RESU (rezumat); LANG (limba în care a apărut lucrarea); ALAN (apariția în altă limbă); STAN (numărul standard internațional); COMP (fișa a fost completată de...).

Pentru realizarea acestui proiect s-a recurs la pachetul de programe MISTRAL (Mémorisation d'Informations, Selection, Traitement et Recherche Automatique), care are drept obiectiv principal automatizarea înmagazinării și regăsirii informațiilor de tip bibliografic. Programele pachetului sînt realizate în limbajele FORTRAN și ASSIRIS pentru calculatoare IRIS FELIX.

Desigur, acesta este un început care nu poate fi apreciat decît drept modest.

De curînd Biblioteca a inițiat un dialog mai larg cu prestigioase cadre de specialitate din cadrul Institutului, a cărui principală temă este: ce ar fi necesar să se întreprindă pentru pătrunderea cît mai rapidă a informației în cadrul activității curente a Bibliotecii Institutului. (Sînt avute în vedere, deopotrivă, problemele referitoare la înzestrarea cu echipament de calcul de nivel corespunzător, precum și la pregătirea bibliotecarilor și unor beneficiari ai bibliotecii ca viitori utilizatori ai calculatorului.) Concluziile acestor dezbateri urmează să fie prezentate ducerii Institutului.

Cum, pînă în prezent, problemele informatizării activității bibliotecilor se păstrează la nivelul instituțiilor de învățămînt superior, apreciem ca oportun și strict necesar ca aceste probleme să constituie obiectul unui studiu atent și al unor măsuri eficiente din partea Comisiei de informatică a Ministerului Educației și Învățămîntului.

Dan-Radu POPESCU

La Biblioteca Institutului de Petrol și Gaze — Ploiești

Bogate în mari prefaceri pentru toate domeniile de activitate din țara noastră, cele peste două decenii de la Congresul al IX-lea al P.C.R. au dat învățămîntului de toate gradele conținutului și dimensiunile necesare unei societăți dinamice, în continuă dezvoltare. Învățămîntul superior, s-a adaptat din ce în ce mai mult nevoilor economiei și culturii naționale, așezînd pregătirea noilor generații de specialiști pe temelia celor mai noi cuceriri ale gândirii contemporane. În acest proces, vehicularea informațiilor, căutarea celor mai adecvate și moderne căi de organizare a studiului ocupă un loc deosebit.

Privite dintr-un asemenea unghi, bibliotecile universitare sînt spații de interferență, de integrare, cu rol fundamental în atingerea obiectivelor actuale și de perspectivă ale învățămîntului superior. Ele trebuie să se înscrie în condiția școlii superioare prin întreaga lor activitate, prin nivelul și organizare și de dotare, prin calitatea pregătirii profesionale, prin tot sistemul de exigențe pe care și le propun.

Pe fondul de continuă dezvoltare a bazei documentare și de diversificare și creștere calitativă a serviciilor oferite, în cadrul larg și generativ pe care îl reprezintă integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, biblioteca reprezintă, din punct de vedere informațional, un nucleu de polarizare spre care se îndreaptă solicitări din ce în ce mai complexe atît din partea studenților, cadrelor didactice și cercetătorilor, cît și din partea celor mai diverse categorii de specialiști din producție.

Prin structuri, prin calitatea prelucrării documentelor, prin instrumentele de reflectare create și prin publicațiile de semnalare, de analiză și de organizare critică a informației pe care le editează, biblioteca din perimetrul universitar constituie o zonă de intensă circulație informațională și cu un potențial

de acțiune care trebuie mereu stimulat și valorificat.

Sistemele de informare se confruntă astăzi cu probleme majore generate de acumulările masive, începând de la depozitarea și păstrarea publicațiilor și până la vehicularea, gestionarea și difuzarea informațiilor, fără a mai lua în considerare eforturile umane necesare prelucrării documentelor.

Unul din mijloacele de a face față noilor dimensiuni ale universului informațional s-a dovedit a fi introducerea tehnicii de calcul și în acest domeniu. Impactul cu această tehnică s-a produs în cazul nostru — al Bibliotecii Institutului de Petrol și Gaze, în anul 1976, când ne-am hotărât să folosim avantajele calculatorului în tehnica de bibliotecă prin prelucrarea automată a unor informații. Astfel, am început prelucrarea pe calculator a titlurilor articolelor din periodicele românești și străine intrate în colecțiile bibliotecii. Echipamentul de calcul îl reprezintă calculatorul românesc FELIX C 256 din dotarea Centrului de Calcul al Institutului. Documentele sînt indexate, conform programului realizat în institut — ABBA — folosind CZU-ul ca element de clasificare, iar scopul acestei prelucrări automatizate este realizarea lunară a unui buletin informațional cu titlurile articolelor din periodicele intrate în bibliotecă în luna precedentă, sistematizate pe grupe CZU, precum și, la cerere, liste de articole dintr-o grupă CZU, limitate la anumiți ani, anumite periodice sau în anumite limbi.

Acțiunea ne-a dat satisfacția că, pe lângă faptul de a fi fost prima bibliotecă de învățămînt superior din țară care folosea ajutorul calculatorului electronic pentru realizarea unui instrument de documentare, ne permitea și editarea lunară, deci foarte promptă, a unui *buletin de informare* pentru beneficiarii bibliotecii. Pe de altă parte, era și este o adevărată „luptă” pentru a-i convinge pe specialiștii de la Centrul de calcul de importanța unei informații la zi și deci a nu mai amîna realizarea operațiilor specifice pentru obținerea buletinului — motive obiective și subiective (prioritate beneficiarilor din afara Institutului sau a contractelor de cercetare ale cadrelor didactice). De fapt, se impune ca o necesitate reglementarea de către Ministerul Educației și Învățămîntului a accesului bibliotecilor din învățămîntul superior la Centrele de Calcul.

Pentru diversificarea aplicării tehnicii de calcul precum și a necesităților din ce în ce mai stringente ce apar, ne preocupăm realizarea unui program pentru gestionarea unor fonduri de carte. Dorim să înregistrăm, în primul rînd, în memoria unui minicalculator, împrumuturile de carte făcute studenților (cca. 4500 studenți) în locul tradiționalelor fișe, puțin dînd avea astfel o imagine mai fidelă a solicitărilor, necesităților și a circulației publicațiilor.

Considerăm că funcționarea unui sistem de informare și documentare în ansamblul său presupune corelarea și abordarea într-o concepție unitară a proceselor informaționale desfășurate. De aceea se impune ca factorii de decizie de la nivelul B.C.S. sau numai al M.E.I. să decidă asupra programelor ce se implementează, cunoscut fiind că automatizarea unui sistem de informare documentară are în vedere legături, conexiuni în componente, astfel încît la informatizarea integrală a sistemului, efectuată, de regulă, în etape, să nu fie nevoie de re-proiectări și reorganizări ale procedurilor deja implementate.

Gabriel STOIAN

Biblioteca Institutului de Petrol și Gaze, Ploiești

La Biblioteca A.S.E.

Un loc aparte între obiectivele politicii economice a Partidului Comunist Român, de trecere de la extensiv la intensiv în toate domeniile de activitate, îl ocupă realizarea unei noi revoluții în domeniile științei și învățămîntului, proces care avînd la bază gîndirea novatoare, profund științifică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ridică noi sarcini pentru Academia de Studii Economice, instituție de prim rîng a școlii superioare economice. Desfășurîndu-și activitatea pe coordonatele integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, în cadrul Academiei, biblioteca are o preocupare continuă pentru asigurarea unei informări permanente și operative asupra celor mai noi realizări didactice, științifice, economice și tehnice din țară și străinătate. Această preocupare este marcată de un puternic proces de modernizare, proces în care mijloacele informatizate joacă un rol important. De altfel, informatizarea activităților de bibliotecă începe să devină, la rîndul ei, o activitate permanentă de sine stătătoare în care sînt implicați specialiștii din domeniul biblioteconomiei, cercetătorii, cadre didactice și informaticieni. Gradul înalt de integrare al acestei activități reflectă preocuparea pentru satisfacerea la un nivel foarte ridicat a cerințelor cadrelor didactice, studenților, cercetătorilor, doctoranzilor și cursanților de la învățămîntul postuniversitar.

Într-un prim stadiu, activitatea de informatizare și-a propus să abordeze trei domenii și anume:

- asigurarea unui proces informatizat de informare documentară;
- urmărirea gestiunii fondurilor de publicații ale bibliotecii;
- evidența cursurilor și manualelor.

Pentru fiecare din aceste trei domenii a fost proiectat un sistem informatic. Sistemele proiectate s-au intercondiționat cu activitățile de bază ale bibliotecii, ele luînd informații și furnizînd informații domeniilor acoperite de aceste activități. Interacțiunile dintre sistemele informatice și activitățile bibliotecii sînt simbolizate în figura 1.

Pentru realizarea primului obiectiv, a fost proiectat un sistem informatic de informare documentară. Amintim că activitățile care sînt subordonate obiectivului sus-menționat sînt de mare complexitate, ele implicînd un volum mare de resurse umane și materiale pentru crearea unei bănci de informații relaționale. De altfel, pe plan mondial, acest tip de activitate, datorită introducerii pe scară largă a sistemelor computerizate locale și distribuite, a devenit un domeniu de sine stătător, cu o denumire proprie — informatica documentară. Acest nou domeniu, așa cum a fost abordat în cadrul Academiei, comportă trei laturi distincte:

— activitatea științifică de cercetare fundamentală care urmărește explicarea fenomenelor și clasificarea legităților care guvernează procesele de generare, transfer și utilizare a informațiilor, precum și implicarea acestor cunoștințe în elaborarea unor metode de identificare a cererii de informații, a organizării

PROCES DE ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI DE CERCETARE

ACTIVITĂȚI ALE BIBLIOTECII A.S.E.

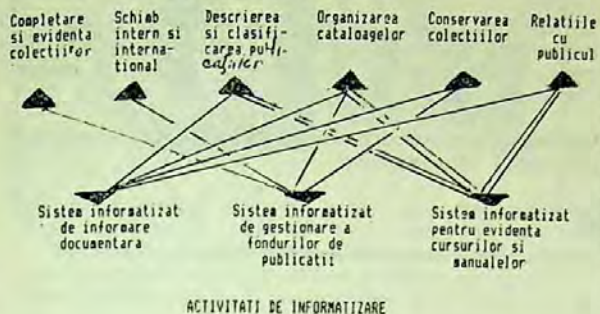

Fig. 1. PROCESUL DE INFORMATIZARE AL ACTIVITĂȚILOR DE BIBLIOTECĂ

procesului de producere și gestionare a informației, proces care implică utilizarea unor metode informatice sigure de stocare și regăsire a informației documentare;

— activitatea de dezvoltare și proiectare destinată realizării practice a sistemului de informare, cu introducerea calculatorului în procesele interne ale acestuia;

— activitatea efectivă de informare științifică și tehnică realizată în cadrul unui serviciu specializat prin intermediul operațiilor de colectare, prelucrare analitică și sintetică, înmagazinare, regăsire și difuzare a informațiilor științifico-economice.

Procesul de introducere a acestui sistem în cadrul activității bibliotecii A.S.E. este organizat în trei etape. O primă etapă, cu caracter experimental, se referă la utilizarea sistemului informatizat în cadrul bibliotecii Facultății de planificare și cibernetică economică. Pentru aceasta, s-a trecut la elaborarea unui tezaur de termeni din domeniile economiei, informaticii, ciberneticii economice, matematicii aplicate în economie, statisticii social-economice, tezaur care cuprinde aproximativ 2000 de termeni redați într-o structură bilingvă (română-engleză) cu relații ierarhice și de asociere. Pe baza acestuia s-a trecut la indexarea unei părți din fondul bibliotecii urmărindu-se obținerea unor informații referitoare la flexibilitatea organizării tezaurului, modului de organizare a muncii de indexare, precum și a organizării resurselor informatice în scopul asigurării unei regăsiri rapide a informației. Această etapă a fost proiectată și se experimentează în cadrul Laboratoarelor de Cercetare ale Catedrei de Cibernetică economică pe un minicalculator INDEPENDENT 102, utilizându-se sistemul specializat FOCUS elaborat de specialiștii I.C.S.I.T.-T.C.I.

În etapa a doua se va trece la introducerea în sistemul de informare documentară a fondului de informare și documentare O.N.U. existent în cadrul Academiei, urmînd ca în cea de a treia etapă să se treacă la generalizarea sistemului și pentru celelalte fonduri aflate în colecțiile bibliotecii.

Ultimele două sisteme sînt organizate prin intermediul unor baze de date factice, pentru ele utilizîndu-se sisteme informatice dedicate pentru prelucrarea acestui tip de baze.

Sistemul informatic pentru gestionarea fondurilor de publicații al bibliotecii asigură evidența lunară a gestiunilor bibliotecii (depozit central, săli de lectură, biblioteci filiale), cantitativ și valoric, prin operarea intrărilor și ieșirilor de publicații. Proiectată pe un microcalculator de producție românească CUB-Z, cu ajutorul utilitatii DBASE II, aplicația funcționează prin colaborarea dintre bibliotecă și serviciul financiar-contabil al Academiei.

Cel de al treilea sistem este direct legat de activitatea didactică, el propunîndu-se realizarea unei evidențe a cursurilor și manualelor recomandate studenților prin programe analitice. El furnizează informații privind acoperirea tuturor disciplinelor din planul de învățămînt cu materiale didactice, precum și o serie de informații privind numărul de manuale pe discipline, ani de studii și forme de învățămînt, informații utile pentru achiziția de carte. Totodată, la cerere, poate furniza și alte informații privind fondul de materiale didactice aflate în bibliotecă, cum ar fi liste bibliografice selective ale materialelor didactice pe facultăți și ani de studii. Este de asemenea proiectat pe un calculator CUB-Z.

Activitățile menționate sînt numai o componentă a procesului mai larg de modernizare a activității bibliotecii, proces subordonat dezideratului realizării unui învățămînt superior economic de înalt nivel științific în Academia de Studii Economice, puternic ancorat în eforturile care se fac pentru desăvîrșirea construcției societății socialiste multilateral dezvoltate la noi în țară.

Vasile CIUBOTARU
cercetător

Laboratoarele Catedrei de Cibernetică Economică

dr. Constantin A. BOB
directorul Bibliotecii A.S.E.

La Biblioteca Universității din Brașov

Preocupările în vederea informatizării bibliotecii datează din anul 1979, cînd s-a hotărît ca titlurile cărților de specialitate intrate în colecții, precum și titlurile articolelor din periodicele prelucrate să fie stocate în memoria unui calculator.

Scopul acestei acțiuni este crearea unei baze de date cit mai cuprinzătoare, din care, la cerere, să poată fi oferite răspunsuri prompte la o temă solicitată sau periodic să se editeze buletine de informare documentară.

Informațiile prelucrate de bibliotecă sînt prezentate pe fișe de format internațional, scrise de mînă (pentru articolele din periodice) și pe formulare anumite, dactilografiate (pentru cărți), cu cîmpuri care reliefează principalele elemente de descriere bibliografică.

a. Pentru articolele din periodice s-au adoptat instrucțiunile de completare ale „fișelor de analiză” elaborate de INID (cu care avem un contract de colaborare) care conține următoarele cîmpuri:

1. COTA sau referința documentului — o cifră care reflectă luna și anul în care a fost prelucrat articolul și numărul de ordine al acestuia în cantitatea produsă într-o lună.
2. CZU — indicele(-ii) de clasificare zecimală.
3. AUTOR — numele autorului (-lor). În cazul mai multor autori, aceștia se despart prin virgulă.
4. TITLU — titlul în original al articolului, urmat de traducerea sa între bare oblice.
5. REV — titlul integral al revistei prelucrate.

6. REF. B — referința bibliografică a articolului cuprinde:

TARA/ /VOL. NR. LUNA AN
PAG. FIG. TAB. REF. BIBL.

7. DESCR — descriptorii selectați din conținutul articolului. Se despart prin virgulă.

b. Pentru cărți se completează formulare care conțin:

1. COTA
2. AUTOR
3. TITLU — se trece mai întâi titlul în original apoi traducerea între bare oblice
4. ORAS
5. EDIT
6. AN
7. CZU
8. DESCR
9. BIBL. — se trece sigla filialei Bibliotecii la care se află cartea respectivă.

Instrumente de lucru folosite: Clasificările zecimale de bibliotecă; Tezaurul național politematic, București, 1973 (elaborat sub egida INID); Pachetul de programe MISTRAL.

Ca echipament de lucru am folosit: Mașina de perforat cartele, tip SOEMTRON; 2 terminale display tip DAF 2020 (de 2 ani); Calculator FELIX C-256.

În vederea prelucrării automate a informațiilor furnizate de bibliotecă s-a colaborat cu Centrul de calcul al Universității.

S-a stabilit ca la consultările periodice ale stocului documentar să se obțină următoarele:

- Lista lunară a cărților intrate în bibliotecă.
- Lista articolelor din periodice prelucrate lunar, grupate pe domenii: Mecanica — TCM și Silvicultură. Industrializarea lemnului.
- Liste de material bibliografic pe o anumită temă la cererea beneficiarilor.
- Liste de lucrări ale unui anumit autor.

Operațiile implicate de sistemul modern de înmagazinare și regăsire a informațiilor

1. Fișarea propriu-zisă, cu scoaterea descriptorilor
2. Completarea formularelor cu cimpuri (pentru cărți)
3. Introducerea datelor prin terminalele de tip display DAF — 2020
4. Listarea datelor introduse
5. Corectarea listing-urilor
6. Corectarea datelor introduse
7. Editarea buletinelor, concomitent cu transpunerea datelor pe bandă magnetică.

Față de sistemul tradițional, care prevedea prelucrarea publicațiilor doar prin descrierea și clasificarea lor, după care fișele erau inserate în cataloagele bibliotecii, sistemul modernizat implică un lant întreg de operații care necesită o muncă intelectuală suplimentară, operații de indexare și corectură ce presupun o atenție vizuală deosebită și nu în ultimul rând apelarea la serviciile calculatorului care poate fi ocupat cu alte lucrări sau, destul de des, defect.

Consecințe directe: rămânerea în urmă cu 3—4 ani a informațiilor prelucrate de Centrul de calcul și implicit stocarea a mii de fișe de articole din periodice care își așteaptă rîndul, fără a putea fi inserate în cataloagele bibliotecii.

Menționăm că în tot acest interval am păstrat și cataloagele tradiționale, paralel cu banca de date care se constituie pe parcurs.

Rezultate obținute

— Pe baza programelor de editare s-au obținut Buletine lunare de informare pentru cărțile intrate în bibliotecă și separat pentru articolele din periodice prelucrate în intervalul respectiv.

Aspectul unei pagini editate la calculator este asemănător cu cel al sistemului PRODOC elaborat de INID, iar ordonarea materialului bibliografic s-a făcut în ordinea indicilor CZU și alfabetic.

— Cercetări bibliografice pe o anumită temă, prin descompunerea în cuvinte cheie (descriptori) a cererii formulate de utilizator.

Aceste bibliografii au verificat sistemul și au demonstrat că o bancă de date bogată și variată ar putea satisface într-un timp scurt nevoia de informare a unui număr mare de cititori.

Avantajele procedurii de înmagazinare și regăsire automată a informațiilor

a. Poate cel mai mare avantaj prezentat de un astfel de procedeu este garanția convergenței spre un sistem unic național de informare.

b. Viteza de regăsire a informațiilor solicitate este atât de mare, încît estompează greutatea întâmpinate la înmagazinarea lor.

c. Dă posibilitatea de integrare repetată și imediată a stocului documentar, în cazul în care solicitatorul nu este mulțumit de răspunsul primit.

d. Reprezintă o mare economie de timp pentru beneficiari.

e. Asigură o bună parte a informațiilor precum și integritatea cataloagelor.

Dezavantaje și greutăți întâmpinate

a. Procesul de prelucrare a documentelor în vederea informatizării bibliotecilor este mai laborios, iar timpul scurs pînă la înmagazinarea informațiilor este mult mai lung decît cel din sistemul tradițional.

b. Tezaurul național politematic al INID pe care îl folosim este incomplet și depășit.

c. Dependenta de Centrul de calcul care deține echipamentul necesar și personalul de programare îngreunează mult operațiile de introducere, stocare și diseminare a datelor, care trebuie să se facă continuu.

d. Nevoia calificării a două persoane din bibliotecă pentru operația de introducere a datelor și de corectare a listing-urilor.

e. Fiabilitatea scăzută a echipamentului de care dispune centrul de calcul al Universității.

f. Imposibilitatea decontării orelor de calculator la Centrul de calcul, care trebuind să se autofinanțeze, acordă prioritate beneficiarilor care își plătesc lucrările.

Propuneri

Pe baza experienței dobîndite de colectivul bibliotecii noastre în vederea introducerii și regăsirii automate a informațiilor, ne permitem să sugerăm următoarele:

— necesitatea unui sistem unic de lucru sau asigurarea compatibilității celor existente

— crearea de tezaure naționale pe domenii și în general de instrumente de lucru unitare

— dotarea bibliotecilor cu echipamentul de calcul necesar pentru a degreva, măcar parțial, centrele de calcul ale institutelor de învățămînt pe lângă care funcționează

— luarea în considerație a rezultatelor obținute de oficiile de calcul ale ministerelor de resort, în vederea racordării la o viitoare rețea națională, nu numai cea a institutelor de învățămînt superior, realizînd în felul acesta o mai mare apropiere de dezideratul învățămînt-cercetare-producție.

conf. dr. ing. Aurel NEGRUȚIU
ing. Doina TOMA
șef serviciu

Dialog Profesional

Proiectul FOLIO Subsistemul de informare

Lucrarea prezintă subsistemul de informare (regăsire documentară și consultare cataloage) al sistemului de informatizare a bibliotecilor: FOLIO.

Sunt descrise formatul bibliografic, fișierele de autoritate și tezaurele alese și se prezintă funcționalitatea principalelor părți:

- componenta de catalogare;
- componenta de consultare a cataloagelor și de regăsire documentară;
- componenta de tipărire bibliografică.

1. Obiective

Subsistemul de informare (FOLIO/INFD) este cea de-a doua componentă esențială (pe lângă componenta de circulație — FOLIO/CIR) a sistemului FOLIO, sistemul destinat să informatizeze activitatea Bibliotecii Naționale (BN) și a Institutului Național de Informare și Documentare (INID) începând cu 1990. Acesta este în curs de realizare la Institutul de Tehnică de Calcul și Informatică București (ITCI. 88). Obiectivele sale majore pe plan funcțional sînt:

- asistarea bibliotecarilor la gestiunea complexă a cataloagelor și a fișierelor de autoritate;
- asigurarea consultării interactive a cataloagelor și indexurilor de către utilizatori;
- oferirea de mecanisme interactive de identificare și regăsire a informațiilor documentare.

Pe planul performanțelor, obiectivele maxime ale subsistemului sînt:

- să asigure gestiunea a cca 1 000 000 de unități bibliografice cu dimensiunea medie a cca 1000 de caractere per înregistrare;

— să permită consultarea sau interogarea de la cca 100 de posturi (terminale și stații de lucru) simultan.

De fapt, sistemul este imaginat să poată gestiona și colecții mici, cu alte cuvinte să poată fi util oricărei biblioteci din România.

2. Suportul tehnic

În prima etapă, sistemul va fi implementat pe minicalculatoare din clasa PDP-11 (BN și INID vor fi dotate cu calculatoare I102F/4M); ca sisteme gazdă și pe calculatoare personale din clasa IBM-PC ca stații de lucru pentru catalogare/indexare.

În a doua etapă, sistemul va fi implementat și pe mașini din clasa VAX-11.

Implementarea pe mașini de tip PDP-11 ridică probleme tehnice deosebite în cazul BN și INID. Spațiul disc necesar pentru a stoca 1 000 000 de înregistrări bibliografice (de cca 1000 de caractere fiecare) împreună cu fișierele de autoritate aferente se ridică la cca 1400 MB (milioane de caractere). Un minicalculator de tip PDP-11

nu poate practic să atingă o asemenea capacitate și nici să suporte cele cca 100 de terminale. (Capacitatea maximă la care poate fi practic configurat un I102F/4M este de cca 400 MB.) Ca atare, s-a ales soluția interconectării a trei mașini din această clasă, prin interfețe paralele, cele mai rapide disponibile. Deci fiecare mașină va gestiona cam o treime din colecție și programele de interogare vor fi astfel realizate încît utilizatorul — indiferent la care dintre mașini este conectat postul său — să aibă acces la întreaga colecție, în mod transparent. Cu alte cuvinte distribuția colecției să nu fie vizibilă utilizatorului.

3. Formatul bibliografic extern

S-a ales pentru acest sistem un format bibliografic de tip MARC, în care se tratează uniform atât înregistrările bibliografice cît și cele de autoritate. Forma lui externă cuprinde toate elementele vizibile utilizatorului, deci atît cele care fac parte din „formatul de intrare” (care sînt explicit introduse de catalogator), cît și cele derivate, care

apar doar la consultări. Așadar, acest format reflectă practic toate căile de acces, pe lângă elementele informaționale propriu-zise.

Inregistrările bibliografice pot fi de următoarele tipuri: carte, serial, număr de periodic, articol, carte veche, manuscris, brevet, standard, partitură, material cartografic, material sonor, material vizual, material iconografic, foaie volantă, catalog industrial și fișier procesabil (cu calculatorul). Inregistrările de autoritate pot fi de tip: persoană, familie, colectivitate permanentă, colectivitate temporară, loc geografic, perioadă, titlu uniform. Pe lângă acestea, formatul mai conține trei tipuri particulare de înregistrări care sînt reprezentări specifice de subiecte (reflecții ale conținutului lucrărilor). Acestea constituie forme specifice de fișiere de autoritate:

- indexul de subiecte;
- tezaurul;
- clasaurul CZU.

O înregistrare este structurată astfel:

— eticheta: informații despre înregistrare (și nu despre lucrarea pe care aceasta o reflectă);

— antetul: cîmpurile fixe (codificate) specifice fiecărui tip de înregistrare;

— corpul: cîmpurile variabile.

Cîmpurile din etichetă și antete se identifică prin poziție. Totuși, pentru comoditate, au un tag de trei caractere care joacă un rol de mnemonică.

Exemple:

02E — identificatorul înregistrării (cîmp de etichetă);

01E — tipul înregistrării bibliografice (cîmp de etichetă);

c — carte;

s — serial;

i — număr de periodic ș.a.m.d.

A01 — nivel bibliografic-carte (cîmp de antet)

c — colectiv;

m — monografic;

a — analitic.

006 — categorie serial (cîmp de antet):

1 — ziar;

2 — revistă ș.a.m.d.

171 — meridian-cartografie (cîmp de antet)

aa — Greenwich;

ab — Amsterdam ș.a.m.d.

Se observă că tagurile cîmpurilor de antet au ca prefix clasa înregistrării.

Cîmpurile variabile au o lungime neprecizată și sînt identificate printr-un tag de trei cifre (s-au respectat — pe cît posibil — tagurile UNIMARC [IFLA 80], [IFLA 881]). Ele pot fi simple (o singură instanță) sau repetitive (mai multe instanțe). Pe de altă parte, un

cîmp poate fi elementar sau agregat (compus din mai multe subcîmpuri, identificate printr-un caracter precedat de \$). Subcîmpurile pot fi și ele simple sau repetitive. Valorile subcîmpurilor pot fi texte, numere, date calendaristice, coduri și referințe (identificatori de înregistrare).

Exemple:

a. Cîmpul 200 („titlu-autor“) este simplu și agregat, cu subcîmpurile (text) simple:

\$a — titlu propriu-zis;

\$b — alt titlu;

\$f — responsabilitate primară; dar și cu subcîmpuri repetitive ca:

\$e — informații la titlu;

\$g — responsabilitate secundară;

\$i — titlu aparte.

b. Cîmpul 201 („titlu-autor paralel“) este repetitiv.

c. Cîmpul 125 („formă și instrumente“ pentru înregistrări sonore și partituri) are și subcîmpul \$b („forma compoziției“) cu coduri de genul:

an — imn național;

bt — balet;

ct — cântată ș.a.m.d.

d. Cîmpul 205 („ediția“) are subcîmpul numeric \$h („număr ediție“).

e. Cîmpul 300 (note generale) este elementar și repetitiv.

f. Cîmpul 122 („situație temporală“ pentru cartografie) are subcîmpurile \$a,

\$b care reprezintă

date calendaristice.

g. În cîmpul 432 („înlocuiește pe“ pentru seriale), subcîmpul \$9 conține identificatorul înregistrării serialei înlocuit.

h. În cîmpul 700 („persoana — responsabilitate primară“) subcîmpul \$3 conține identificatorul înregistrării de autoritate a autorului principal.

Un cîmp variabil poate avea unul sau doi indicatori asociați. Aceștia reprezintă caracterizări codificate ale entității reflectate în instanța respectivă a cîmpului. De pildă, la cîmpul 200 („titlu-autor“) indicatorul 1 poate lua valorile:

0 — titlu nesemnificativ („Opere, „Poezii“...);

1 — titlu semnificativ („Descrierea turnului“, „Anabasis“, ...);

2 — titlu metaforic („The Lion that Squeaked“ — articol ce pledează pentru adoptarea în SUA a metodei de indexare PRECIS, „Logica“ de Cossașu...).

Indicatorii pot determina prelucrii particulare. În exemplul de mai sus (cazul titlului metaforic), în index se afișează și o notă specifică (\$0) alături de titlu, pentru ca utilizatorul să-și facă o ima-

gine corectă asupra titlului respectiv cînd baleiază indexul.

Valorile unor cîmpuri pot constitui chei de acces direct, cu alte cuvinte intră în indexuri alfabetice. Exemplul clasic îl constituie tot cîmpul 200 („titlu-autor“) ale cărui subcîmpuri \$a („titlu propriu-zis“) și \$b (alt titlu) formează (împreună) intrări în index, constituind așadar un index alfabetic al titlurilor.

Mai mult decît atît, sistemul oferă facilitatea ca din unele intrări de index să se extragă cuvinte-cheie, care la interogare pot fi utilizate pentru a identifica învarea respectivă chiar dacă se cunosc doar fragmente. Exemplul potrivit este din nou cîmpul 200 („titlu-autor“). Dacă indicatorul 1 este diferit de 0 (titlu e semnificativ sau metaforic) atunci se extrag cuvintele „semnificative“ din titlu și acestea intră într-un index special. Astfel utilizatorul poate „vedea“ toate titlurile care conțin cuvîntul „Lion“ sau „turnului“. Facilitatea este importantă deoarece experiența mondială arată că cca 70 la sută din interogările într-un catalog au scopul să identifice o anumită lucrare, căreia nu întotdeauna i se știe titlul corect, caz în care identificarea prin cuvinte-cheie își arată utilitatea.

Constituirea indexurilor cataloagelor informatizate accentuează problema regulilor de aranjare alfabetică. Pentru a da posibilitatea bibliotecilor să folosească regulile lor proprii, în formatul de intrare s-au adoptat următoarele convenții:

— dacă o porțiune de text trebuie ignorată în forma de sortare, dar trebuie păstrată în forma de afișare, ea se încadrează cu / (săgeți în sus). „The Lion that Squeaked, se va plasa la litera „l“.

— dacă o porțiune de text „a“ din forma de afișare trebuie înlocuită cu o porțiune „b“ în formă de sortare, ele se scriu încadrate cu săgeți și separate prin liniuță joasă: 'a b'. (M'c ac' Carthy Paul)

Cele mai importante principii care au ghidat proiectarea formatului sînt:

a. Principiul „unicității“;

— fiecare entitate fizică (monografie, colectiv, număr de periodic, coligat...) are o înregistrare distinctă;

— fiecare entitate logică (articol, analitic...) are o înregistrare distinctă;

— fiecare entitate abstractă (periodic, serie, colecție...) are o înregistrare distinctă;

— o înregistrare conține descrierea unei singure entități.

Legăturile între entități se fac prin referințe, în (sub)cimpuri de legătură.

Acest principiu elimină ambiguitățile și permite catalogarea pe oricâte nivele (de exemplu: analitic — monografie — colectiv — subserie — serie).

b. Principiul „separării”:

— înregistrările bibliografice nu conțin date de autoritate. Legătura cu vedetele se face prin referințe.

— o înregistrare de autoritate conține un singur tip de dată de autoritate. Legătura cu alte înregistrări de autoritate se face prin referințe (de pildă, înregistrările pentru persoane conțin în cimpul „afiliere” referințe la înregistrări de colectivități permanente, care la rândul lor, în cimpul „sediul” conțin referințe la înregistrări de locuri geografice).

Acest principiu elimină redundanțele, protejează colecția de inconsistențe introduse prin actualizări (dacă informația de autoritate nu este unică, o eventuală actualizare trebuie efectuată identic în mai multe locuri, operație greu de executat corect) și multiplică căile de acces la diferitele înregistrări.

c. Principiul „completitudinii”:

toate responsabilitățile se consemnează, indiferent de numărul lor. Acest principiu anulează regula de catalogare care limitează numărul de autori consemnați, dacă sînt mai mult de 4. Această regulă avea rațiunea de a limita numărul de fișe mobile pe care le generează o lucrare. Această rațiune dispăre în cazul catalogelor informatizate deoarece o lucrare are o unică înregistrare bibliografică chiar dacă aceasta poate fi „văzută” sub multe vedete.

d. Principiul „reciprocității”:

— un (sub)cimp de legătură poate avea asociat un (sub)cimp invers;

— legăturile consemnate în cimpurile de legătură pot fi:

● verticale: consemnează relații ierarhice. În formatul de intrare se consemnează doar legăturile ascendente. Legăturile descendente se marchează automat, deci cimpurile inverse nu apar în formatul de intrare. De exemplu cimpul 420 („din”) consemnează legătura de la un analitic la monografia în care apare. Cimpul invers 425 („conține”) nu apare în formatul de intrare, dar la afișarea înregistrării aferente monografiei vor fi afișate și înregistrările analiticelor ei.

● orizontale: consemnează relații de echivalență. Un cimp ce conține o astfel de legătură în cadrul aceluiași tip de înregistrare este propriul său invers (se zice că este simetric). În formatul de

intrare, legăturile explicite se marchează pe considerente cronologice. De pildă cimpul 451 („altă ediție pe același tip de suport”) este simetric. Desigur, în formatul de intrare se marchează o referință către o ediție deja înregistrată. În mod automat cimpul se completează și cu toate referințele conținute în cimpul 451 al înregistrării referite. Cu alte cuvinte, o relație simetrică este tranzitivă.

● cronologice: consemnează relații de succesiune. În formatul de intrare se marchează legătura de la succesor la predecesor, iar legătura inversă se marchează automat. De exemplu cimpul 432 („înlocuiește pe”) consemnează legătura de la serialul succesor către predecesorul său. Cimpul invers 442 („înlocuit de”) se completează automat.

De fapt completarea automată a cimpurilor inverse (instanțierea legăturilor inverse) se poate face în două moduri:

— necondiționat, de exemplu cimpul 422 („publicația mamă”) are ca invers pe 421 („supliment”) și acesta se completează întotdeauna;

— condiționat, doar dacă catalogatorul marchează un indicator specific în formatul de intrare. De exemplu, cimpul 410 („seria”) consemnează legătura de la un membru la seria din care face parte. Cimpul invers 415 („aparține seriei”) se completează doar dacă indicatorul 2 (al cimpului 410) are valoarea 1. Cu alte cuvinte catalogatorul poate să decidă care sînt seriile de la care se va putea accede direct la elementele lor. Poate că accesul la volumele din colecția BPT prin numele colecției este prea puțin interesant, pe cînd în cazul seriei „Bibliotheca Orientalis” lucrurile pot sta altfel.

e. Principiul „ordinei arbitrare” (care se aplică doar formatului de intrare):

— ordinea de înregistrare a cimpurilor variabile este nesemnificativă

— ordinea subcimpurilor într-un cimp este nesemnificativă.

Acest principiu s-a impus ca o cerință practică, în urma experienței cu formatul BCS (BCS 82) în care ordinea cimpurilor și subcimpurilor este semnificativă. În procesul de catalogare se simte nevoia de reveniri și completări care sînt dificil de făcut dacă ordinea este rigidă.

Afișarea unei înregistrări se va face în sinteza cerută de schema ISBD, așa că acest principiu este nerelevant pentru formatul intern.

Dan MATEI,
Bogdan TEODORESCU

(Continuarea în numărul următor.)

Biblioteca Centrală Universitară din Iași

Valori de patrimoniu eminesciene

Venerabila instituție ieșeană, purtînd pe firmament numele „omului deplin al culturii noastre”, cum îl definea C. Noica, își face astăzi un titlu de mîndrie din a-l fi avut pe Eminescu — meteoric, e drept — director al ei, în urmă cu 115 ani. Precum se știe, el a fost numit în funcția de „bibliotecar” (echivalentă în fapt celei de director) la 23 august 1874, funcție în care avea să rămînă doar pînă la 1 iulie următorul an. „Sînt fericit — ar fi zis Eminescu — că mi-am ales un loc potrivit cu firea mea singuratică și dornică de cercetare. Ferit de grija zilei de mine, mă voi cufunda ca un bu-dist în trecut, mai ales în trecutul nostru atît de măret în fapte și oameni [...]”¹. Poziția nou dobîndită, simbria lunară asigurată, experiențele anterioare (de la Cernăuți și Viena) în rostuirea cărților, spre a nu mai vorbi de pasiunea împinsă pînă la patimă a lecturii și studiului, toate laolaltă îi întrețineau iluziile și-i îndreptăteau speranța de a se putea pregăti, în tihna bibliotecii, pentru doctoratul ce-l voia susținut în Germania. Dar, în calea doritei împliniri avea să apară un obstacol neprevăzut inițial: conștiințozitatea sau scrupulozitatea cu care a înțeles să-și onoreze îndatoririle funcției preluate. Această însușire particulară se degajă cu prisosință din consistenta arhivă eminesciană (acte, adrese, rapoarte, liste de cărți, procese verbale etc.), pe care biblioteca noastră o păstrează în fondurile sale de patrimoniu, drept mărturie a unui generos efort în direcția sporirii neprețuitului ei tezaur.

Pornind de la convingerea că rostul instituției în capul căreia se afla era acela de a fi o fereastră permanent deschisă spre grădinile culturii, Eminescu s-a angajat într-o veritabilă campanie de îmbogățire a fondurilor ei de carte și de manuscrise, inițind în acest sens nenumărate demersuri pe lângă Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice, al cărui titular era Titu Maiorescu. Astfel, după

numai o lună și jumătate de la numirea în funcție, el cerea ministerului, prin raportul nr. 67 din 15 octombrie 1874, alocarea sumei de 585 lei pentru achiziționarea a trei cărți românești vechi și a patru manuscrise de valoare. Lista de recomandare, alcătuită cu minuțiozitate, cuprindea anul tipăririi, respectiv al scrierii manuscrisului, autorul sau numele copistului, starea de conservare și prețul². Cărțile vizate de Eminescu și negociate în prealabil cu anticarul Israil Kupermann erau³: **Șapte taine**, din vremea lui Vasile Lupu și a mitropolitului Varlaam, 1645; **Psaltirea în versuri și Acatist**, ale lui Dosoftei, 1673; **Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea**, de Dimitrie Cantemir, din 1698. Cele patru manuscrise incluse în aceeași listă erau: **Viața și faptele lui Isop**; **Istorie universală de la zidirea lumii pînă la Constantin și Iulian**, din 1728; **Carte filosofică religioasă** a sf. Grigorie Sinaiteanul, 1772; „Manuscris numit **Talmud** sau pentru sfîrșitul lumii și pentru Antichrist, cel mult 1802; Manuscris foarte bine conservat asupra vieții călugărești (din anul) 1803“.

Deoarece cererea întârzie să primească răspuns, pe data de 5 noiembrie 1874, la o ședință a Comitetului Bibliotecii, convocată pentru întocmirea dării de seamă anuale, Eminescu profită de prezența rectorului Ștefan Miclă și a profesorului N. Culiianu pentru a discuta problema cumpărării acelor cărți valoroase, venind chiar cu propunerea achiziționării lor prin schimb cu alte lucrări ale bibliotecii. Cu acel prilej, „bibliotecarul a pus în vedere subscrișilor mai multe cărți și manuscrise vechi. Pentru a propune ministerului cumpărarea lor, am crezut de cuviință ca în ședința respectivă să fie prezent dl decan al Facultății de litere spre a judeca despre valoarea lor. Fiindcă unele dintre cele citate mai sus, anticarul le propune și în schimb cu alte cărți, pe care biblioteca le posedă în exemplare mai multe, dorim ca în ședința viitoare să se designeze acelea care-ar fi să se cîștige prin schimb“⁴. Prin adresa nr. 10.797, din 25 noiembrie 1874, ministerul răspundea afirmativ cererii lui Eminescu, acceptînd integral prețurile fixate de anticar. Intre timp însă, Eminescu, cu recunoscutul statut de client statornic al anticarilor, obținuse o reducere a prețului, de la 585 la 400 lei. Cu corectitudinea-i caracteristică, Eminescu consemna pe acea adresă următoarele: „Primit în 1874, decembrie 8. Dispozițiile acestei adrese nu s-a[u] urmat întocmai,

căci, de vreme ce am văzut posibilitatea unei reduceri a prețurilor primitiv stabilite, am scăzut suma cumpărăturii la 400 l.n. rămîind o economie de 185 lei, despre care se va raporta ministerului. M. Eminescu“⁵. Fără întârziere, el aducea la cunoștință forului tutelar acest lucru la 17 ianuarie 1875: „s-a[u] cumpărat cărțile vechi aprobate prin adresa nr. 10.797 și a rezultat o reducere de 185 lei din suma de 585 lei [...] Aș propune ca acești bani să rămîie în mîinile mele cu aceeași destinație, adică spre a cumpăra alte manuscrise sau cărți vechi ce mi s-ar presenta; se-nțelege că cu prealabila D-voastră în-voire“⁶.

Aceste cărți și manuscrise achiziționate de Eminescu se păstrează și astăzi în fondul de patrimoniu al bibliotecii noastre. După aprobarea cumpărării lor, Eminescu le-a inventariat și a scris pe fiecare, cu cerneală neagră, numărul de inventar și, după caz, o serie de precizări bibliografice. Astfel, celor trei cărți românești vechi, Eminescu le-a dat numerele de inventar 112/1874, 113/74 și 114/74, iar celor patru manuscrise, numerele de inventar 115/74, 116/74, 117/74 și 118/74. **Psaltirea în versuri** a lui Dosoftei conține, pe lângă numărul de inventar 112/1874 scris pe prima foaie albă, versu și următoarele precizări: „Din Psaltire lipsese: începutul pînă la fîif (1) Incl.; filele (4-8); (61-64); (232-235); (264) pînă la sfîșit“. Notate de Eminescu pe foaia a 2-a albă, versu.

Într-o nouă adresă din aceeași dată, Eminescu cerea încuviințarea ministerului pentru achiziționarea unui manuscris conținînd „un dicționar slavono-român și gramatica limbii slave bisericești“. Poetul consemna grijuliu în continuare că, „după aparență, se vedea a fi compus, respectiv adăogat, în diferite epoce, iar epoca concepției lui primitive va fi, cred, aceea a introducerii limbii române în biserică și stat. Subsemnatul, nefiind însă competent în critica limbii slave și a semnelor grafice de pe acea vreme și neputînd susține în siguranță vechimea manuscrisului, am onoarea a vi-l trimite cu aceasta D-voastră, pentru a-l pune în vederea unui cunoscător a limbii noastre în epocile ei anterioare de dezvoltare și a limbii slave bisericești“⁷. Specialistul care urma să examineze manuscrisul trebuia să-l și evalueze, întrucît proprietarul lui cerea considerabila sumă de 700 lei. În continuare Eminescu făcea o descriere amănunțită a conținutului și a stării de conservare a manuscrisului.

Neprimind răspunsul cerut, Eminescu se adresa din nou ministerului, la 21 iunie 1875, cerînd „a-mi răspunde înainte de toate dacă manuscrisul se va cumpăra sau dacă se va înapoia proprietarului său“⁸. Ministerul avea să răspundă acestei cereri cu mare întârziere, abia în septembrie 1875, cînd poetul nu se mai afla la conducerea bibliotecii⁹.

De o deosebită valoare pentru biblioteca ieșeană este raportul din 6 martie 1875, trimis aceluiași minister, raport ce cuprindea o listă de 18 cărți vechi românești și 7 manuscrise propuse pentru cumpărare, precedată de motivația de rigoare asupra valorii lor: „Ar fi de dorit ca, în marginele restrînselor mijloace ce s-au încuviințat bibliotecii, să se adune această literatură an cu an, însă continuu și sistematic [...] Importanța tuturor acestora nu se poate stabili teoretic și de dinainte — ea se vede abia în curgerea vremii și după punctele de vedere care predominază la studii lor. Totuși, se poate spune că valoarea lor e înteu stilistică, a doua lexicală. Stilistică, căci nu sînt scrise sub influința limbilor moderne, cel puțin nu a celei franceze, și se găsesc în ele locuțiuni, șabloane de frase streine dezvoltării de pînă acum a limbii noastre. Lexicală, prin mulțimea de cuvinte originale, pe cari scriitorii bisericești și laici, siliți să recurgă la proprii mijloace, le întrebunțează în compunerile lor“¹⁰. De data aceasta lista conținea, pe lângă titlul și anul apariției, localitatea unde a fost tipărită sau scrisă lucrarea, formatul, date referitoare la legătură, precum și alte observații bibliografice. Și de data aceasta însă, organul tutelar întârzie să răspundă la cererea argumentată a lui Eminescu.

În aceeași dată de 21 iunie, dar cu altă adresă, Eminescu revenea asupra cererii lui: „Prin adresa mea nr. 1 din 17 ianuarie a.c. v-am comunicat că, la cumpărătura încuviințată și mandată de D-voastră cu adresa nr. 10.797, am realizat o economie de 185 l.n., iară prin raportul meu nr. 14 din 6 mart 1875, v-am făcut propuneri pentru întrebunțarea acelei economii aflătoare în mînele mele. Anume, propunînd stringerea sistematică a literaturii noastre vechi, laice și bisericești, am dat o listă de 18 opuri tipărite (22 vol.) și 7 manuscrise, cele mai multe din secolul trecut, care mi s-au propus cu suma de 65 lei noi, în fine, cartea **Archives curieuses de France**“¹¹, (subl. ns.) în 27 vol., cu prețul de 40 fr., propusă din cauza efnității, care, după Dicționarul biblio-

grafic¹² a lui Brunet, cartea costă 120 pînă la 150 fr. În cazul de a se fi aprobat această cumpăratură, ar fi mai rămas un rest de 80, respectiv 120 lei noi, care propunem a se întrebuința pentru legarea mai multora din cărțile aduse de la Leipzig și trimise acestei biblioteci cu adresa nr. 860 din 25 ian. a.c.¹³. Aceste cărți și manuscrise aveau să fie achiziționate mai târziu și ele se păstrează în fondul de patrimoniu al bibliotecii noastre, oferind ulterior prilejul unor aprofundate demersuri științifice¹⁴.

Ca director de bibliotecă, sarcinile poetului nu se reduceau numai la intervențiile făcute în vederea cumpărării de cărți valoroase, ci și la înregistrarea acestora, cit și a celor primite din diferite donații. În iunie 1875, Eminescu înregistrează cărțile donate de M. D. S. Dimitriu, cărți care proveneau din bibliotecă profesorului Iosif Szabo, grupîndu-le pe materii, limbi și felul publicației (cărți, scrieri periodice, calendare, broșuri)¹⁵. Acest adevărat catalog sistematic, minuțios întocmit, cuprinde toate elementele necesare descrierii documentelor: titlul, locul și anul apariției, editura, numărul paginilor, al figurilor, al volumelor, formatul, precum și observații cu privire la felul cum este legată sau broșată cartea, la numărul figurilor, paginilor sau capitolelor lipsă.

Foarte atent cu cărțile destinate împrumutului, Eminescu își propusese, pentru vara anului 1875, revizuirea depozitului bibliotecii. În acest scop, el a întocmit o circulară, pe care a trimis-o cititorilor cu împrumuturi nerestituite. „Subsemnatul, avînd a face în lunele iulie și august revizuirea generală a cărților acestei biblioteci, are onoarea a vă invita ca să înapoiați înainte de zi întei iulie următoare cărți, care vi s-au împrumutat D-voastră. Opu!.. Împrumutat în...”¹⁶. Eminescu nu mai apucă să-și materializeze intenția deoarece, la 1 iulie 1875, el avea să fie înlocuit în funcție cu poetul D. Petrino. În arhiva bibliotecii ieșene se mai păstrează procesul verbal din 2 iulie 1875, de dare în primire a întregului inventar al bibliotecii, semnat de M. Eminescu și D. Petrino¹⁷.

După aproape zece ani de zile de la acea dată, Eminescu avea să revină la bibliotecă din Iași ca subbibliotecar, de data aceasta, funcție pe care a îndeplinit-o începînd din septembrie 1884 și pînă în decembrie 1886.

Prin adresa nr. 10.875 din 26 septembrie 1884, Ministerul Cultelor și al Instrucțiunii Publice anunța următoarele pe fostul director al bibliotecii din Iași, I. Caragian:

„Domnule Director, Domnul A. Filipide [sic] demisionînd [din] postul de sub-bibliotecar, am onoarea a vă notifica că s-a numit în locu-i, prin Înaltul decret al M. S. Regelui, nr. 2532 din 24 curent, Domnul Mih. Eminescu, absolvent al Facultății [de] filozofie din Viena, fost revizor școlar”¹⁸. Ca subbibliotecar, Eminescu întocmea statele de salariu, scria circulare pentru restituirea cărților împrumutate sau executat treburi mărunte de bibliotecă. Din această perioadă se păstrează în arhiva bibliotecii statele de salariu și adresele care le însoțeau la minister spre a fi aprobate¹⁹.

Eminescu ne-a lăsat și alte mărturii ale activității sale la bibliotecă ieșeană, sub formă de însemnări autografe pe cărți, în ideea precizării, pentru contemporani și posteritate, deopotrivă, a anului apariției lor, a conținutului sau eventualelor lipsuri, ori, simplu, semnături repetate pe aceeași pagină. Pe foaia forșată a cărții *Viața și petrecerea sfinților*, a lui Dosoftei, Eminescu nota: „Această carte: *Petrecerea sfinților* sau *Prologul sfinților*, compusă și compilată de mitropolitul Dosofteiu, a fost tipărită în Iași, în anul 1682, sub domnia lui Duca Vodă. Complectă este în două volume. Acest de față e cel înteiu. M. Eminescu”. Pe *Tabula Itineraria Peutingeriana*,... Lipsia, 1824, după ce scrie „No. inv. 33/875”, Eminescu preciza: „Cu douăsprezece table, numerotate”, iar pe *Cartea Românească de învățatură*, Iași, 1643 nota: „Viețile sfinților”. Tipărit probabil în jumătatea întiia a secolului al XVII-lea (1640). Volumul al 28-lea din *Répertoire du théâtre français*, Paris, 1822 conține cinci semnături ale poetului: una pe foaia forșată a copertei 1 și patru pe foaia forșată de la sfîrșit, iar revista *Propășirea* din anul 1844 are la sfîrșit o tablă de materii alcătuită de Eminescu, însoțită de următoarea „Notă. C. A. Rosetti a scos, în februarie 1847 un „Album științific și literar” (no. 1 și 2) în București, ca continuare a Foiș șt. și lit. a lui Cogălniceanu (din volumul de față), care fusese oprită. Acest album li legat la sfîrșitul anului 1847 din „Foaea pentru minte”, donațiunea Hurmuzachi, din Biblioteca Centrală”.

Printre preocupările intelectuale ale poetului se numără, precum se știe, și aceea de traducător. Eminescu realizînd o premieră în acest domeniu prin traducerea gramaticii sanscrite a lui Franz Bopp. Această traducere este realizată de Eminescu în perioada cînd lucra la bibliotecă din Iași și ea se păstrează și astăzi în fondul de ma-

nuscrite al acestela.

Fondul de patrimoniu al Bibliotecii Centrale din Iași păstrează și o serie de valori bibliofile eminesciene, precum: ediția princeps a poeziilor lui Eminescu, cu prefața lui Titu Maiorescu, ediția bibliofilă din anul 1964, ilustrată de Ligia Macovei, ca și edițiile bibliofile ale „Luceafărului” apărute în 1983 cu ocazia sărbătoririi centenarului acestui poem.

Toate laolaltă și fiecare în parte, aceste mărturii documentare și mostre ale geniului eminescian, dobindesc, odată cu scurgerea implacabilă a timpului, noi dimensiuni și semnificații, contribuind la înălțarea necontenită a catedralei deja zidită pînă dincolo de „nivelel noțiunii stihiale de Eminescu”²⁰.

Reveca VITCU

1. Cf. G. Călinescu, *Viața lui Mihai Eminescu*, ed. a IV-a, Buc., E.P.L., 1964, p. 198.
2. Arhiva B.C.U. Iași, dosar nr. 1/1874, f. 122.
3. Titlurile sînt reproduse după lista întocmită de M. Eminescu.
4. Arhiva B.C.U. Iași, dosar nr. 1/1874, f. 130.
5. *Ibidem*, f. 135.
6. *Idem*, dosar nr. 1/1875, f. 9.
7. *Ibidem*, f. 10.
8. *Ibidem*, f. 79.
9. *Ibidem*, f. 109.
10. *Ibidem*, f. 35.
11. Titlul exact: *Archives curieuses de l'histoire de France depuis Louis XI jusqu'à Louis XVIII...* 27 vol., Paris, 1835 și urm.
12. Corect: J. Ch. Brunet, *Manuel du libraire et de l'amateur de livres*, t. 1—6, Paris, 1860—1865.
13. *Ibidem*, f. 79.
14. I. Scurtu, *Mihail Eminescu's Leben und Prosaschriften*, Leipzig, 1903, p. 40—43; Al. Elian, *Eminescu și vechiul scris românesc*, în „St. și cerc. de bibliologie”, nr. 1, 1955, p. 129—160; Gr. Botez, *Eminescu bibliotecar*, în vol. „Prima sesiune științifică de bibliologie și documentare”, 1955, p. 173—180; idem și Viorica Botez, *Mihail Eminescu bibliotecar*, în „Viața românească”, nr. 4—5, 1964, p. 224—234; D. Vatamanic, *Eminescu-bibliotecar*, în „Călăuza bibliotecarului”, nr. 6, 1964, p. 332—334.
15. Arhiva B.C.U. Iași, dosar nr. 1/1875, f. 58—61.
16. *Ibidem*, f. 79, verso.
17. *Ibidem*, f. 90.
18. *Idem*, dosar nr. 1/1884, f. 91.
19. *Idem*, dosar nr. 2/1885 și dosar nr. 2/1886, passim.
20. Cf. Edgar Papu, *Noțiunea de „Eminescu” astăzi*, în „Luceafărul”, XXII, nr. 24 (894), 16 iunie, 1979, p. 1.

Acheta noastră

Aplicarea I.S.B.D. în bibliotecile de învățămînt superior

Perfecționarea continuă a învățămîntului superior în țara noastră, exigențele sporite față de nivelul de pregătire al specialiștilor formați la școala noastră superioară, cerințele integrării învățămîntului cu cercetarea și producția au impus și bibliotecilor ce slujesc acest sector o modernizare și o eficientizare a serviciilor de informare, o potențare maximă a tezaurului informațional încorporat în colecțiile deținute, pe măsura așteptărilor, a cerințelor exprimate sau virtuale, actuale și de perspectivă.

În acest sens, la nivelul rețelei, s-a proiectat și s-au făcut primii pași — deocamdată mai mult cu valoare de experiment, de testare a posibilităților — în direcția informatizării unor servicii, dar mai ales, ca premisă și o condiție a extinderii și generalizării în perspectivă a acestor metode și tehnici moderne, s-au pregătit condițiile (prin cursuri de reciclare, ghiduri etc) de aplicare a normelor de descriere internațională standardizată, a publicațiilor în bibliotecile de învățămînt superior, aplicarea efectivă realizându-se începînd din anul 1984.

Experiența acumulată în trecerea de la sistemul de descriere tradițională la descrierea bibliografică standardizată face posibil astăzi un dialog profesional aplicat cu privire la acest mod de lucru.

Redacția noastră și-a propus o anchetă-dezbateri privind stadiul de aplicare, nivelul de prelucrare, instrumentele, problemele și care se confruntă catalogatorii angajați în prelucrare, cu valoare de sondaj.

Ne-am adresat unor biblioteci de învățămînt superior din diferite centre universitare, cu profiluri aparte, răspunzîndu-ne pînă acum specialiști din B.C.U. București, B.I.P.B., B.C.P., Biblioteca Institutului de Construcții București, Biblioteca Institutului de Arte Plastice „N. Grigorescu”, Biblioteca Institutului Politehnic Timișoara și Biblioteca I.M.F. Cluj-Napoca.

Publicăm în acest număr două din răspunsurile primite, pentru marea lor relevanță, propunîndu-ne ca în numărul viitor să inserăm și alteie, cele mai lapidare urmînd a face obiectul unei analize globale, pe baza căreia se vor formula și concluziile anchetei. Dezbateri rămîne deschisă și altor colaboratori interesați.

I. L.

La B.C.U. București

Aplicarea regulilor de descriere bibliografică internațională standardizată a constituit o necesitate stringentă, determinată de faptul că în țara noastră nu a existat și nici nu există încă un cod național de catalogare. Pe de altă parte, edițiile ISBD editate de FIAB între anii 1974—1979 ofereau cu generozitate reguli unitare, moderne și mult mai detaliate decît cele oferite de vechile „Consultații de biblioteconomie”, de „Ghidul de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România” sau de lucrarea „Descrierea și catalogarea publicațiilor”.

Exemplul Bibliotecii Centrale de Stat, care a început din 1983 editarea Bibliografiei R. S. România, seria Cărți, ca și a fișelor tipărite, pe baza aplicării regulilor ISBD, a constituit un imbold pentru bibliotecile de învățămînt superior, care au preluat din mers, cu prompti-

tudine, această bună inițiativă.

Se prefigura, de altfel, necesitatea prelucrării automatizate a documentelor din biblioteci, or, fără o unitate de lucru și o recordare totală la principiile internaționale de descriere, nu ar fi fost posibilă preluarea sau elaborarea standardizată a formatelor de înregistrare a datelor în sistem automatizat.

„Sensibilizarea” catalogatorilor, crearea unor disponibilități psihice favorabile adopțării noilor reguli fusese făcută încă din 1976, cînd a apărut „Ghidul de catalogare”... care conține în anexă traducerea textului ediției provizorii a ISBD (M) din 1973 și al ediției ISBD (S) din 1974. De asemenea, în cursul anului 1983 s-au organizat în cadrul serviciului de catalogare de la BCU instruirii interne și prelucrări experimentale de cărți.

După ce în anul 1983 s-a organizat de către MEI, la B.C.U. Bucu-

rești un curs de reciclare, la care au participat catalogatorii bibliotecilor de învățămînt superior din întreaga țară și la începutul anului 1984 a fost elaborată, editată și difuzată „Metodologia de aplicare a normelor ISBD (M) în bibliotecile de învățămînt” s-a putut lua hotărîrea de a practica noile reguli de descriere la nivelul întregii rețele a bibliotecilor de învățămînt superior din țară, începînd cu anul 1984.

Pregătînd cursurile, elaborînd „Metodologia...”, experimentînd descrierea unor cazuri variate de cărți, urmărind cu interes felul cum erau rezolvate în Bibliografia R. S. România diferitele situații de descriere, au fost clarificate o serie de aspecte insuficient explicate în textele I.S.B.D. editate de F.I.A.B. și s-a putut face o adaptare a regulilor internaționale la specificul producției editoriale de carte românească, fapt nu tocmai simplu, mai ales în perioada de început a experienței noastre practice.

Textele ISBD (M), ed. 1974 pe care le-am avut la dispoziție în acel moment, în original sau în traducerea BCS, erau depășite, în alte țări circulau deja ediții mai noi, pe care nu le-am putut procura decît mai tîrziu, practica BCS era, ca la orice moment de început, destul de fluctuantă, astfel încît nici debuturile noastre n-au fost lipsite de dificultăți, inconsecvențe, nesigurantă.

Codurile naționale de catalogare ne-au fost de un real ajutor în rezolvarea cazurilor de descriere, mai ales în gruparea elementelor descriptive prezentate în mai multe limbi, în delimitarea expresiilor care introduc mențiuni de responsabilitate, paginai multiple cu ilustrații proprii etc. Cităm în acest sens „Anglo-American Cataloguing rules — 2 nd. ed. — London, 1978” și „Regole italiene di catalogazione per autori. — Roma, 1979”. De asemenea, publicația editată de FLAB „Manual of annotated ISBD (M) examples. — London, 1981” ne-a fost de un real folos în mai buna interpretare și înțelegere a regulilor, care în forma originală, oricît de clar prezentate, sînt succinte și generale, dînd naștere la unele echivoci.

Descrierea cărților efectuată în scopuri catalogafice a fost orientată spre o prezentare cit mai completă a elementelor bibliografice, considerînd că o bibliotecă universitară de profil enciclopedic, cu filiale de specialitate, trebuie să ofere maximum de informații beneficiarilor săi. Au fost totuși omise unele elemente ca datele de tipărire (dacă datele de publicare există), informații despre titlul seriei și

subseriei, mențiuni de responsabilitate referitoare la serie și subserie, prețul, ISBN (pentru publicațiile monografice obișnuite, care nu au aspect dublu, și de serial și de publicație monografică).

Antetitulul, adică denumirea instituției sub auspiciile căreia apare o lucrare și care în descrierea tradițională era menționat înainte colecției, nu mai constituie o noțiune operantă pentru catalogarea din B.C.U. în ultima vreme, deoarece nu este menționat ca atare în schema ISBD, ci apare doar ca mențiune de responsabilitate în zona 1, a titlului, ca instituție editoare sau ca mențiune de responsabilitate în zona seriei, după caz.

Pornind de la inițiativa de perfecționare profesională a tuturor catalogatorilor prin cursurile amintite, s-a ajuns la ideea de a aplica regulile ISBD nu numai la descrierea cărților românești din producția editorială curentă și retrospectivă, ci, concomitent, și a cărților străine, a materialelor cartografice, a notelor muzicale și a materialelor audiovizuale. Ar fi fost ciudat ca perfecționarea prin cursuri să nu fie urmată de o practică adecvată, după cum la fel de neplăcut ar fi fost să practicăm regulile ISBD fără a avea o pregătire teoretică prealabilă și fără a cunoaște schema generală și schemele ISBD specializate pentru diferitele categorii de documente, făcând comparații și chiar împrumuturi de reguli, la nevoie.

Cărțile vechi de patrimoniu au început a fi descrise conform normelor ISBD din anul 1980 după ce în perioada anterioară, avuseseră loc cursuri de nivel național organizate de C.C.E.S. în scopul prelucrării moderne, automatizate a bunurilor cărți din patrimoniul național cultural.

Descrierea seriilor se efectuează în conformitate cu normele ISBD din anul 1988 în unitatea centrală a B.C.U. Relativa întîzieră se datorează specificului publicațiilor seriale, gradului sporit de dificultate în practicarea unei scheme mult mai amplificate față de descrierea tradițională și colecțiilor adesea incomplete, care nu furnizează toate elementele privind, de exemplu, datele de publicare, descriere fizică etc.

Însă practicarea ISBD (S) a dovedit avantajele incontestabile, privind completitudinea descrierii, raportarea la o schemă generală comună, cu reguli asemănătoare descrierii tuturor celorlalte tipuri de documente, detalii specifice descrierii seriilor, care în manualele de catalogare tradițională nu erau prevăzute. Nu negăm însă faptul că mai există unele dificultăți în de-

scrierea seriilor, inerente de altfel, mai ales în perioadele de început.

Edițiile ISBD editate de FIAB pe care le-am utilizat între anii 1983—1989 în practica de catalogare au fost obținute cu anumite dificultăți și mult mai tirziu decât atunci cînd au apărut sau cînd ne erau extrem de necesare. Acestea sînt: „ISBD (M) — 1st standard ed. — London, 1974”, (o traducere a acesteia a făcut-o B.C.S. în 1981); „Regles de catalogage — 2-e éd. refundue. — Berne, 1983. — Fasc. BA: ISBD (M)”; „ISBD (CM) Cartographic Materials. — London, 1977”; ISBD (FM) Printed Music. — London, 1979; „ISBD (NBM) Non-Book Materials. — London, 1977”; „ISBD (A) Antiquarian. — London, 1978”; „ISBD (S) — 1st standard ed. — London, 1977; ISBD (G) General. — London, 1977”; „ISBD (G). — Paris, 1979”.

Bibliografiile naționale ne-au oferit informații utile în cazurile mai complicate, care implicau utilizarea simultană a mai multor reguli, în anumite structuri mai greu de conceput într-o fază inițială de lucru: British National Bibliography, Knjižnaja letopis, Bibliografia nazionale italiana, Livres hebdo, České knihy, Das Schweizer Buch, Magyar Nemzeti Bibliografia etc.

Catalogarea concomitentă cu prelucrarea (Cataloging in Print — CIP) sau catalogarea la sursă efectuată în cazul cărților editate în S.U.A., R.F.G. etc. sînt modele de descriere extrem de folositoare, care, printre altele, relevă faptul că tratarea catalogică a documentelor este mai flexibilă decît o consideră unii din catalogatorii noștri. De pildă, unele publicații monografice care fac parte din serii numerotate, (limitat sau nu) se descriu în două variante: fie individual, menționînd în prima zonă titlul monografiei, iar în zona seriei, titlul general, fie ca publicații în mai multe volume descrise pe două niveluri, cu titlul general la nivelul întîi și cu elementele publicației monografice la nivelul al doilea. Deși nu există o regulă care să precizeze această posibilitate, faptul că în lume se utilizează acest procedeu ne dă posibilitatea să alegem soluția cea mai convenabilă. Este drept, însă, că unii catalogatori, mai puțin experimentați, pot să nu facă cea mai adecvată alegere, dînd curs unor greșeli.

Descrierea bibliografică internațională standardizată se aplică în B.C.U. București și la activitățile de bibliografie și informare, parțial, cu perspectiva de a fi generalizate după ce va fi elaborat și difuzat un material de îndrumare în care vor

fi prevăzute situațiile și cazurile specifice, inclusiv pentru descrierea analitică a articolelor din seriale și a capitolelor din cărți.

Plecînd de la necesitățile de lucru din domeniile bibliografiei și informării documentare și, în perspectivă, ale completării, evidenței și schimbului, va fi necesar să fie elaborată o schemă prescurtată a ISBD, fie în cadrul BCU, fie la nivel național. În unele țări au fost alcătuite chiar standarde specializate în care schemele descrierii sînt complete, medii și prescurtate și credem că această experiență nu este lipsită de interes. Cităm standardele franceze: Z 44—050, 1984. Catalogage des monographies. Redaction de la description bibliographique; Z 44—073, 1984. Catalogage des monographies. Description bibliographique moyenne; Z 44—072, 1984. Description bibliographique minimale. La acestea se adaugă și standardul englez BS 1629:1976 Bibliographical references. Catalogarea concomitentă cu publicarea cărților din producția editorială sovietică, americană ori germană prezintă descrieri prescurtate, fără prea multe elemente bibliografice. Însuși standardul sovietic de descriere a documentelor GOST 7.1—84 recomandă o schemă simplificată a elementelor, practicabilă mai ales în activitățile de informare și documentare. În plus, acest standard utilizează și foarte multe prescurtări de cuvinte.

Standardele de prescurtări ale cuvintelor apărute în țara noastră (STAS 8256—82, STAS 8780—86 și STAS 12208—83) ne-au fost utile pentru situațiile cînd regulile ISBD ofereau posibilitatea prezentării abreviate a unor elemente bibliografice sau a unor informații în note. De altfel, lungimea descrierii ISBD, dezagreată profund de catalogatori, poate fi astfel considerabil diminuată.

În privința ortografiei utilizate în descriere, am utilizat cele mai actuale lucrări normative (Dicționarul ortografic, ortoepic și de punctuație al limbii române, 1982), conform regulilor ISBD, pe deplin conștienți că în unele publicații apărute în țară nu se iau în considerare noile prevederi privind regimul majusculilor și cu speranța că într-un viitor cit mai apropiat, măcar bibliotecile vor proceda unitar în această privință.

Scrierea textului descrierilor ISBD se face în alfabet latin, în conformitate cu standardele din seria U 03, STAS 530 9/1—5—87, 88, aplicînd transcrierea pentru scrierile nealfabetice și transliterația pentru scrierile alfabetice.

Reluăm ideea necesității unui cod național de catalogare, care să

spulbere foarte consecvențele practicate în trecut și în prezent. Dar pînă la apariția acestuia, catalogatorii de la B.C.U. au colaborat cu B.C.S. la elaborarea standardelor din seria U 03, STAS 12629/1—7—88,89 Descrierea bibliografică a documentelor, începînd cu schema generală și încheind cu materialele audiovizuale. La baza acestor standarde au stat cele mai recente ediții ale ISBD editate de FIAB, în măsura în care acestea au putut fi procurate la timpul potrivit.

Terminologia acreditată prin aceste standarde este nouă și va trebui introdusă în terminologia generală de biblioteconomie din standardele și din literatura de specialitate corespunzătoare. Cumi în țara noastră s-a publicat relativ puțină literatură pe problemele ISBD, standardele 12.629 au un statut de pionierat, conținînd, în afara regulilor bine exprimate și exemplificate, și unele scăpări de formulare și ortografie inerente unui anumit stadiu de evoluție a teoriei și practicii ISBD la bibliotecile noastre.

Dificultăți în aplicarea regulilor ISBD au existat mai ales la începutul practicii lor.

Publicațiile editate corect nu creează greutate în descriere; în asemenea cazuri catalogarea devine o punere în ecuație a elementelor bibliografice, fiecare dintre acestea avîndu-și locul bine determinat, contextul adecvat și toate laolaltă compunînd un ansamblu logic, coerent și clar.

Publicațiile editate neclar sînt cele care creează dificultăți și nu regulile ISBD; în această privință propunem ca în paginile revistei Biblioteca să se publice comentarii ale unor asemenea cazuri, precum și soluțiile adoptate.

Fișele documentelor descrise conform schemei ISBD coexistă pasnic cu fișele tradiționale, în cataloagele BCU, cititorii neacordînd nici o atenție schimbărilor de ortografie, de ordine a elementelor etc.

Totuși, apariția noului standard de ordonare în cataloagele alfabetice și în bibliografii va rezolva o serie de dificultăți create de ordinea în descriere a unor elemente cu mar fi informațiile despre titlu (subtitlu), mențiunile de responsabilitate, volumul, ediția etc. și care ar putea fi luate în considerare sau nu în intercalarea fișelor.

Apreciem că aplicarea regulilor ISBD a dus la importante schimbări calitative în teoria și practica descrierii și catalogării în general, atît în sistem manual cît și în sistem automatizat. După cinci ani de

aplicare a acestora, putem evalua atita buna orientare a catalogării românești, cît și dificultățile întâmpinate sau erorile conștientizate și evitate mai devreme sau mai

tîrziu, la fel cum procedează F.I.A.B. care o dată la cinci ani reeditează o formă îmbunătățită a textului ISBD.

Florica CĂMPEANU

La Institutul Politehnic Timișoara

La Biblioteca centrală a Institutului Politehnic Timișoara se utilizează ISBD și corpusul de reguli ca pe un cod de catalogare în redactarea descrierilor bibliografice pentru publicațiile monografice curente — ISBD (M) — începînd din ianuarie 1984, urmare a participării la „reciclarea” din luna decembrie 1983, desfășurată la BCU București. La această reciclare ca de altfel și la o alta mai veche de la Cluj din 1975 (unde și acolo s-a pus problema de a introduce reguli unitare obligatorii pentru toate bibliotecile, în redactarea descrierilor bibliografice ca și în alte domenii ale activității bibliotecare, în vederea mecanizării și automatizării bibliotecilor într-un viitor nu prea îndepărtat), la discuțiile finale s-a ridicat problema editării Codului național de catalogare, respectiv a unui Manual de aplicare a ISBD-ului. Am primit în anul 1976 „Ghidul de catalogare și clasificare pentru bibliotecile universitare” și în martie 1984 „Metodologia de aplicare a ISBD (M)”.

Am pornit în aplicarea ISBD-ului pe baza următoarelor materiale: ISBD (M), București, BCS, 1981; Cămpeanu, F., Metodologia de aplicare a normelor ISBD (M) în bibliotecile de învățămînt, București, 1984; Cănetele cu notele luate la reciclări (București 1983 și ulterior Cluj-Napoca, 1984); Bibliografia R.S.R. Cărți, albume, hărți, anul 1983 și în continuare; Deutsche Nationalbibliographie. Reihe A und B, începînd cu anul 1974 și în continuare.

Aplicarea corectă a acestui sistem de descriere bibliografică presupune însă folosirea ca instrumente curente de lucru și a altor lucrări de referință pentru domeniu, pe care le-am dori, între care: Anglo-American cataloguing rules — 2nd ed. London, 1978; Regeln für die Alphabetische Katalogisierung (RAK)/hrsk. vom Bibliotheksverband der DDR. — Band 1—4. — Berlin, 1976; Ravilious, C.P.: Manual of annotated ISBD(M) examples. — London, I.F.L.A., 1981 ș.a., impunîndu-se facilitarea procurării lor ca de altfel și a altor lucrări necesare catalogării pentru stabilirea vedetelor, a titlurilor uniforme, a indicilor C.Z.U. Principalul deziderat în acest sens îl constituie însă realizarea

unui Cod național de catalogare.

În biblioteca noastră, descrierea standardizată se aplică în prelucrarea cărților, în redactarea descrierilor bibliografice necesare întregului sistem de cataloage — cărți, în Lista cărților străine intrate în biblioteca noastră (cu apariție trimestrială) și în Repertoriul tezelor de doctorat intrate în bibliotecă (cu apariție anuală). La întocmirea bibliografiilor curente de semnalară a articolelor din publicațiile periodice, pe teme cerute de catedre (cu apariție trimestrială), nu se aplică încă ISBD, deoarece nu ne-a parvenit nici pînă azi ISBD (CP).

Am optat în biblioteca noastră pentru formula de descriere bibliografică ce conține numai elementele obligatorii, cu punctuația aferentă, în conformitate cu STAS 12629/1—88 și STAS 12629/2—88, cu cele învățate la reciclări și cu celelalte materiale pe care le posedăm. Lungimea descrierii obținute este chiar și așa apreciabilă, și, în cazul concret al bibliotecii noastre (ai cărei usageri sînt cadre cu profil tehnic), asigură pe deplin identificarea publicațiilor în procesul de regăsire a informațiilor. Aplicarea unei descrieri prescurtate, ca și a formei complete de altfel, face simțită nevoia unui Manual de aplicare a ISBD, în cele două formule, care să cuprindă cît mai multe exemplificări, care să fie prezentate pe fișe de format internațional anexate manualului, în seturi complete (deci și pentru descrierile complementare).

Cursurile de reciclare au limpezit în cazul ISBD-ului (ca de altfel în multe alte probleme) partea teoretică, dar, deși ilustrată cu multe exemple, mai puțin cea practică: de obicei, timpul afectat acestor acțiuni, după prezentarea teoriei, nu permite prea multe aplicații și ar fi indicat ca pe viitor cursurile de perfecționare să se desfășoare în două etape (mai ales cînd este vorba de introducerea unor modificări majore), prima, consacrată teoriei și a II-a aplicațiilor practice în cadrul unor biblioteci mari, unde, după aprofundarea problemelor teoretice, bibliotecarii participanți să poată lucra efectiv la catalogarea diverselor materiale, sub îndrumarea unui specialist în domeniu, practica ri-

dicind probleme pe care nici nu le bănuiești, cind auzi la reciclarea teoriei (chiar și foarte clar și sistematic predată).

Dificultatea cea mai mare pe care am întâmpinat-o în aplicarea I.S.B.D. a fost cea referitoare la deprimerea cu noul sistem de punctuație (vechile reguli, după ani de zile de utilizare, fiind intrate în reflex). Confruntind fiecare carte apărută în editurile din țară cu Bibliografia R.S.R. și consultând caietele de reciclare și ISBD (M), au început încet, încet, să se clarifice lucrurile și ISBD-ul, care la reciclare mi s-a părut ceva foarte greu abordabil și complicat, și-a dezvoltat treptat calitățile de instrument de lucru excelent pentru redactarea descrierilor bibliografice.

Metodologia de aplicare a normelor ISBD(M) în bibliotecile de învățământ, deși cu unele neconcordanțe (ținând probabil de erori de dactilografare) în ceea ce privește punctuația, între enunțuri și exemple, a explicat și limpezit, a completat și exemplificat mult mai clar decât o făcuse ISBD (M), 1981.

Pentru lămurirea altor neclarități, am participat și la reciclarea din martie 1984 de la Cluj-Napoca, unde, între timp atît BCU București, cît și BCU Cluj trecînd la aplicarea descrierii după ISBD, multe aspecte s-au limpezit.

În redactarea descrierilor pentru diferitele tipuri de documente străine, am apelat la „Deutsche Nationalbibliographie” și am procedat ca și în cazul cărților românești, căutîndu-mi în ea exemple concrete sau cazuri de rezolvări, similare. În ajutor mi-a venit și faptul că multe edituri străine, care practică Catalogarea la sursă, folosesc în redactarea descrierilor ISBD și deci m-am putut inspira și din aceste CIP-uri.

Nu am putut găsi însă în Bibliografia R.S.R. și nici în exemplele de la reciclări, descrierea unor anumite tipuri de publicații tehnice care intră în biblioteca noastră, precum proiectele și alte publicații normative de instructaj în construcții, elaborate de IPCI București, pe cînd cele elaborate de ISCIR, INM, ICEMENERG, INCERC, etc. au găsit o rezolvare deja în Ghid.

Referitor la publicațiile editate neglijent, am ridicat imediat problema (la ședința de sfîrșit a reciclării din 1983), mai în glumă, dar mai mult în serios, cerînd ca editurile să fie și ele reciclate în spiritul ISBD-ului, deoarece, pe de o parte, aceste lipsurî sau neglijențe complică și lungesc inutil descrierile, iar pe de altă parte, pierderea de timp pentru depistarea informațiilor din alte surse decît cartea

este apreciabilă. Și aceasta în cazul fericit în care biblioteca dispune de surse de documentare în acest sens. Personal am utilizat: Bibliografia R.S.R.; Autorii colectivi naționali/BCS; cataloagele de edituri; Bibliografia manualelor, tratatelor și cursurilor universitare apărute în R. S. România (al cărui ultim număr intrat la noi este anul 1977—1978 !); enciclopedii, lexicoane, dicționare etc., atît pentru corpul descrierii, cît și pentru stabilirea vedetelor uniforme.

Dacă greșeli de tipar am întîlnit foarte rar pe foile de titlu, în schimb indicațiile referitoare la volum, părți, fascicole, lipsesc de foarte multe ori, fiind înlocuite cîteodată de un punctuleț, cerc sau asterisc, nedîndu-se informații despre acest aspect nici în prefață, supracopertă etc. La fel în ceea ce privește unele serii sau colecții, al cărui titlu nu apare pe publicații, fiind înlocuit cu un semn grafic, desen etc. Anul de apariție indicat pe foaia de titlu diferă de cel indicat pe coperta, mai ales în cazul lucrărilor elaborate în diverse litografii. O simplă respectare a unui standard în domeniul anume STAS 9396—69, în pct. 2.1 reglementînd elementele ce trebuie să fie prezentate pe foaia de titlu a unei cărți sau broșuri, ar rezolva odată pentru totdeauna problemele ce decurg pentru catalogatori din aceste neajuturi.

Descrierea bibliografică standardizată nu ne-a ridicat probleme în organizarea cataloagelor, vedeta fiind cea care dă înțeles în catalog, iar STAS 8636—70 precizează orînduirea în catalogul alfabetic pe nume de autori și titluri. O oarecare dificultate s-a ivit în cazul lucrărilor în mai multe volume, la care, în sistemul vechi de descriere, specificarea volumului se făcea în subtitlu: în ISBD, volumul apare specificat în nivelul 2, deci după multe alte informații și fiind un element foarte important în caracterizarea publicației, am recurs la un mic artificiu, și anume am subliniat nr. de vol., facs, etc. încercînd să impac astfel cerințele ISBD cu necesitatea de regăsire rapidă a elementelor descrierii pe fișele catalogului, de către utilizatori.

Mă voi referi în continuare la dificultățile ce le întîmpinăm datorită diferențelor ce le prezintă standardele ce privesc descrierea bibliografică standardizată față de materialele pe baza cărora am lucrat pînă acum:

a. STAS 12629/1—88

cap. 3 Structura descrierii bibliografice, la pct. 5.4 apare semnul +, ISBD(M) indică semnul &, Metodologia &, caietele de reciclare + sau &.

pct. 4.1 „Fiecare semn de punctuație prescris trebuie precedat sau urmat de un spațiu, cu excepția virgulei și a punctului”. Formularea dată de toate celelalte materiale sună: „Toate semnele de punctuație ISBD sînt precedate și urmate de cite un spațiu, cu excepția punctului și a virgulei, care sînt doar urmate de un spațiu”.

pct. 6 Limba și scrierea folosite, la pct. 6.1, ultima frază: „Textele care nu sînt scrise în alfabet latin se transliterează sau se transcriu”. Acest „transcriu” se referă numai la limba chineză (STAS 5309/5—87) sau și la celelalte texte care nu sînt scrise în alfabetul latin? (La pct. 1.3 se dau standardele conexe și care prevăd transliterarea (5309/1—79, 5309/2—78, 5309/3—87, 5309/4—87).

b. STAS 12629/2—88

pct. 5. Surse de informare (subliniere specială): pct. 5.1 Ordinea de prioritate, 5.2 Surse principale de informare și Tab. 2, prezintă la 5.1b sursele complementare, 5.1c restul publicației, în tab. 2, zona 2 a ediției, zona 4 a datelor de publicare, diferențe apreciabile față de ISBD (M), Metodologie, Caietele de reciclare (care precizează la unison ce se referă la sursele de informare și ordinea de prioritate), inducînd că informațiile luate din alte surse decît cea principală se includ în paranteze drepte sau se indică în note. Să înțelegem că rămîne valabil ce scrie în STAS, care va fi ținut cont probabil de modificările apărute pe plan internațional la acest pct. 5 în intervalul dintre apariția materialelor menționate și publicarea standardului?

pct. 7.1.1.8, în exemplul dat, prezintă o mică modificare față de exemplul dat în Metodologie, p. 6:

— Le petit hutte; suivi de Lorraine l'enfant parait

— Grădina lui Epicur și; Plimbările lui Pierre Nozière în Franța
La pct. 7.1.4.8 și 7.1.4.9 se observă de asemenea unele greșeli de tipar sau de machetare care ar trebui corectate la o următoare ediție a standardului.

pct. 7.1.5.1, al. 2: Titlurile profesionale, onorifice etc., aflate înaintea numelor de persoane se înregistrează; cele ce urmează după nume se omit (pînă acum se treceau și acestea în descriere)

pct. 7.4.2.5, exemplu:

● — [S.I.: s.n.]: 1985 (București): I. P. „Informația”

corect:

● — [S.I.: s.n.], 1985 (București): I. P. „Informația”

pct. 7.4.7, exemplul:

London: Hutchinson, 1968 (1971 printing), în Metodologie: 1969, 1971 tipărire (deci fără paranteze rotunde)

1969, cop. 1937
1969, cop. 1967, 1970 tipărire
pct. 7.5.1.5., exemplul :
[1000] p. în pag. multiplă în [Metodologie : 759 p. în paginatie diferită (deci fără)]

pct. 7.5.4.1 (arătat și la STAS 12629/1—88)

Exemple : ● — 230 p. : il. ; 21 cm + 1 f.h.

În ISBD și Metodologie

● — 215 p. : il. ; 24 cm & 1 disc

pct. 7.5.4.2, exemplul :

● — 324 p. : il. ; 24 cm + 1 h. : color ; 65 × 40 cm

După Metodologie :

● 324 p. : il. ; 24 cm & 1 h. color (65 × 40 cm)

În Anexa A, modelul 5, lipsește spațiul între numărul din cadrul seriei și Subseria.

În toate modelele din Anexa B, cu excepția ex. B3, paginația/sau volumul apare de la aliniat. Or, pentru descrierile în sistem manual, pe fișele de catalog, toate zonele sint trecute în continuare,

pină la zona seriei inclusiv, de-abia de la zona notelor începând un aliniat nou (cf. pct. VII, 3 din Metodologie).

Nu se spune nimic despre antetitlu, care cf. Metodologiei și Caietelor de reciclare, dar și conform practicii BCS, este trecut în () în zona seriei, înainte de serie.

Cele arătate permit concluzia că, dacă s-a recunoscut că informatizarea tuturor bibliotecilor mari din țara noastră este o cărîntă stringentă în pragul ultimului deceniu al acestui secol, apoi pentru a o realiza sint necesare nu numai aparatura, echipamentele ci, mai ales, normele unitare pe plan național (și nu pe diverse filiere de bibliotecii), deci un Cod național de cataloage, ca și o ediție românească completă a CZU, care să permită uniformizarea sistemului de clasificare, tot atit de necesară proiectatului schimb de informații între bibliotecii în sistem automatizat. Se simte de asemenea nevoia unui organ metodologic unic pe țară, care

să fie răspunzător de instruirea personalului din toate bibliotecile. Îmi permit o comparație : Simfonia a 9-a de Beethoven, oricît de genială și frumoasă este, fără instrumente, cor, instrumentiști competenți, partitură (aceeași pentru toți) și dirijor unic, nu prea știu cum ar suna.

Folosesc acest cadru pentru a mulțumi tuturor celor care au pus creierul, umărul și sufletul în slujba introducerii în munca de bibliotecă a informatizării, care, învingînd propria inerție și raliindu-se la modernitate, eficiență, făcînd joncțiunea cu realizările bibliotecilor pe plan internațional, ne-au transmis și nouă celor care i-am ascultat la reciclări, care le-am studiat materialele prezentate și difuzate și am început să aplicăm ISBD-ul, speranța că într-un viitor apropiat acest sector de activitate va beneficia de toate condițiile necesare informatizării.

HOJVAT Ana
Biblioteca centrală I. P. Timișoara

(Continuare de la p. 8.)

primi un nou suflu în versiune automatizată ; avântul situației noastre este de a prelua un program de informatizare unitar (al Bibliotecii Naționale), reprezentînd o fază de evoluție tehnologică avansată, liberă de povara unei „tradiții“ informatice pe cale de învechire. Desigur, informarea documentară nu se reduce la informatizare. **Modernizarea structurilor de documentare** existente implică deziderate și de altă natură. Între altele, cele metodologice și de optimizare a sistemului „tradițional“ : un institut central de coordonare a activității bibliografice naționale (similar Institutului Bibliografic din Leipzig, așa numitei Deutsche Bücherei sau lui British Library) ; o secție a INID-ului pentru științele socio-umane, care ar armoniza condiția informaticii ca marfă cu aceea a valorii ei publice ; o deplasare de accent spre aspectele critice, de conținut, referative, în munca bibliografică ; o revistă română de bibliografie, de strictă specialitate, în completarea valoroasei „Studii și cercetări de documentare“ — de spectru mai larg, cu accent pe literatura străină a domeniului. Restante sint de asemeni volumul cumulativ al bibliografiei RSR, apoi volumele continuative din **Bibliografia analitică a periodicelor românești**, o ediție nouă, adusă la zi, a STAS-urilor de abrevieri, mai ales a celui de titluri de periodice ; la fel — ediția românească a indicilor CZU (în curs de apariție). Pe linia optimizării strict științifice, decisivă e întărirea ponderii bibliotecilor specializate. Destul de des, oficiile de specialitate avansată sint suplinate de bibliotecii generale, didactice, de servicii documentare tradiționale, nu îndeajuns asigurate cu material de prima mînă. De dorit e și modernizarea tehnicii de semnalare bibliografică, întocmirea de bibliografii nu doar strict referențiale, ci ordonate pe criterii funcționale, cum ar fi cel al relevanței (apropierii) de tema/subiectul cererii. Reorganizarea învățămîntului biblioteconomic românesc, de nivel mediu și universitar este, organizatoric, condiție sine qua non a oricărei înnoiri esențiale viitoare a domeniului. În prelungire, s-ar dovedi eficiente relații extinse cu alte școli documentare, inclusiv prin stagii de studii

și perfecționare în străinătate. Munca „în rețea“, proprie documentării științifice, tinde spre integrare progresivă și cooperare.

Fără a fi pretențioși, acesta ar fi un set al deciziilor necesare. Ele implică inteligență colectivă, cooperare. În acest sens, activitatea Asociațiilor de bibliotecari și, implicit, o reprezentare mai eficientă la Federația Internațională de Documentare (FID) și Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari (IFLA) ar aduce un plus de organizare, ameliorarea instituțională a structurilor bibliografice autohtone.

Bibliografie

1 Gheorghe ANGHEL. Informarea și documentarea științifică și tehnică în sprijinul integrării învățămîntului cu cercetarea și producția. În : „Probleme de informare și documentare“, vol. 20, nr. 2, apr.-iun. 1986, p. 27—33.

2 Pierre PELOU. Rôle strategique de l'information et de la documentation dans une économie nationale. În : „Documentaliste“, 23, nr. 4—5, juillet-octobre 1986, p. 168—174.

3 Gerhard POMASSL. Zur Entwicklung der bibliographischen Arbeit der Bibliotheken und der Information/Dokumentation in der Deutschen Demokratischen Republik 1949—1969. În : „Der Bibliothekar“, 23, nr. 7/8, iul.—aug. 1969, p. 121/793—141/813.

4 Dinamica informațiilor și cele cinci legi ale lui Ranganathan. În : „Probleme de informare și documentare“, vol. 21, nr. 3, iul.-sep. 1987, p. 110.

5 Pour une politique documentaire nationale. Texte établi par un groupe interassociations d'archivistes, bibliothécaires, conservateurs et documentalistes. În : „Documentaliste“, 23, nr. 4—5, 1986, p. 155—162.

6 Christian LÛPOVICI. Splendeur et misère de l'informatique. În : „Bulletin des Bibliothèques de France“, tome 33, nr. 1—2, 1988, p. 64—73.

Agenda

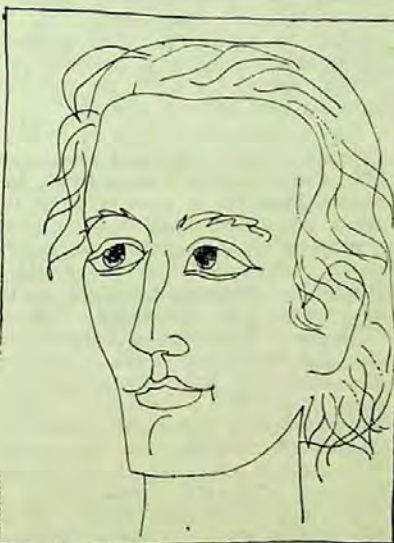
Mihai Eminescu Carte — educație — cultură

La Botoșani, în preajma lunii ce a marcat trecerea în nemurire a Poetului (adică la 27—28 mai) s-au întâlnit, într-un dialog de suflet și de cinstire, la chemarea Bibliotecii Județene „Mihai Eminescu” bibliotecari din București și Botoșani, din Alba Iulia și Brăila, din Iași și Reșița, din Alexandria și Brașov, din Drobeta-Turnu Severin și Oradea, din Suceava și Constanța, din Tg. Mureș și Giurgiu, din Miercurea Ciuc și Călărași, din Ploiești și Sibiu, din Tecuci și Timișoara, de la Biblioteca Centrală de Stat și de la Biblioteca Academiei, de la bibliotecile județene și de la bibliotecile municipale, de la Biblioteca Centrală a M.Ap.N. și de la Biblioteca Centrală Pedagogică, lor alăturându-li-se cadre de conducere din C.C.E.S. și C.J.C.E.S., muzeografi și publiciști. Înșiruirea geografică și instituțional-profesională se vrea o expresie a participării întregii țări la Sărbătoarea Eminescu — o sărbătoare cu adevărat națională, pentru că nimeni și nimic nu ne-a exprimat mai înalt și mai frumos, nu ne-a așezat mai de drept în rîndul marilor valori ale umanității, în patrimoniul universal al Culturii.

Înscrind ca temă, în relație directă cu personalitatea lui Mihai Eminescu, această triadă definitorie pentru spiritualitatea oricărui popor „Carte-Educație-Cultură”, Biblioteca Județeană din Botoșani a pornit de la o triplă realitate: că marele cărturar a meditat creator asupra celor trei domenii, că el a dat materie și spirit fiecăruia din acestea și că orice contact de fond cu gândirea și creația eminesciană se convertește în cărți, în fapte de cultură și de educație.

Fapte de cultură și — pornind de la cărți — substanță, oricum germeni, pentru virtuale cărți, cele mai multe din comunicările prezentate la acest simpozion au reflectat temeinicia cu care bibliotecarii, acești modesti slujitori și cercetători ai cărții (și nu simpli gestionari și mînuitori de carte cum uneori, cu suficiență, se mai consideră, uitîndu-se faptul că și marele poet și-a legat o vreme viața de această nobilă profesie) au căutat și au reușit să aducă lumini noi asupra biografiei, operei și recepției lui Eminescu, cu argumente documentare și, mai ales, cu argumentul cărții care, avîndu-și tot-

In acest număr:
3 ilustrații din ciclul „Lirica eminesciană” de Dragoș Morărescu

deatuna un destin al ei, determină și destinul unei opere în drumul ei către oameni, către conștiința lumii și, ca în cazul marelui poet, către Nemurire. (Și dacă de la Botoșani s-a întreprins, efectiv, și un pelerinaj la locuri eminesciene, nu e mai puțin adevărat că tot de aici, prin intermediul lucrărilor simpozionului, s-a întreprins și un pelerinaj indirect în multe din locurile pe unde dragostea de țară, de limbă și de cultură românească îl va fi purtat pe poet. O dominantă tematică a fost — o amintim în acest context — legătura bio-bibliografică a lui Eminescu cu multe din județele pe care le-am amintit mai sus (deci, Eminescu în bibliografia locală), o alta fiind a recepției, gîndită în accepția cea mai largă, respectiv și prin prisma tălmăcirilor sau a interpretării.

S-a născut la acest simpozion, patronat de C.C.E.S. și organizat sub egida C.J.C.E.S. Botoșani și nu doar din impulsul entuziasmului momentului, ci mai ales dintr-o conștiință a datoriei, ideea că Biblioteca din Botoșani trebuie să devină, prin colecția națională Eminescu pe care a se constitui aici (notăm — și vom reveni în numărul viitor — semnificativa donație I. C. Rogoianu însumînd cca 3 mii de volume), un centru de informare, documentare și studiu, un organism de coordonare (cu sprijinul direct al marilor biblioteci naționale) a unor bibliografii deschise și sediu (și organizator) al unor sesiuni anuale, consacrate poeziei naționale. Desigur, în legătură cu manifestarea din acest an s-ar mai putea spune multe — despre momentele literar-muzicale oferite de scriitori și actori botoșăneni, respectiv de orchestra de cameră dirijată de Florin Totan, despre expozițiile de cărți și fotografii ce au încălzit și ilustrat cadrul simpozionului, despre diaporamele cu teme eminesciene prezentate de Ștefan Andronache, ca și despre ospitalitatea discretă a gazdelor. Dar dincolo de toate aceste elemente ocazionale, cărora cu îndreptățire le-am putea acorda superlative, se află Biblioteca, ce se înalță ca monument al cărții, al educației, al culturii. Biblioteca, această instituție cu nenumărate inimi ce bat în toate localitățile patriei într-o permanență spirituală și creație deschisă și care — suprem elogiu și supremă angajare — aici, la Botoșani, a fost innobilată cu numele Mihai Eminescu.

Ioana LUPU

● Zilele Bibliotecii Județene „N. Iorga” din Ploiești s-au desfășurat în acest an (20 martie—26 martie) sub semnul Centenarului Mihai Eminescu.

Programul s-a grupat pe patru tipuri de manifestări:

— expoziționale, menite să pună în valoare ediții eminesciene din patrimoniul bibliotecii („Porni Luceafărul” — o expoziție documentară de publicații și „Ilustrații de carte inspirate din opera lui Mihai Eminescu”);

— de tip colocvial, menite să faciliteze pătrunderea mai avizată a publicului cititor în universul de creație al geniului național (simpozionul „Valorificarea creației eminesciene în cadrul patrimoniului cultural-național, preocupare constantă a politicii partidului și statului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu”, „Eminescu — cultură și creație” — întâlnire cu prof. univ. dr. doc. membru corespondent al Academiei R.S.R., Zoe Dumitrescu” — prezentare Valeriu Ripeanu, director al Editurii Eminescu);

— de interes pentru bibliografia locală („Mihai Eminescu și Ploieștiul” — la Liceul pedagogic, prezentare de prof. Constantin Dobrescu și „Mihai Eminescu și Caragiale” — la Liceul „I. L. Caragiale”, prezentare de prof. Mihai Apostol);

— literar-artistic, pornind de la creația eminesciană („Floare albastră, floare albăstră” — recital

susținut de actori ai Teatrului municipal Ploiești și „Pe lângă plopii fără soț” — recital muzical) sau omagiind pe marele poet („Lui Eminescu, Omagiu liric” — adus de membrii Cenaclului literar-artistic „Confluente” al ziarului „Știința tineretului”; „Prinos de versuri” și „Inchinare lui Eminescu din orașul lui Caragiale” făcute de poeți prahoveni și „Flori de primăvară lui Eminescu” — versuri din creația cenaclului literar pentru copii al Bibliotecii „N. Iorga”).

I. T.

● Sub egida Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Cluj, pe parcursul lunilor mai-iunie au fost programate un complex de manifestări educative, cultural-artistice și expoziționale prin care este omagiat genialul poet al românilor de la a cărui trecere în neființă se împlinesc în acest an o sută de ani.

Seria acestor manifestări a fost deschisă prin vernisajul expoziției de carte rară, bibliofilă, manuscrise, ilustrații, fotografii, discuri, partituri și artă plastică referitoare la viața și creația lui Mihai Eminescu.

Modul în care a fost concepută această, spiritul de colaborare și înțelegere de care s-au dat dovadă marile biblioteci clujene — Biblioteca Centrală Universitară, Biblioteca Academiei R.S.R., filiala Cluj-Napoca —, care au răspuns cu entuziasm și promptitudine inițiativei Bibliotecii Județene Cluj, a condus la realizarea unei expoziții de nivel științific și cultural deosebit, apreciat elogios de toți cei care au luat parte la vernisaj.

Cu același prilej, Biblioteca Județeană Cluj a organizat simpozionul „Carte-Cultură-Cunoaștere”, închinat Poetului și a elaborat și tipărit un Caiet omagial „Centenar Eminescu”. La simpozion au participat cadre didactice universitare (Ioana Em. Petrescu: Motivul cărții în opera lui Eminescu; Mihai Gherman: Eminescu și cultura veche românească; Paul Caravia: Personalitatea lui Eminescu și idealul cunoașterii; Dumitru Copil: Eminescu-poet universal), cadre didactice din învățământul liceal, critici literari, bibliotecari de la Biblioteca Centrală Universitară și Biblioteca Academiei R.S.R., de la bibliotecile județene Bihor, Brașov, Mureș, Sibiu, ca și din biblioteca organizatoare.

Trebuie remarcată viziunea modernă, atotcuprinzătoare care a stat la baza organizării acestor manifestări de ținută pentru cinstirea poetului național.

Simpoziunea privind valorificarea moștenirii culturale a Poetului în contemporaneitate vor fi organizate în toate municipiile și orașele județului. De asemenea, fiecare zi din săptămână a fost consacrată unei anume instituții de cultură, fiind înlocuite zile ale Filarmonicii din Cluj-Napoca, ale Conservatorului „Gh. Dima”, ale Teatrului Național, ale Operei Române și ale Teatrului de păpuși ale filmului, în aceste zile fiind susținute concerte inspirate din creația poetului nostru național, recitaluri de poezie „Eminesciana”, spectacole teatrale, prezetări de filme și diapozitive.

Ion SIMION

● „Zilele bibliotecii Tirnăvene”

Demonstrează dreptul de care, printr-o activitate curentă bogată, diversă și aplicată, de dezvoltare a lecturii publice la Tirnăveni, de formare a unui public avizat, cu capacități temeinice de informare, lectură și studiu, Biblioteca orașenească și l-a dobândit de a se situa, o dată pe an, în centrul preocupărilor din câmpul vieții spirituale, de a focaliza interesul general într-o adevărată sărbătoare a cărții, a culturii. Ediția din acest an a fost dedicată omagierii „Luceafărului poeziei românești”. Bucurîndu-se de sprijinul organizatoric al C.J.C.E.S. și al Bibliotecii județene, de girul Consiliului Orașenesc de Educație Politică și Cultură Socialistă, manifestarea Bibliotecii orașenești a reușit, prin ținută și participare, să depășească orice handicap „provincial”, situîndu-se la nivelul de așteptare al importantului moment aniversar.

Cu un „Cuvînt de deschidere” rostit de secretarul Comitetului orașenesc Tirnăveni al P.C.R. Maria Maier și o abordare de înalt nivel științific pe tema „Conceptul de societate în gîndirea social-politică a lui Eminescu” aparținînd lui Florin Ciotea, vicepreședinte al C.J.C.E.S., „Colocviul profesional” de la Tirnăveni a încercat să surprindă din unghiuri diverse aspectele receptării operei eminesciene, urmărită în editare, difuzare, învățămînt școlar, transfigurare în creație muzicală și plastică, cu contribuțiile unor lucrători ai bibliotecii gazdă, bibliotecari de la Biblioteca Județeană și de la casa orașenească Reghin, cadre didactice, ziariști.

I. T.

Zilele Bibliotecii adjudene

La a VI-a ediție a sa, manifestarea (15—21 mai) se dovedește, a fi fost o inițiativă viabilă, care și-a câștigat an de an o audiență tot mai mare, vădită în participarea largă a publicului, în porțile deschise ale întreprinderilor pentru manifestările organizate, în interesul pentru lectură pe care-l suscită, vizibil în creșterea numărului de cititori, în diversificarea domeniilor de lectură.

Bucurându-se de sprijinul direct al organelor de partid județean și orașene, al C.J.C.E.S., ca și de concursul direcției de specialitate din C.C.E.S., Biblioteca orașenească a reușit, și la această ediție, să conceapă un program complex și variat, cu adresabilitate diversificată, antrenând în susținerea manifestărilor organizate participări de prestigiu, reprezentanți ai editurilor științifice și Enciclopedică, Tehnică, „Minerva”, „Ion Creangă”, „Cartea românească”, cadre didactice universitare, specialiști, oameni de teatru și cultură. Spațiul nu ne permite o analiză de fond a fiecărei activități, astfel încât vom schița doar câteva aspecte definitorii pentru această ediție a Săptămânii Bibliotecii adjudene:

— Situația manifestărilor sub semnul marilor evenimente ale anului (45 de ani de la Eliberare, Congresul al XIV-lea al Partidului) prin abordarea, în deschidere, a temei „Sub gloriosul arc de timp al Epocii Nicolae Ceaușescu — înflorirea personalității umane”, cu o expoziție de carte social-politică „Omul, factor esențial în devenirea societății socialiste românești”;

— Omagierea poetului național Mihai Eminescu, la Centenarul morții sale (Medalion „Mihai Eminescu, poet național și universal”, invitat prof. univ. dr. Ion Rotaru, complexul de manifestări „Constelația Eminescu”, expoziția de carte „Eminesciana” etc.);

— Apropierea cărții de locurile de muncă (o seamă de manifestări s-au desfășurat la Combinatul de hârtie și celuloză „Vrancea”, la Întreprinderea „Integrata”, la I.G.C.L., Complex C.F.R., Secția de industrializare a lemnului etc.);

— Deschiderea către tânăra generație prin manifestări de interes specific (expoziție editorială „Biblioteca pentru toți copiii”, „Amintirile copilăriei la Editura Ion Creangă”, cu participarea lui George Zarafu, expoziție de de-

sene: „Copilăria, gând luminos”);

— Considerarea cărții în relație cu artele (spectacol teatral „Într-o dimineață...” de Mihai Ispirescu, susținut de Teatrul „C. Nottara” din București, Conceri-lecție „De la preclasiți la contemporani”, cu concursul Corului „Pastorala” al Sindicatului Învățământ Focșani, expoziție de artă plastică a membrilor cenaclului „Lumina” etc.);

— Asigurarea legăturii cu „bibliografia locală” (întâlnire cu scriitorii vrinceni și operele lor);

— Conferirea unui caracter de lucru manifestării (Confătuirea metodico-științifică „Biblioteca — univers informațional” cu participarea lui Ion Mărunețu, instructor în C.C.E.S.).

I. L.

O modalitate specifică de educație patriotică

Valorificarea patrimoniului bibliografic constituie o preocupare de multă vreme afirmată la Biblioteca Județeană Mureș, fiind concepută ca un mijloc de evocarea înaintașilor culturii românești și totodată ca o modalitate specifică de educație patriotică.

Un moment deosebit l-a constituit recent (15 mai) organizarea simpozionului științific „Un cărturar de seamă, reprezentant al iluminismului românesc — Vasile Popp”, la bicentenarul nașterii acestuia. Contribuțiile pluridisciplinare ale unor Dr. Grigore Ploesteanu, de la Centrul de științe sociale Tg. Mureș („Vasile Popp, cărturar de seamă și precursor al unității naționale”), dr. Ioan Orlan, de la Institutul de Medicină și Farmacie („Prima lucrare științifică de balneologie în limba română”), dr. Serafim Duicu, de la Institutul de Teatru („Activitatea folclorică a lui Vasile Popp”), Dimitrie Poptămaș, directorul Bibliotecii Județene („Vasile Popp — precursor al bibliografiei vechi românești”), Elena Miha de la Complexul Muzeal Județean („O încercare de sinteză a literaturii vechi românești”) și Valeriu Nițu de la Centrul de științe sociale („Contribuția cărturarului mureșean Vasile Popp la orientarea și dezvoltarea preocupărilor lingvistice române”) au reușit să învie personalitatea multilaterală a cărturarului iluminist, pe care George Barițiu îl așeza alături de ceilalți antecesori „cari ne lăsară cu limbă de moarte, ca clironomie, amoaie și devotamentul pentru națiune,

limbă, patrie, cultură, virtute civică, morală...”.

A contribuit la aceasta și Expoziția de cărți și periodice din colecțiile Bibliotecii județene Mureș dedicată eruditului cărturar Vasile Popp, realizată de M. Art. Mircea.

O mențiune specială pentru „programul” tipărit în condiții grafice excelente, conceput și ca un mic instrument de informare bibliografică, menit să prelungească interesul manifestării dincolo de momentul desfășurării ei.

I. L.

O filială nouă pe harta Mediașului

Dezvoltarea economico-industrială tot mai puternică a Mediașului a antrenat, într-un proces firesc, și dezvoltarea urbanistică. Situat într-o zonă puternic industrializată (Vitrometan, cu școala sa, Fabrica de geamuri, Fabrica de pline), cartierul Vitrometan concentrează o populație de aprox. 20 de mii de locuitori.

Răspunzând nevoilor de lectură și de informare, prin grija organelor locale de partid și de stat, la începutul lunii martie, în acest cartier a fost deschisă o filială a Bibliotecii municipale — amenajată cochet, la parterul unui bloc. Filiala, dotată cu cca 10 mii de volume, organizate în două încăperi, și-a dovedit de la început utilitatea, numai în trei luni fiind înscriși aprox. 800 de cititori din care 330 aparținând populației active și cca 450 tineretului școlar. La o frecvență medie zilnică stabilizată în jurul a 80 de cititori (în primele zile frecvența ajungea și la 130!), se lucrează cu randament maxim pe durata unui program de 5 ore, menit să asigure posibilitățile de acces lucrătorilor ce lucrează în 4 schimburi. Setea de carte este foarte mare: se împrumută cca 240 de volume pe zi, indicele de circulație a fondului depășind în acest scurt răstimp 1, 2, ceea ce ridică deja probleme de dotare și accentuează gradul de uzură. Notăm în acest context și o inițiativă demnă de tot interesul: legatul cărților bibliotecii municipale se realizează la tipografia locală în cadrul orelor de muncă patriotică.

I. T.

Funcția formativă a bibliotecii școlare

Trepte formative în activitatea bibliotecii școlare

Funcția de informare a bibliotecii a crescut enorm în ultima vreme. Acumularea cunoștințelor și informațiilor din diverse domenii cuprinse în paginile cărților și ale revistelor a determinat și determină pe plan mondial bibliotecile la un adevărat supraefort de cuprindere și diversificare, le-a schimbat și le schimbă continuu metodologia și organizarea internă, mijloacele tehnice, precum și calificarea profesională a lucrătorilor cu cartea, aceste schimbări spectaculoase făcând ca funcția educativă a bibliotecilor să intre oarecum într-un con de umbră. Dar cum instrucția și educația pe plan general, coexistă și se realizează una prin alta, trebuie să le privim și la nivelul bibliotecilor în relația lor de interdeterminare. Funcția educativă a bibliotecii este implicată în funcția ei de informare, precum bobul în spicul de grâu, mustul în strugure, spiritul în trupul omenesc. Privită în acest proces de interacțiune, acumularea de cunoștințe prin intermediul bibliotecii duce în mod necesar la formarea unor deprinderi, la educarea caracterului, a voinței și sentimentelor care, la rândul lor, măresc capacitatea de cunoaștere, îi dau bază și trăinicie. Iar ceea ce face azi biblioteca școlară (și deopotrivă cea publică pentru copii) în plan formativ se reperițează pozitiv în deprinderile cu care vor fi frecventate, mai târziu, bibliotecile de specialitate, cu caracter predominant informativ, în capacitățile de valorificare creatoare a cunoștințelor și informațiilor încorporate în cărți, în alte tipuri de publicații.

Toate aceste considerații cu tentă teoretică pe care le-am formulat constituie în fondul lor elementele ce dau direcție, coerență și finalitate demersului formativ în care școala și biblioteca noastră se întinlesc. Formînd tineretul școlar pentru lectură și informare, de fapt, pentru autodaxie, ele îl formează în ultimă instanță pentru viață.

În activitatea noastră pornim de la convingerea că plăcerea, gustul, interesul pentru lectură se cultivă nu numai direct, prin intermediul cărții, ci și prin modul în care este organizată biblioteca, prin arhitectura și decorația ei interioară, prin

promptitudinea și calitatea serviciilor și atitudinea preventoare a bibliotecarului. Încă din 1923, Nicolae Iorga atrăgea atenția asupra unei probleme extrem de importante de ordinul politicii culturale: „La biblioteca săracă nu vine nimeni. Pînă nu se vor ridica palate și pînă nu i se va da toată cinstirea care trebuie de către stat pînă atunci nu vine lumea acolo”. Nu palat, dar un spațiu adecvat, luminos, primitor, amenajat cu gust și cu o funcționalitate judicios gândită, în care elevul se poate apropia cu ușurință și totodată, cu plăcere de carte, așa se prezintă biblioteca noastră, neuitînd nici o clipă că dacă intrarea cărților într-o bibliotecă, aranjarea lor în rafturi și depozite, alcătuirea catalogelor și a fișierelor au născut acea știință complexă — biblioteconomia — sub ale cărei norme încercăm să ne înscriem cu rigoare, ea nu trebuie ruptă în nici un caz de baza ei educativă reală, nu trebuie închisă într-un fel de carapace, fără comunicare cu lumea din afară. Numai astfel elevul de azi va intra miine cu aceeași plăcere și fără inhibiții de nici un fel în orice altă instituție bibliotecară.

Dacă familiarizarea tînarului cu biblioteca în ansamblul ei ni se pare esențială, o atenție și mai mare acordăm înarmării lui cu știința de a consulta o carte. Sînt absolvenții ai școlii medii și chiar superioare care nu știu să consulte o carte, să găsească un pasaj, să verifice în timp util o informație factologică sau bibliografică. Ei nu au deprinderea muncii cu cartea, pentru că nimeni de fapt nu i-a învățat la timpul potrivit că o carte are o copertă și o foaie de titlu, tablă de materii, prefață sau un cuvînt înainte, text propriu-zis cu sau fără subsoal, capitole și subcapitole, o bibliografie, organizată în diferite feluri, indici de autori sau de materii și mai ales nimeni n-a stăruit să le explice care este rostul acestor „piese” componente ale unei cărți, cum poate fi folosită o carte după tipul ei, după destinație, după profil. Pentru a-i feri pe absolvenții școlii noastre de asemenea handicapi, noi ne străduim să-i fami-

liarizăm de timpuriu cu toate aceste cunoștințe aparent elementare, pe care unii au tendința să le considere, deși nu sînt, de la sine știute, apropiindu-i și didactic, dar și indirect, prin intermediul activităților cultural-educative organizate și chiar prin mijloacele jocului, de ele. Se realizează astfel pregătirea elevilor pentru munca cu cartea, pe care mai târziu vor trebui să o practice singuri, sistematic, în cadrul procesului de automodelare, de autodaxie.

Considerînd cartea ca un instrument formativ complex, acționînd asupra tuturor componentelor personalității umane, acordăm o atenție specială orientării de conținut a lecturilor. Avem în vedere faptul că idealul de viață de care tînarul ia cunoștință prin intermediul școlii și al familiei se perfecționează, capătă contur și persistență prin intermediul cărților citite în bibliotecă. În acest sens, scrierile despre viața oamenilor mari, lucrările de anticipație și creațiile literare în general stîrnesc fantezia, îi dau aripi, cultivă bucuria înălțării.

Tot cărțile îl ajută pe tînar să-și măsoare puterile, înclinațiile, slăbiciunile. Deprinderea lecturii sistematice și îndelungate este un mijloc minunat de cultivare a voinței, atît prin exemplele ideale pe care le oferă, cît și prin actul însuși al citirii. Pentru a fi înțeleasă, cartea presupune efort intelectual or, prin exercitarea metodică a acestui efort, voința nu are decît de câștigat. Prin studiu continuu se realizează deprinderea atenției concentrate. În legătură cu aceasta Newton spunea: „Nu pierd din vedere subiectul pe care-l urmăresc și aștept pînă ce primele licăriri, mărîndu-se puțin cite puțin, se schimbă într-o lumină plină și strălucitoare”.

Prin studiu în bibliotecă se realizează și deprinderea ordinii, cu un rol deosebit în munca intelectuală, deprinderea exactității detaliilor și a penetrării către esențe, disciplina folosirii la maximum a timpului de lucru.

Prin situarea ei la încrucișarea orizonturilor cunoașterii omenești, biblioteca își extinde influența asupra tuturor domeniilor de instruire și cultivare: educația profesională, cetățenească, patriotică, estetică, morală, filozofică.

prof. Valentina LUPU
Școala nr. 7 — Vaslui

Biblioteca în sprijinul integrării învățămîntului cu cercetarea și producția

Din sarcinile ce-i revin școlii noastre în procesul instructiv-formativ al elevilor, de la început biblioteca și-a proiectat activitatea pornind de la următoarele obiective educaționale generale:

— necesitatea formării unor muncitori cu o înaltă calificare, sub semnul politicului și stil de muncă echilibrului între specializare și cultură generală;

— stimularea unei învățări conștiente, de la problematizare și descoperire la înțelegere, demonstrare, aplicare în practică;

— formarea unui stil de muncă intelectuală care să-i permită tinerului absolvent adaptabilitatea la orice situații noi;

— cultivarea creativității;

— necesitatea formării unor tineri apti pentru integrarea imediată sub semnul angajării mature și responsabile.

În lumina acestor considerente, ne-am propus ca obiective particulare la domeniul activității bibliotecare: racordarea informării și documentării la cerințele reale ale profesorilor și elevilor; stimularea interesului elevilor față de activitatea de informare și documentare; înarmarea elevilor cu metodele tehnicii de muncă intelectuală în bibliotecă; stimularea curiozității științifice și a dorinței permanente de cunoaștere și autoevaluare; cultivarea gustului pentru o lectură valorizantă; formarea unei conștiințe politico-ideologice înaintate a elevilor, în virtutea faptului că nu poate exista un bun specialist în afara unui ideal de viață socialist; realizarea unei educații ateist-științifice, înarmarea elevilor cu o concepție sănătoasă, materialist-dialectică despre lume și viață.

În realizarea acestor obiective, biblioteca, în colaborare cu toți factorii educativi din școală, organizează sistematic atât acțiuni cu caracter informativ — recenzii, prezentări de noutăți editoriale, mese

rotunde —, cât și cu caracter formativ — desfășurarea unor ore de dirigiență în bibliotecă, ședințe ale cercurilor de elevi, lecții și alte forme de introducere a elevilor în tehnica muncii intelectuale, folosirea unui catalog — biblioteca dispune de un catalog alfabetic, unul sistematic și un altul tematic în curs de amenajare —, acțiuni de pregătire a elevilor pentru concursul pe meserii, olimpiade școlare, întocmirea de bibliografii pentru alcătuirea lucrărilor de diplomă, lucrări care sînt o îmbinare armonioasă între învățămînt, cercetare, producție, elevul fiind pus în situația să aplice cunoștințele și deprinderile însușite anterior apoi să caute noi informații în legătură cu tema aleasă, știind că lucrarea lui va fi folosită în procesul de predare-învățare.

Activitatea de cercetare are nevoie de o bază bibliografică modernă, constituită atât din cărți de specialitate, cât și din periodice. În acest sens, Biblioteca Liceului nr. 10 s-a preocupat de achiziționarea fondului de carte ținînd cont de noile programe școlare, precum și de noile cerințe ale învățămîntului modern. În limita posibilităților, biblioteca s-a orientat în achiziționarea lucrărilor din domeniul electrotehnic, electromecanic, auto, cunoașterea întreținerea și repararea automobilului, circulația rutieră (Catalogul tematic reflectă aceste domenii). În afara lucrărilor tehnice am asigurat și un minim de publicații speciale de tipul standardelor, buletinelor tehnice etc. Menționez o inițiativă care treptat a dat roade — crearea unui fond de proiecte de diplomă — care constituie lucrări de cercetare, care se pot consulta astfel pe o perioadă mai lungă.

Zinca OLTEA

bibliotecar

Liceul industrial nr. 10

Timișoara

pe viață, cu Biblioteca în general. De altfel, la noi, biblioteca școlii este considerată „laboratorul nr. 1”, un laborator în care se deprinde nu numai știința informării, ci și cea a lecturii creative, în care personalitățile se dezvoltă armonios și cultura se întrecește multilateral, tinerii fiind sensibilizați pentru „bine”, „adevăr” și „frumos”.

Conștienți că de primul contact cu biblioteca depinde hotărîtor destinul lor de cititori, am încercat să facem totul pentru a asigura reușita „orelor” de biblioteconomie și credem că aceasta depinde deopotrivă de:

— localul corespunzător, asigurat de conducerea școlii în incinta complexului liceului construit în anii 1974—1976 la indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul unei vizite de lucru în județ, un spațiu pe care activitățile desfășurate l-au impus mereu mai mare și mai adecvat cerințelor, așa cum avem să-l descoperim reconstituind drumul pe care-l parcurg și elevii claselor a IX-a pe care-i vom însoți pe durata unei asemenea ore;

— crearea unui climat atractiv prin folosirea unor materiale vizuale de bună calitate, menite nu numai să agrementeze spațiul, ci și să informeze, să orienteze, să declanșeze „de ce?”-uri, să stimuleze gîndirea și imaginația;

— valoarea (calitatea) colecțiilor, ce înglobează cca 20 de mii de volume (mai mult de 40 la sută aparținînd nonbeletristicii), un fond reprezentativ, cu valoare informațională curentă pentru toate disciplinele predate, pe care am reușit să-l constituim deși, în această școală tînăra (de numai 14 ani), biblioteca a pornit fără o zestre inițială;

— punerea în valoare a publicațiilor prin accesul liber la raft, cataloage, expoziții de carte, agitație vizuală, bibliografii, acțiuni informative organizate (prezentări de cărți, recenzii etc.);

— bibliotecar. Și ne-am străduit să luăm cîte ceva din toate cerințele formulate de marii cîrțurari și pedagogi față de această profesie, dar mai ales am aspirat spre modernitate în gîndire și creativitate profesională care să se răsfrîngă în modernizarea întregii game de activități și, folosind metodele de educație specifice biblioteconomiei, să poată stimula creativitatea elevilor.

Însușindu-și forme și metode specifice pedagogiei, „ora de biblioteconomie” urmărește dezvoltarea „motivației interne” la elevi pentru lectură, dirijarea intereselor și

Ora de biblioteconomie

Una din activitățile cele mai importante de atragere a elevilor spre bibliotecă, spre lectură, este „Ora de biblioteconomie”. La începutul fiecărui an școlar profesorii de la catedra de limba și literatura română a Liceului Industrial nr. 1 din Bistrița și dirigintii de la școala profesională își planifică să desfășoare cîte o oră în bibliotecă.

E o încercare comună de a jalona drumul spre miine al elevilor în sfera cunoașterii, în condițiile specifice ale secolului nostru marcat deopotrivă de explozia informațională și de uzura rapidă a cunoștințelor. Descoperind și familiarizîndu-se treptat cu universul bibliotecii școlare, ei se pregătesc de fapt pentru o legătură temeinică,

canalizarea aptitudinilor creatoare spre lectură, modul de transmitere a informațiilor fiind de la general la particular, de la întreg la părți, simplu, degajat, natural, prin dialog (profesor-bibliotecar-elevi). Accesul la publicații, această punte dintre necunoscut și cunoaștere, este liber, dar înarmat cu tehnici de învățare, dobîndește un caracter instructiv-educativ. Finalitatea demersului constă în dezvoltarea proceselor afective și intelectuale: conștientizarea voinței, intensificarea emoțiilor, dezvoltarea sentimentelor morale, estetice și intelectuale, disponibilizarea pentru studiu, sădirea unor pasiuni durabile.

Să parcurgem, așa cum anunțăm, itinerariul organizatoric și funcțional pe care-l parcurg de fiecare dată elevii.

Biblioteca se află în incinta celei de a doua clădiri a Liceului, la parterul acesteia, nivelele superioare fiind rezervate predării disciplinelor de specialitate. Universul cărții se face simțit încă din holul de acces. Pe suportul unei uși mai mari sînt expuse informații cuprind la serviciile ce le poate aduce biblioteca în folosul cititorului, iar deasupra acesteia este reprodus pictural bibliotecarul italianului Arcimbaldi Giuseppe, incitînd curiozitatea elevilor care descoperă rapid mesajul acestei lucrări. O suită de materiale de propagandă a bibliotecii executate grafic (o investiție profesională a vocației mele de pictor amator afirmat și în cadrul Festivalului național Cîntarea României) decorează funcțional culoarul în care se accede. Între acestea: harta cu scriitorii patriei; un panou cu „cele mai reprezentative curente din literatura universală”, un altul „Din istoria construcțiilor de mașini”, un indemn-prezentare „Consultați abonamentele bibliotecii”, portrete ale unor oameni de seamă (Gutenberg, Dimitrie Cantemir, Badea Cîrțan ș.a.), bibliografiile de recomandare pentru disciplinele predate în școală etc.

„Regulamentul de ordine interioară” expus pe ușă pregătește accesul în „Sala de împrumut”, unde, pe o suprafață de 60 m², sînt expuse, în acces liber pe sistemul așezării sistematice, o bună parte din cele aprox. 20 de mii de volume din dotare (24 de rafturi), pentru a căror consultare rapidă sînt asigurate mese cu un total de 20 de locuri. Dacă limbajul de prezentare este cel metaforic, al poeziei, al literaturii, menit să sensibilizeze latura afectivă a elevilor, făcînd apel în expunerea noastră

de la versurile chinezului Yi Yim („Treziiți-vă! Treziiți-vă! Soarta nu e pecetluită / Să risipim întinericul / Să năzuim spre lumină”) la exprimările poetico-aforstice ale unui Geo Șerban despre „spațiul mirific al bibliotecii”, acesta este dublat de „limbajul” mai lapidar și mai exact al mijloacelor de orientare: indicatoarele îndrumătoare, divizionarele de raft, de grupă domeniială și cele de literă (în cazul literaturii), portrete de creatori din diferite domenii ale literaturii și cunoașterii, personalizate și prin citate alese cu grijă, expozițiile de carte, cataloagele de bibliotecă — alfabetic, sistematic, al „procesului de învățămînt” și tematic (Acordăm o atenție specială dezvoltării valorii de netăgăduit a cataloagelor și roadelor ce se pot obține din acest ogor în care se depune atîta muncă și la a căror realizare, mai tirziu, „prietenii bibliotecii” vor fi ei înșiși antrenați, familiarizîndu-se mai din interior cu tainele meseriei de bibliotecar), bibliografiile de recomandare invitînd spre studiul organizat și prin care se apasă pe pedala „selecției”. Depozitul de carte, comunicînd cu sala de împrumut, este organizat în același sistem cu fondul acesteia, și grupează lucrările cu circulație mai restrînsă, dublete etc.

Sala de lectură, cu posibilități de studiu concomitent pentru 30 de elevi, este în același timp un mediu informațional și expozițional, aici fiind expuse, spre consultare fondul de ziare și reviste, interesînd disciplinele predate în școală și expozițiile de carte: „Din gîndirea social-politică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu”, „Materialitate-Evoluție-Univers”, „Oameni și fapte ale României socialiste — în cartea beletristică”. Sînt expuse de asemenea materiale de propagandă utile instruirii, precum: „Cărți ce trebuie să intre în componența bibliotecii personale”, „Modelul unei fișe de lectură” (descrierea bibliografică, adnotarea), „Categorii de documente științifice și tehnice”, „Care sînt dușmanii cărților” etc.

Aici, ca și în holul de la intrare, sînt expuse și lucrări de pictură ale elevilor, realizate în cercul de pe lângă bibliotecă, ce a împlinit, nu de mult, 10 ani. Considerînd activitatea artistică drept o componentă a formației multilaterale și ca un mijloc de potențare a disponibilităților creative în toate planurile, în care cartea poate juca un rol fundamental, pe lângă biblio-

tecă ființează, cu implicarea directă a profesorului de limba română Anton Buta, un cerc de creație literară (cele mai izbutite lucrări fiind publicate la „Gazeta literară” a școlii și chiar în ziarul local „Ecolul”) și un altul de recitatori, cu programele realizate ieșind și dincolo de școală, în localitate și în județ și participînd la concursuri ce nu o dată ne-au adus lauri. Brigada artistică este pregătită tot în cadrul bibliotecii, cu colaborarea profesoarei de limba română Mariana Sonea, prezentarea în Festivalul național Cîntarea României aducîndu-ne, prin premiile obținute, recunoașterea nivelului atins.

„Ora de biblioteconomie” folosește și pentru angajarea participativă a elevilor la diferite munci ale bibliotecii. Invitînd a fi desemnați cite un reprezentant al fiecărei clase care să realizeze legătura bibliotecar diriginte, profesor de limba română, să țină evidența cititorilor din fiecare clasă, să urmărească restituirea la timp a cărților împrumutate și păstrarea lor în bune condiții. La realizarea acestui moment din programul „orei” participă cu un fragment adecvat și brigada de satiră și umor.

Itinerariul continuă prin „Atelierul de pictură”, prin „Sala pentru activități culturale” — cu 30 de locuri, scenă și ecran pentru filme — care prin ambianța ei susține invitația la manifestările pe care biblioteca le preconizează pentru anul școlar respectiv — simpoioane, medalioane literare, șezători literare, proiecții de filme, întâlniri cu scriitorii și alți oameni de seamă, „Bucuria muncii” — acțiune, intrată în tradiția noastră, de întîlnire cu muncitorii și specialiști care au terminat liceul la noi și care vin să vorbească despre realizările lor în munca ce și-au ales-o.

În fine, un ultim popas în „Sala proiectelor de diplomă” unde fiecare din vizitatorii de azi va lăsa, peste patru ani, mărturia trecerii sale prin școală. Urîndu-le succes în drumul lor spre acest moment culminant al formării lor școlare, biblioteca se angajează să-i sprijine și să-i îndrume pe tot acest parcurs „Ora de biblioteconomie” se va converti astfel în ore și ore de studiu și lectură, de îmbogățire spirituală și morală, de pregătire pentru muncă și viață.

Victoria NALĂȚ
bibliotecar
Liceul industrial nr. 1
Bistrița

Fișier

Bibliotecile universitare de vorbă cu viitorul

Dincolo de problemele siclitoare ale prezentului — scumpirea progresivă a publicațiilor, lipsa spațiilor de depozitare și, în multe locuri, penuria de personal și diminuarea bugetelor, bibliotecile universitare din întreaga lume — și nu numai ele! — sînt confruntate cu o gravă dilemă: „Care va fi rostul și locul bibliotecii și al bibliotecarului într-o lume dominată de sistemele informaționale complet automatizate, în care pînă și cărțile vor fi înlocuite de terminalele calculatoarelor?”

Căutînd soluțiile de rezolvare a problemelor prezentului în domeniul noilor tehnologii informaționale — domeniu în care, după expresia unui academician sovietic „fantasticul devine realitate literalmente sub ochii noștri!” — bibliotecile de toate tipurile, dar mai ales cele orientate spre literatura științifică și tehnică, simt că pășesc dintr-odată de pe solul solid al depozitelor de carte pe nisipurile mișcătoare ale informației electronice, ascunse în memoria acestei mașini ciudate, circulînd în eter și materializîndu-se doar fugăr pe ecranele terminalelor cu afișare vizuală.

Se va ajunge, așadar, la societatea fără hirtie? și, dacă se va ajunge, vor supraviețui bibliotecile și bibliotecarii în această societate? Va fi preluat rolul lor, de depozitari ai cunoștințelor dobîndite de omenire, de către informaticieni?!

Apariția Caietelor documentare „Automatizarea în bibliotecă” sub redacția unui valoros colectiv de la Biblioteca Centrală Universitară din București are, printre alte merite, și pe acela de a încerca să răspundă la aceste tulburătoare întrebări...

Plecînd de la necesitatea pregătirii cadrelor din bibliotecă în vederea introducerii, în activitatea lor, a mijloacelor de prelucrare automată a datelor (alternativă la care se va ajunge în mod obligatoriu mai devreme sau mai tîrziu), această valoroasă inițiativă documentară nu se limitează doar la a introduce noțiunile de bază privind tehnologiile informaționale moderne și modul lor de utilizare în bibliotecă — lucru pe care îl și realizează, printr-o atentă selecție și dozare a materialelor documentare prezentate — dar îl introduce pe cititor într-un orizont mult mai larg, vizînd modificările ce vor surveni în funcțiile sociale ale bibliotecii și în statutul profesional al bibliotecarului.

Selectate cu grijă, după valoarea documentară, dar și după conținutul lor de idei, de către o „mîină” evident avizată, materialele prezentate reușesc să transmită bibliotecarului cititor nu numai cunoștințele necesare pentru a aborda fără emoții „superstițioase” problemele automatizării, dar și motivația de a face acest lucru. Or, dacă repetiția este mama studiului... atunci motivația este tatăl înțelegerii!...

Astfel, din cele 13 materiale prezentate pe larg în primele două volume aparute în anii 1987 și respectiv 1988, două sînt dedicate problematicii informatizării comunicării în știință și conceptului de „societate fără hirtie”. Ultimul dintre acestea este semnat de E. W. Lancaster — cunoscut teoretician al sistemelor informaționale fără hirtie — și credem că nu întîmplător a fost ales tocmai acest autor și tocmai articolul respectiv, întrucît în paginile lui este dat explicit și răspunsul la întrebarea privind viitorul bibliotecii în era calculatoarelor... „dacă biblioteca va dispărea, bibliotecarul rămîne; se presupune că în era electronică va fi necesar, ca și mai înainte, un specialist în informare, aproximativ asemănător bibliotecarului din zilele noastre”.

Acesta este, de asemenea, motivul — credem — pentru care dincolo de aspectele legate nemijlocit de analiza fluxurilor tehnologice ale activității de bibliotecă și ale posibilității de automatizare a lor, ca și de aspectele legate de avantajele economice ale automatizării bibliotecilor, nu mai puțin de șase articole prelucrate se referă la constituirea bazelor de date bibliografice automatizate, la limbajele

de indexare — între care tezaurele de descriptori ocupă cea mai mare pondere —, la indexarea automată și prelucrarea textului integral — alternativă care, probabil, se va impune pe măsura disponibilității tot mai largi a „publicațiilor electronice” — etc., toate aceste teme fiind specifice mai degrabă informării și documentării (sau „științei informării”) decît clasicei biblioteconomii.

Dar care mai poate fi diferența între documentarist și bibliotecar în condițiile — ca să folosim expresia lui Lancaster — „dematerializării” bibliotecii? Pe măsură ce bibliotecarul nu se mai rezumă la gestiunea fondurilor documentare ale propriei bibliotecă, ci realizează pentru cititori servicii tot mai complexe, în cooperare cu alte biblioteci cu care întretine cataloage colective, interconectate on-line, cînd mai multe biblioteci științifice oferă servicii bibliografice prin consultarea bazelor de date automatizate, care mai poate fi diferența între funcția socială a bibliotecilor și a serviciilor de informare documentară? Și acest fenomen a început și se manifestă din plin cu mult înainte automatizării bibliotecilor. Căci nu numai organizarea logică internă a bazelor de date automatizate îl obligă pe bibliotecar să se apropie de tehnicile documentaristului, ci în primul rînd cerințele tot mai exigente ale cititorilor care nu mai pot fi satisfăcute numai pe baza fondului documentar al unei singure biblioteci oricît de mare ar fi aceasta. Este deci evident că bibliotecarul și documentaristul evoluează în același orizont profesional și că vechea „schismă” între bibliotecă și centrele de informare și documentare trebuie înlocuită — acolo unde mai persistă — cu o strînsă colaborare în vederea atingerii obiectivelor comune, pe toate fronturile.

Este de asemenea evident că volumele documentare „Automatizarea în bibliotecă”, constituînd un bun îndrumar de lectură și perfecționare profesională pentru bibliotecari, atît prin materialele prezentate, cît și prin bibliografia care le însoțește, se recomandă în aceeași măsură și documentariștilor confrunțați cu problemele complexe ale automatizării muncii lor.

Olimpiu NAICU

O BIBLIOGRAFIE EMINESCIANA

Există în cercetarea literară românească o dorință constantă, aproape obsesivă, de a face cunoscute lumii întregi spiritul și sufletul poporului român cristalizate în operele unor nume de seamă.

Necunoașterea lui Eminescu sau insuficiența lui înțelegere devine aproape o suferință. Ori de câte ori, undeva, într-un colț de lume, apare o traducere din Eminescu izvorăște o nouă speranță: spiritualitatea românească intră în circuitul universal al marilor valori prin cel care a distilat în retorta geniului singularitatea unui popor.

Biblioteca Centrală Universitară din București a manifestat un interes crescând față de receptarea literaturii române în limbi străine. Inceputul a fost făcut în 1973, odată cu apariția cercetării bibliografice intitulată „Opera lui M. Eminescu, I. Creangă și L. Rebreanu pe meridianele lumii” și a continuat prin cuprinderea într-un volum intitulat „Ecouri” (al treilea din seria Ghidului bibliografic de literatură română, aflat în curs de finalizare) a traducerilor apărute în volume din operele a peste 600 de scriitori.

Noua bibliografie — „Mihai Eminescu pe meridianele lumii” * — cu un cuvânt introductiv de dr. I. Stoica, consemnează totalitatea traducerilor eminesciene apărute în volume într-o dispunere cronologică și gru-

pate în ordinea alfabetică a țărilor. În cadrul fiecărei țări apar două secțiuni: prima cuprinde volume de sine stătătoare ale operei eminesciene, a doua, prezența traducerilor în antologii individuale sau universale.

Numărul de referințe bibliografice a crescut de la 278 (în 1973) la 424, reeditările fiind menționate de obicei la prima apariție.

În străduința de a obține totalitatea traducerilor existente am fost ajutați de corespondența purtată cu biblioteci și instituții de cultură din peste 120 de țări, cu concursul serviciului de schimb de publicații și datarea lectoratelor.

Cercetarea sistematică a surselor existente în țară, la Biblioteca Academiei R. S. Română, Biblioteca Centrală de Stat, în bibliotecile universitare sau personale nu a fost întotdeauna încununată de succes. Informația, chiar incompletă, a fost păstrată în lucrare, fiind convingși că într-un viitor nu foarte îndepărtat vom face completările necesare. De altfel, Biblioteca Centrală Universitară face efortul de a alcătui, pornind de la această lucrare, un fond al traducerilor eminesciene, astfel încât cercetătorul să poată consulta orice carte menționată în lucrare.

Pentru o privire complexă asupra fenomenului traducerilor din opera eminesciană cit și a traducerilor, am completat cercetarea cu un număr mai mare de indici care sistematizează întreaga materie: indice cronologic al titlurilor traducerilor lui M. Eminescu, indice alfabetic al titlurilor scrierilor lui M. Eminescu (originale, traduceri, prelucrări), indice alfabetic al limbilor în care a fost tradusă opera eminesciană, indice alfabetic al numelor de traducători, antologatori, prefațatori și ilustratori. În felul acesta se poate face o statistică a frecvenței traducerilor, a eforturilor depuse de traducători de-a lungul timpului etc.

Lucrarea în ansamblu oferă informații asupra contextului cultural în care are loc pătrunderea operei eminesciene în alte culturi, dar și asupra orizontului ei de receptare.

Un exemplu este concludent. O piatră de încercare pentru traducători o constituie poemul „Lucașfărul”. Un prim moment al receptării lui îl reprezintă traducerea în italiană a lui Ramiro Ortiz din 1927. În același an, Franyo Zoltan îl traduce la București. În 1933,

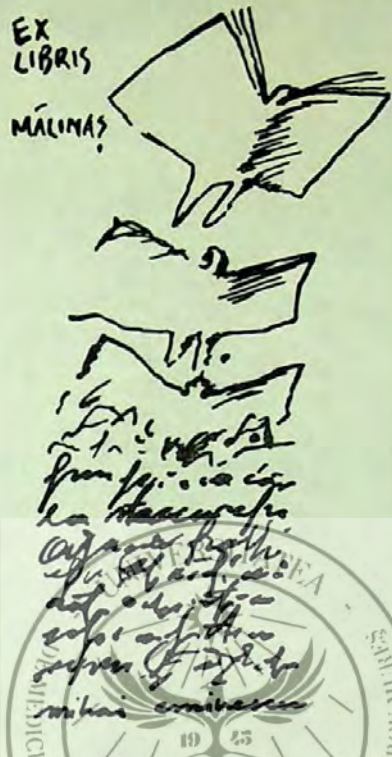
poemul este tradus de Boris Kolev în Bulgaria și de Emil Zegadowicz în Polonia. Între 1931—1940 apar în România nouă traduceri ale „Lucașfărului” în limba germană, franceză, engleză, maghiară, armeană, aromână. După 1960, aria de traduceri se lărgeste. Mai importantă decât traducerea în sine se vedește însă înțelegerea poemului, descifrarea echivalențelor filozofice, metaforice, în alte limbi, cu atât mai mult cu cât literatura universală cunoaște și poemele lui Lermontov și Byron. Scriitorii traducători ca D. Samoilov, A. Margul-Sperber, Rafael Alberti și Maria Tereza Leon au avut intuiția marilor lui semnificații. Fascinantă este versiunea în engleză a tinărului Corneliu Popescu (1978). În răstimp de cițiva ani „Lucașfărul” a fost tradus cu mare deschidere pentru cititorul modern. În 1978 îl traduce Leon Levițchi, în 1980 Roy Mac Gregor-Hastie, în 1981 J. Koževnikov, traducător care a lucrat timp de un sfert de secol la găsirea unei variante cât mai apropiate de original.

Lucrarea — „Mihai Eminescu pe meridianele lumii” — apărută sub egida Bibliotecii Centrale Universitare din București reprezintă o dovadă de netăgăduit că opera eminesciană a pornit spre mîntea și sufletul cititorului de pretutindeni.

Anca PODGOREANU

* Coordonatori: Rodica Calcan și Anca Podgoreanu.

Casa memorială de la Ipotești.
 Din lucrările trimise pentru „Concursul de ex libris Eminescu” organizat de
 Biblioteca Județeană Bihor.

biblioteca

Coperta I:

BIBLIOTECA ȘCOLII NR. 7 DIN VASLUI.

Coperta IV

„I. CEAFARUL”, GRAFICA DE MIȘU TEIȘEANU.

biblioteca

biblioteca

biblioteca

Prețul: 5 lei exemplarul